

ÚŘAD VLÁDY ČR, AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ
V ROMSKÝCH LOKALITÁCH

ČÁST VII.: ŠLUKNOVSKO

EVALUACE
V LOKÁLNÍCH
PARTNERSTVÍCH

OBDOBÍ 2008-2010

EVALUACE V LOKÁLNÍCH PARTNERSTVÍCH

období 2008-2010

VII. ŠLUKNOVSKO

„I když zde Agentura nezůstane, tak problémy ano“

**Pro Úřad vlády ČR, Agenturu pro sociální začleňování v romských
lokalitách zpracovala společnost SocioFactor s.r.o.**

OBSAH

1.	O evaluaci	5
2.	Představení lokality	7
2.1.	Lokalita Šluknovsko	7
2.2.	Sociodemografická charakteristika	7
2.2.1.	Vývoj počtu obyvatel	7
2.2.2.	Nezaměstnanost.....	9
2.3.	Stručný popis lokalit	11
2.4.	Potřeby lokality a doporučení	13
2.4.1.	Oblast bydlení.....	13
2.4.2.	Oblast zaměstnanosti	14
2.4.3.	Oblast vzdělávání.....	15
2.4.4.	Služby pro osoby ohrožené sociálním vyloučením.....	16
2.4.5.	Kriminalita a rizikové formy chování	17
3.	Strategický plán Lokálního partnerství	18
3.1.	Priority Lokálního partnerství.....	18
3.2.	Návaznost priorit a cílů na potřeby lokality	23
3.2.1.	Oblast vzdělávání.....	24
3.2.2.	Oblast bydlení.....	26
3.2.3.	Oblast zaměstnávání	27
3.2.4.	Oblast sociálních služeb.....	28
	Strategický plán se zabývá všemi doporučeními v oblasti sociálních služeb.	29
3.2.5.	Oblast zdravotní péče.....	29
3.2.6.	Oblast bezpečí	29
4.	Politika obce	31
4.1.	Bytová politika	31
4.2.	Politika zaměstnanosti	31

4.3.	Vzdělávací politika	32
4.4.	Sociální politika, podpora sociálních a návazných služeb	32
4.5.	Bezpečnostní politika	35
5.	Výsledky evaluace.....	36
5.1.	Vstupní informace	36
5.2.	Počátky intervence do lokality	38
5.3.	Dosahování cílů, poslání Agentury a jejich vnímání aktéry	43
5.4.	Situační analýza	55
5.5.	Vyhodnocení metod – lokální partnerství a spolupráce s aktéry	58
5.6.	Vyhodnocení metod – strategický plán	65
5.7.	Vyhodnocení metod – lokální konzultant	70
5.8.	Vyhodnocení metod – projektové poradenství.....	74
5.9.	Dopady na místní sociální a integrační politiky	82
5.10.	Dopady v oblasti eliminace sociálního vyloučení	88
6.	Shrnutí výsledků	92

1. O evaluaci

Evaluace v lokálních partnerstvích je hodnocením jedné specifické oblasti veřejné politiky, která si vzala za cíl podpořit sociální začleňování ve městech, obcích a mikroregionech. Je nezbytnou součástí hodnocení pojetí, návrhu, implementace, užitečnosti a efektivity sociálních intervenčních programů, mezi které patří i Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách (dále Agentura). Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Má podporovat obce a města, aby mohly plnit svoji funkci – má zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Má podporovat taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je také propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování.

Cílem evaluace v lokálních partnerstvích bylo zhodnotit přínos této Agentury a její působení v obcích. Hned na úvod musíme uvést, že se jedná o poměrně komplexní program, který se navíc v čase dynamicky vyvíjel. Evaluace se zaměřila na vybranou část programu – výsledky působení Agentury a účinky ve třinácti pilotních lokalitách v rozmezí let 2008 – 2010. Předkládaná zpráva je jednou ze třinácti dílčích zpráv, současně ale vznikla i sumarizační zpráva, která shrnuje a porovnává vybrané výsledky za všechny pilotní lokality. Tento shrnující materiál nebyl součástí veřejné zakázky a firma SocioFactor jej zpracovala nad rámec smlouvy v rámci svého veřejného závazku působit jako sociální firma a přispívat k rozvoji sociálně prospěšných aktivit. Sumarizační zpráva čtenáři mimo jiné poskytuje informace o vzniku a působení Agentury, výběru pilotních lokalit a používaných metodách práce, mezi které patří mapování potřeb / situační analýzy, lokální partnerství, strategické plány a projektové poradenství.

V evaluaci jsme se vydali cestou programové evaluace a za použití kvantitativních i kvalitativních výzkumných metod jsme hodnotili program, který byl již v některých lokalitách ukončen, v jiných ale dále pokračuje. Činili jsme tak s vědomím, že výsledky evaluace by měly přispět k případným korekcím intervenčního programu a také z části ovlivnit budoucnost tohoto integračního programu. Byli bychom rádi, kdyby čtenáři, a to i ti, kteří patří k programovým kritikům působení Agentury, nebrali výsledky jako suché přezkoušení faktů, ale především jako informaci o integračním programu, nad kterým má smysl se hlouběji zamýšlet a diskutovat. Předložená evaluace má především napomoci v budoucích rozumných rozhodnutích o chodu programu a upozornit na slabá místa a problémy, s nimiž se implementace záměru ve svých počátcích potýkala. To vše s ohledem na skutečnost, že Agentura působí v dalších lokalitách, a některé z nich byly vybrány teprve nedávno.

Co se týká zvolené metodologie evaluace, zvolili jsme tzv. stakeholder analysis, analýzu aktérů, která vychází z hodnocení významných místně znalých aktérů, ke kterým patří především členové lokálního partnerství, případně i další aktéři, kteří o činnosti Agentury mají povědomí nebo s ní ve sledovaném časovém úseku úzce spolupracovali. V rámci této analýzy aktérů jsme kombinovali řadu výzkumných metod – zejména kvalitativní individuální rozhovor, kvalitativní skupinový rozhovor (v některých lokalitách), kvantitativní dotazování a desk research (sekundární analýzu dat). Pro všechny lokality jsme vytvořili jednotné evaluační schéma, aby byly výsledky vzájemně porovnatelné. Pro podrobnější informace čtenáře odkazujeme na sumarizační zprávu, kde jsou porovnány výsledky z hlediska relevance, efektivity, účinnosti a užitečnosti působení Agentury v pilotních lokalitách.

Dílčí evaluační zpráva má následující strukturu. Nejdříve je představena lokalita působení Agentury, uvedena stručná charakteristika obce, sociodemografická data jako vývoj počtu obyvatel, nezaměstnanost a vzdělanostní struktura. Následuje stručný popis lokalit, představení sociálně vyloučených lokalit v obci a jejich stručná charakteristika. V závěru jsou shrnuty potřeby a doporučení, jak byly představeny v situačních analýzách podle hlavních oblastí sociální exkluze. Následně čtenáře obeznamujeme se strategickým plánem lokálního partnerství. Kapitola popisuje složení lokálního partnerství, jednotlivé priority strategického plánu a jim podřazené dlouhodobé a krátkodobé cíle. Dále se věnuje návaznosti priorit a cílů na potřeby lokality, jak byly definovány v situační analýze. Také sledujeme, do jaké míry se navržená doporučení situační analýzy promítla do strategického plánu, která doporučení byla akceptována, která byla ponechána stranou. V kapitole o politice obce stručně informujeme o jednotlivých politikách a opatřeních obce a to podle jednotlivých oblastí. Věnujeme se bytové politice, vzdělávací politice, sociální politice, podpoře sociálních a návazných služeb, bezpečnostní politice a dalším opatřením či strategiím ve vztahu k sociálnímu vyloučení. Následují výsledky evaluace podle struktury evaluace, které jsou doplněny o ilustrativní grafy. Začínáme vstupní informací o lokalitě, následuje vyhodnocení hlavních metod a nástrojů Agentury. Výsledky shrnujeme v závěrečné diskusi.

2. Představení lokality

2.1. Lokalita Šluknovsko

Šluknovsko leží ve výběžku v severních Čechách při hranici s Německem. Šluknovský výběžek leží z velké části na Šluknovské pahorkatině. Na jihovýchodě zasahuje do Lužických hor a v jihozápadní části nalezneme národní park České Švýcarsko.

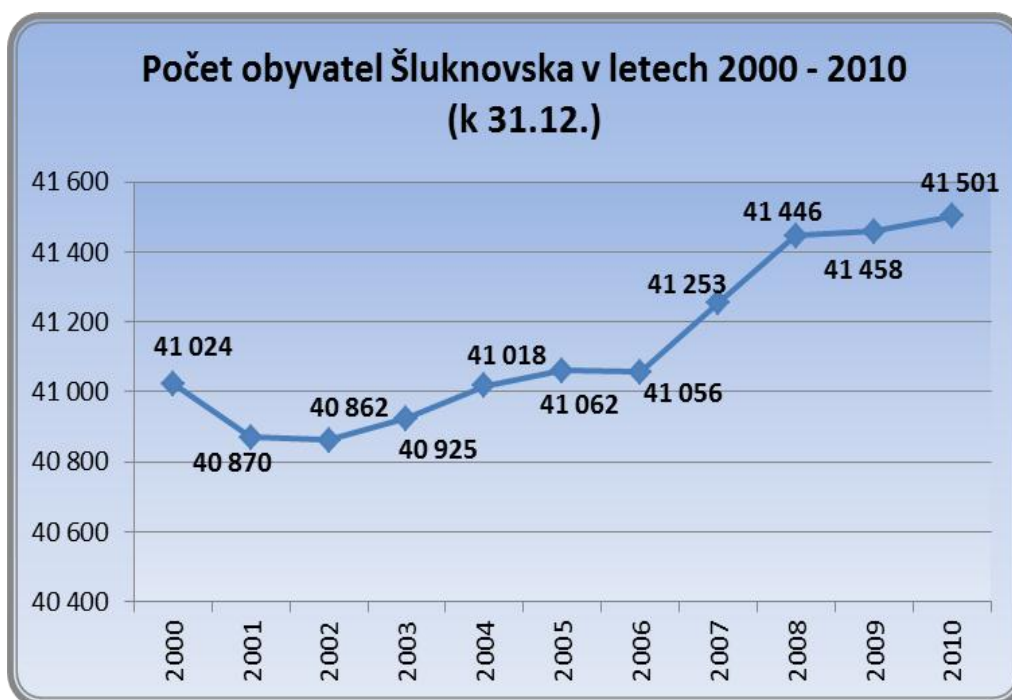
Lokalitu Šluknovsko tvoří deset obcí: Rumburk, Krásná Lípa, Doubice, Varnsdorf, Dolní Podluží, Horní Podluží, Jiřetín pod Jedlovou, Rybníště, Chřibská, Česká Kamenice, které leží v okrese Děčín v Ústeckém kraji. Rumburk, Varnsdorf a Česká Kamenice jsou obcemi s pověřeným obecním úřadem.

2.2. Sociodemografická charakteristika

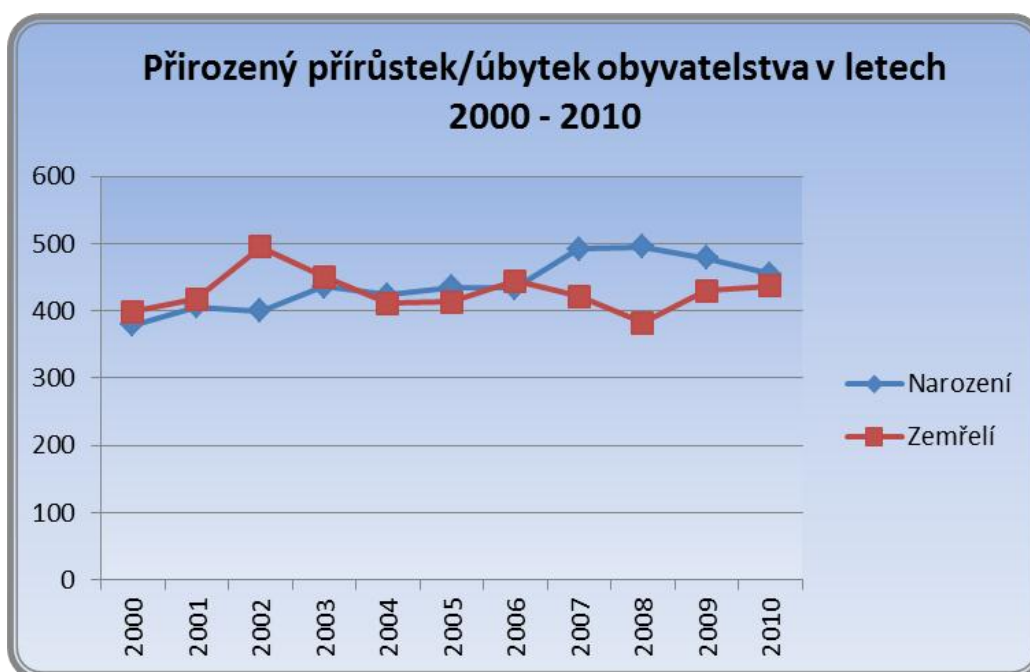
Nejlidnatějšími obcemi lokality Šluknovsko jsou obce Varnsdorf (15867 obyvatel), Rumburk (11496 obyvatel) a Česká Kamenice (5557 obyvatel). Ve zbylých sedmi obcích žije méně než 3 tisíce obyvatel.

2.2.1. Vývoj počtu obyvatel

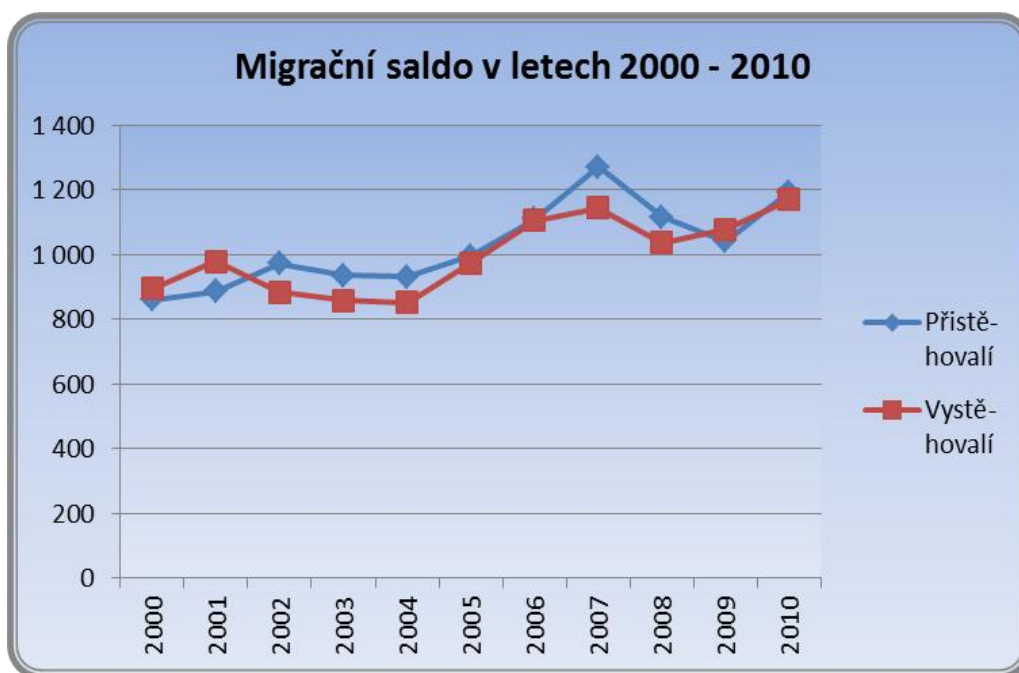
Počet obyvatel Šluknovska od roku 2000 vzrostl téměř o pět set obyvatel (o 477 obyvatel). Na konci roku 2010 žilo ve sledovaných deseti obcích 41 501 osob. Největší příliv obyvatel za posledních deset let zaznamenala obec Rumburk, kde vzrostl jejich počet o 459 osob. Přírůstek obyvatel je patrný také v obci Krásná Lípa, kde v roce 2010 žije o 107 obyvatel více než v roce 2000. Naopak největší úbytek obyvatel mezi sledovanými obcemi dosáhla obec Varnsdorf (o 175 osob).

Podívejme se blíže, co je důvodem nárůstu počtu obyvatel Šluknovska, tedy zda se jedná o přirozený přírůstek obyvatelstva nebo o přírůstek způsobený migrací obyvatel.

V období od roku 2000 do roku 2004 sledujeme na Šluknovsku přirozený úbytek obyvatel. V následujících třech letech je počet živě narozených a zemřelých téměř totožný. Od roku 2007 vzrůstala porodnost a na Šluknovsku dochází k přirozenému přírůstku obyvatelstva.

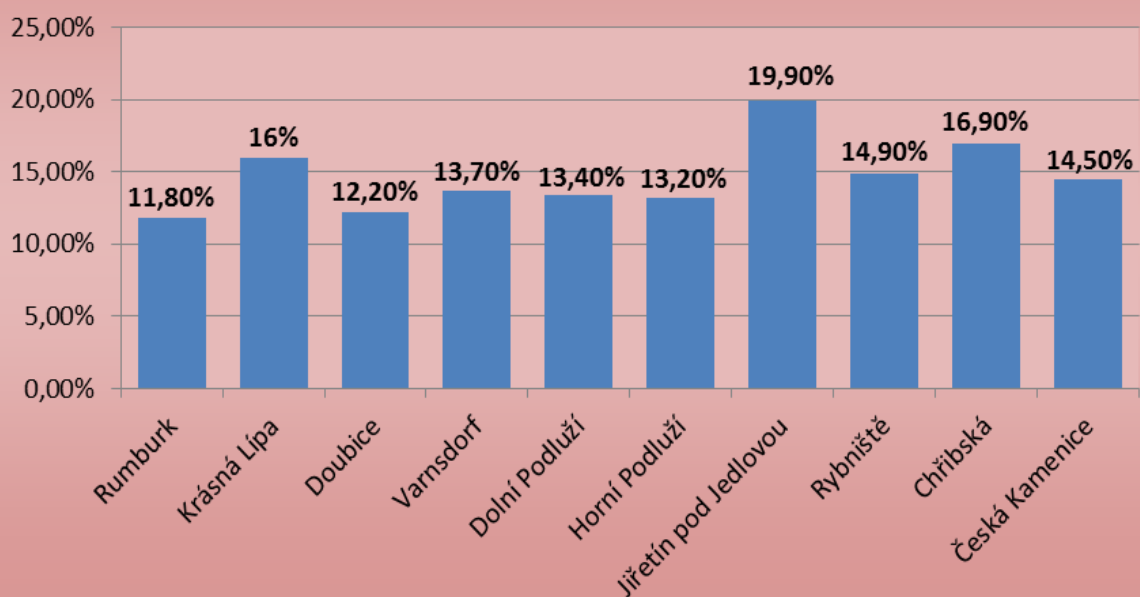

Z grafu je patrné, že vyjma tří let (2000, 2001 a 2009) převyšuje počet přistěhovalých, počet vystěhovalých obyvatel. V roce 2007 se ve sledovaných obcích narodilo nejvíce dětí za posledních deset let.

2.2.2. Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti dosahovala na Šluknovsku k 31. 5. 2011 14,6%. Ve všech deseti obcích bylo celkem evidováno na ÚP 2916 uchazečů o zaměstnání. Na jedno volné pracovní místo připadalo 51 uchazečů.

Míra nezaměstnanosti na Šluknovsku podle obcí (k 31.5.2011)

Největší míru nezaměstnanosti zaznamenal Jiřetín pod Jedlovou (19,9%), obec Chřibská (16,6%) a Krásná Lípa (16%). Nejnižší nezaměstnanosti ze sledovaných obcí dosáhl Rumburk (11,8%).

2.3. Stručný popis lokalit

Popisu sociálně vyloučených romských lokalit na Šluknovsku se detailně věnuje *Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit – české lokality* zpracovaný společností GAC v roce 2009.¹ Zkoumaná města Šluknovska jsou podle průměrných odhadů obývána přibližně 2 540 až 3 800 Romy.

Česká Kamenice

V České Kamenici žije přibližně 390 – 440 Romů. Jako sociálně vyloučené lokality označuje Dlouhodobý monitoring (GAC, 2009) tři oblasti:

- Dolní ulice – lokalita U Benaru,
- Děčínská ulice (rozptýlené ulice),
- Jakubské náměstí (rozptýlené ulice).

Krásná Lípa

V obci Krásná Lípa žije přibližně 460 Romů zejména v těchto ulicích:

- Varnsdorfská ulice,
- Pražská ulice,
- ulice Elišky Krásnohorské,
- Kyjovská ulice,
- Frindova ulice.

Rumburk

V Rumburku žijí Romové rozptýleně v těchto ulicích:

- Pražská ulice,

¹ Dostupný na www.socialni-zaclenovani.cz

- Šmelivského ulice,
- Palackého ulice.

Odhady v roce 2009 uváděly počet Romů žijících ve městě v rozmezí 500 - 600 osob.

Varnsdorf

Ve městě Varnsdorf žije přibližně 500 Romů. Městské ubytovny jsou ze 70% obsazeny obyvateli romského etnika.

- Městská ubytovna – ulice Lounská

Ubytovnu obývá zhruba 60 osob

- Městská ubytovna – ulice T.G. Masaryka

Na této ubytovně žije 90 osob. Ubytovna je umístěna v klidné ulici naproti městskému úřadu a patří k ní oplocený travnatý pozemek

- Soukromá ubytovna – ulice Dělnická

Tato ubytovna je v rukou romského majitele, který ale sám v jejích prostorách nežije. Počet zdejších obyvatel se pohybuje okolo 100, ale nikdo si odhadem není jistý. Obyvatelé si stěžují na špatné hygienické podmínky.

Další obce

V menších obcích Šluknovska – Rybníšti, Chřibské či Jiřetíně pod Jedlovou – tvoří romské obyvatelstvo přibližně desetinu obyvatel. Problémy jsou spojovány s jednotlivými rodinami.

2.4. Potřeby lokality a doporučení

Ve zprávě Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit – české lokality zpracovaný společností GAC v roce 2009 nalézáme tato doporučení, která vnímáme jako výchozí. Tato doporučení definují potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit na Šluknovsku.

2.4.1. Oblast bydlení

- Pro zvýšení šancí obyvatel sociálně vyloučených lokalit na zlepšení své bytové situace by bylo vhodné, aby jednotlivá města a obce spravující svůj bytový fond vytvořily **programy sociálního bydlení, popřípadě palety prostupného bydlení**, v rámci nichž by došlo k diferenciaci bytů a vzniku databáze bytů, klientů a vlastníků s cílem klienty účinně motivovat, kontrolovat a případně sankcionovat. Tento plán by měl vyústit v koncepci sociálního bydlení a bytové politiky vzhledem k sociálně vyloučeným obyvatelům měst. Usilovat o zavedení vodoměrů přímo v sociálně vyloučených domácnostech (za zničený vodoměr v bytě pak nesou odpovědnost přímo osoby v domácnosti). Ani jedno ze zkoumaných měst Šluknovska nemá zpracovanou koncepci sociálního bydlení nebo provázaného bydlení, nastavenou provázanost sociálních služeb se sociálním bydlením, což se projevuje jako nedostatek především v souvislosti s trendem privatizace bytových fondů měst a se zvyšující se zadlužeností domácností.
- Podobně se ve všech lokalitách, stejně tak i na Šluknovsku, objevuje **absence dostatečného počtu krizového bydlení pro matky či otce (eventuálně rodiny) s dětmi**.
- **Zvážit možnost větší podpory služby dluhového poradenství** vzhledem k dynamice zadlužování sociálně vyloučených domácností. Dosud se podle aktérů zcela neosvědčily splátkové kalendáře.
- **Ve Varnsdorfu se zaměřit na dodržování hygienických a ubytovacích standardů v ubytovně Sport.**

2.4.2. Oblast zaměstnanosti

- ***Sledovat strukturu nabízených rekvalifikací a návazných pracovních míst a snažit se zajistit maximální provázanost*** (jako neefektivní hodnotí respondenti spolupráci Úřadu práce Děčín pouze s jednou rekvalifikační agenturou). Nicméně výrazným limitujícím faktorem je vysoká nezaměstnanost v regionu spojená s nutností mobility do zaměstnání. Další možností je zajistit dlouhodobě nezaměstnaným s nízkou kvalifikací programy, které by jim umožnily doplnit si základní vzdělání či vyučení.
- V současné situaci vysoké nezaměstnanosti v důsledku masivního propouštění a zavírání podniků se v roce 2009 zvýšila nezaměstnanost především nekvalifikovaných a nízkokvalifikovaných osob, mezi kterými je mnoho sociálně vyloučených obyvatel. V této situaci podle pracovníků a pracovníků úřadů práce ztrácí význam pořádání motivačních kurzů, na něž by nenavazovala možnost nastoupit do zaměstnání. Podobně i zajištění rekvalifikačních kurzů firmami vybranými především podle ceny v předložené nabídce se ukazuje jako neflexibilní a problematičtější, než tomu bylo v minulých letech.
- ***Na Šluknovsku v současné chvíli chybí pracovníci terénního pracovního poradenství***, kteří by mohli vytipovávat motivované uchazeče o zaměstnání, doprovázeli je při jednání o zaměstnání, uzavírání smluv a poskytovali podporu v prvních dnech zaměstnání, byť některé aspekty této služby jsou místními organizacemi v současné době poskytovány.
- Vzhledem k velkému počtu dětí ze sociálně vyloučených rodin, jež nedokončí střední školu, ***doporučujeme rozvoj programů usilujících o návrat dětí ke studiu*** - v rámci těchto programů by se seznámili s obory, jež se mohou vyučit, vedle toho by projekt posiloval i jejich motivaci k dokončení středního vzdělání. Nutno realizovat ve spolupráci s nějakou střední školou – v místě se ukazuje jako výhodná Střední škola služeb a cestovního ruchu ve Varnsdorfu.
- Vzhledem k nízkému počtu volných pracovních míst, doporučujeme soustředit se na i poptávkou stranu trhu pracovních sil. ***Vytipovat vhodné subjekty, jež by se věnovaly sociálnímu podnikání, a podporovat jejich činnost***. Zvážit při vyhlašování výběrových řízení zařadit do podmínek bodové zvýhodnění firem, které zaměstnávají sociálně vyloučené osoby.
- ***Na poptávkové straně trhu pracovních sil rovněž doporučujeme spolupráci neziskových organizací, obcí, úřadu práce a firem při vytváření pracovních míst***.
- ***Zkušenosti s nově vzniklými instituty veřejně prospěšných prací a veřejné služby jsou na Šluknovsku nejednoznačné***. Klienti jsou motivováni, ale vzniklých míst není

dostatek, zaznávají rovněž stížnosti na bezkonceptnost při výběru prací zařazených do těchto programů.

- ***Zvýšení atraktivity pro investory a zvýšení mobility zaměstnanců či uchazečů o zaměstnání skrývá umístění regionu možnost zaměřit se na cestovní ruch z důvodu přírodního bohatství*** Šluknovského výběžku, zároveň díky blízkosti se Spolkovou republikou Německo otevírá možnost navázání bližší spolupráce mimo jiné i v cestovním ruchu.

2.4.3. Oblast vzdělávání

- Motivace romských rodičů k umisťování dětí do předškolních zařízení je velmi nízká, přestože by mohlo sloužit dětem žijícím v sociálně vyloučených lokalitách k vyrovnání sociokulturního handicapu a tak jim usnadnit vstup na ZŠ. ***Doporučujeme proto pomocí terénních sociálních pracovníků motivovat sociálně vyloučené rodiny, aby tyto služby využívaly, tato motivace se efektivně daří v Krásné Lípě či Varnsdorfu.***
- ***Platby v mateřských školách by měly být bezhotovostní*** a mateřské školy by měly připouštět ***mírnější startovací režim***, kdy by si všechny zúčastněné strany zvykaly na pobyt dítěte v mateřské škole. Pro rodiny, jimž nevyhovuje pravidelný režim v mateřské škole, či pro děti ze sociálně vyloučeného prostředí, které nelze z kapacitních důvodů do mateřských škol umístit, se jeví jako vhodná alternativa nízkoprahové zařízení pro děti v předškolním věku, kam by mohly docházet i se svými rodiči.
- ***S pomocí terénních sociálních pracovníků působit na rodiny v rámci prevence započetí školní docházky dětí ve škole mimo hlavní vzdělávací proud.***
- ***Doporučujeme navýšit počet subjektů věnujících se doučování dětí mimo školu.*** V současné době na Šluknovsku nepůsobí žádný subjekt, jenž by nabízel doučování přímo v rodinách. Tato služba dává možnost pracovat s celými rodinami, aby i rodiče byli motivováni své děti při studiu podporovat a vnímat a hodnotit jejich školní úspěchy. Vedle toho doporučujeme také navýšit počet odborných pracovníků - ***asistentů pedagoga, školních psychologů či asistentů pedagogů*** – bude však obtížné takto vzdělané lidi do regionu přitáhnout.
- S výjimkou České Kamenice jsou ve zkoumaných městech Šluknovska provozována ***nízkoprahová zařízení***, která často zajišťují i doučování žáků škol v případě jejich zájmu. Problémem těchto zařízení je ovšem jejich krátkodobé financování, které

znemožňuje rozvoj dlouhodobých, koncepčních a systematických aktivit, a **často i nedostatečná podpora těchto zařízení ze strany vedení měst.**

- ***V současné nabídce mimoškolních aktivit chybějí v současnosti takové, které by vytipovávaly, připravovaly a motivovaly žáky základních škol ze sociálně vyloučeného prostředí ke studiu na střední škole*** – pracovní motivace formou návštěv podniků a středních škol, besedy se zástupci různých profesí a „role models“ (setkání s Romy, kteří se uplatnili na trhu práce), informační aktivity představující blíže konkrétní obor či danou školu, specifické doučování vybraných žáků s ohledem na případné přijímací zkoušky či zvládání učiva bezprostředně po vstupu na SŠ.
- V současné chvíli také na Šluknovsku ***chybí subjekty, které by zajišťovaly sociálně vyloučeným žákům podporu během studia na střední škole.*** Žáci, kteří studiem prochází, by měli mít možnost neformálního setkávání ve volnočasovém klubu, kde budou mít příležitost pro výměnu zkušeností, příp. neformální besedy s úspěšnými Romy – bude zde docházet k dalšímu násobení průběžných motivačních aktivit a k přípravě na vyučování včetně doučování. Nutná je jejich provázanost se Střední školou služeb a cestovního ruchu ve Varnsdorfu.
- Jako ***nedostatečné se projevuje pokrytí motivačních programů pro mladistvé starší 15-ti let,*** kteří již ukončili povinnou školní docházku a pocházejí-li ze sociálně vyloučených lokalit, velmi často nepokračují v dalším vzdělávání a evidují se na úřad práce. Ovšem tato skupina je institucionálně zcela opomíjena a je také jen velmi obtížně motivovatelná do těchto služeb docházet. Nutno je však upozornit na skutečnost, že tento typ služeb je deficitní ve všech lokalitách a ze zkušeností z jiných míst je známo, že je obtížné připravit program, který by tuto cílovou skupinu přilákal.
- Prostorová dostupnost by měla být využita k navázání užší spolupráce mezi základními školami a gymnáziem, aby žáci základních škol byli v užším kontaktu s možností dalšího studia na této vzdělávací instituci. Mezi studenty gymnázia lze rovněž rekrutovat dobrovolníky pro doučování sociálně vyloučených dětí.

2.4.4. Služby pro osoby ohrožené sociálním vyloučením

- Jako hlavní problém oblasti poskytování sociálních služeb a služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením byl jmenován nedostatek financí na rozvoj sociálních služeb; nevyhovující zázemí a infrastruktura dané krátkodobým financováním, které podobně jako v případě zařízení organizujících volnočasové aktivity dětí a mládeže znemožňuje rozvoj dlouhodobých, koncepčních a systematických aktivit. ***V případě***

dostatku financí a jejich dlouhodobého zajištění by se otevřela možnost NNO, církevním a jiným organizacím navázat na úspěšné, ale již ukončené projekty.

- ***Krásná Lípa, Rumburk a Varnsdorf zaměstnávají terénní pracovníky. Menší obce Šluknovska terénní pracovníky v současné době nezaměstnávají, ale jejich absence ve městě je pociťována a jejich přítomnost se ukazuje jako žádoucí.*** Podobně jako v případě specialistů v oblasti školství je i v oblasti sociálních služeb nedostatek vysokoškolsky vzdělaných sociálních pracovníků.
- ***Za příklad dobré praxe považujeme úzké provázání procesu komunitního plánování a lokální partnerství,*** včetně informování o této činnosti na internetových stránkách Komunitního centra Kostka Krásná Lípa.

2.4.5. Kriminalita a rizikové formy chování

- ***Doporučujeme regulaci výherních automatů.*** Jsme si však vědomi faktu, že vzhledem k existenci videoterminálů regulovaných Ministerstvem financí ČR je regulace tohoto rizikového jevu ze strany obcí jen obtížně realizovatelná.
- ***Na Šluknovsku chybí odborné a právní, dluhové poradenství a informovanost o tom, jakým způsobem se dluhům vyhnout.*** Města by dále měla usilovat o vytvoření záchranné sociální sítě (azyly, noclehárny) a sociální rehabilitace pro osoby po výkonu trestu a propuštění z ústavní výchovy či o zavedení protidrogových programů a programů prevence kriminality zaměřených především na děti a mládež v jednotlivých městech bez nutnosti dojíždět.
- ***Zvážit založení místa romských asistentů policie.***
- ***Doporučujeme zaměřit se na informování o sociálním vyloučení a rizicích pravicového extremismu v rámci kampaní a zapojení problematiky sociálního vyloučení, pravicového extremismu a rasismu do projektové výuky na školách.***

3. Strategický plán Lokálního partnerství

Strategický plán sociálního začleňování pro Šluknovsko byl vytvořen na období let 2010 – 2013. Dokument vznikl pod vedením Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách.

Členové lokálního partnerství:

- Město Varnsdorf
- Město Česká Kamenice ,
- Město Krásná Lípa,
- Obec Jiřetín pod Jedlovou,
- Obec Chřibská,
- Obec Rybníště,
- Kostka Krásná Lípa, p. o.
- Cedr – komunitní centrum, o. s.
- Agentura Pondělí, o. s.
- Regionální rozvojové centrum
- Speciální škola Česká Kamenice, p. o.
- Na Křižovatce, o. s. Čačipen, o. s.
- Diecézní charita Česká Kamenice
- Domov sv. Máří Magdaleny

V následujícím textu budou představeny jednotlivé priority, jim podřazené dlouhodobé a krátkodobé cíle Lokálního partnerství Šluknovsko uvedené ve Strategickém plánu sociálního začleňování.

3.1. Priority Lokálního partnerství

Priority Lokálního partnerství Šluknovsko jsou rozděleny do čtyř oblastí:

- Zaměstnanost
- Vzdělávání
- Bydlení a služby
- Sociální služby, bezpečnost a prevence kriminality

Zaměstnanost

priority:

- Spolupráce a partnerství při vytváření pracovních míst mezi obcemi, Úřadem práce, NNO, firmami, dobrovolnickým centrem – zjistit možnosti a potřeby.
- Výběrová řízení vyhlašovaná obcemi – do podmínek zařadit bodové zvýhodnění za subdodávky z regionu nebo za zaměstnání osob sociálně znevýhodněných z regionu.
- Legislativa – práce na černo, boj proti lichvě, omezit rychlé půjčky bez záruk, veřejná služba – rozšiřovat a podporovat, ne exekuce sociálních dávek.
- Protidluhové poradenství, finanční a právní poradenství, kampaň a vzdělávání.
- Sociální podnikání - podpora zakládání sociálních firem, informace (lze financovat z OPLZZ 3.1 a 3.2, IOP z 3.1c).
- Provázanost VPP a VS se vzděláváním, sociální podporou, motivací.
- Programy pro aktivizaci osob dlouhodobě nezaměstnaných a mladistvých (získávání praxe, pracovních návyků v době nezaměstnanosti).
- Rozšiřovat Veřejnou službu do obcí – financování vybavení, lidské zdroje.
- Podpora vytváření pracovních míst zaměřených na řemesla a služby (cestovní ruch).
- Programy prevence závislostí, sekundární a terciární prevence.

1. *Dlouhodobý cíl:* Sociální podnikání

- 1.1. *krátkodobý cíl:* Seznámení s principy SP a možnostmi
- 1.2. *krátkodobý cíl:* Prádelna Kolíček
- 1.3. *krátkodobý cíl:* Údržba veřejných prostranství
- 1.4. *krátkodobý cíl:* Potraviny – sociální firma
- 1.5. *krátkodobý cíl:* Zpracování elektroodpadu – sociální firma

2. *Dlouhodobý cíl:* Poradenství

2.1. *krátkodobý cíl:* Pracovní poradenství

3. *Dlouhodobý cíl:* Rekvalifikace – vzdělávání

3.1. *krátkodobý cíl:* Rekvalifikace (využití nástrojů ÚP, získávání praxe a kompetencí uchazečů)

4. *Dlouhodobý cíl:* Výběrová řízení obcí (jak lze podmínit VŘ zaměstnání místních obyvatel)

4.1. *krátkodobý cíl:* Právní rozbor

5. *Dlouhodobý cíl:* Pracovní rehabilitace – praxe

5.1. *krátkodobý cíl:* Veřejně prospěšné práce

5.2. *krátkodobý cíl:* Veřejná služba (vytváření míst a spolupráce s NNO, smlouvy o poskytování veřejné služby jinými subjekty; vytvářet místa pro dobrovolnickou službu)

Zdroj: Strategický plán Lokálního partnerství Šluknovsko

Vzdělávání

priority:

- **Předškolní příprava dětí – přípravné třídy, mateřské kluby k přípravě dětí na nástup do hlavního vzdělávacího proudu.**
- **Navýšit počet terénních sociálních pracovníků a aktivizační programy pro rodiny – zvyšování kreditu vzdělávání a mimoškolních aktivit v komunitě, zapojování do rekvalifikací, školní docházka.**
- **Navýšit počet odborných pracovníků - asistentů pedagoga, psycholog, logoped atd.**
- **Rozšířit počet volnočasových zařízení a nízkoprahových klubů.**
- **Podpora dětí při vzdělávání – doučování.**
- **Rozšířit nabídku učebních oborů.**
- **Provázet vzdělávání s aktuálními požadavky z praxe, s požadavky zaměstnavatelů.**

- **Rozšiřovat spolupráci mezi vzdělávacími zařízeními a dalšími organizacemi.**
- **Individuální podpora talentů – dobré příklady v komunitě.**
- **Inkluzivní vzdělávání – podpora prvků inkluzivního vzdělávání.**

6. *Dlouhodobý cíl:* Předškolní příprava

6.1. *krátkodobý cíl:* Přípravné třídy

6.2. *krátkodobý cíl:* Mateřská centra, kluby (příprava předškolních dětí i rodičů pro zařazení do hlavního vzdělávacího proudu v mimoškolních zařízeních)

7. *Dlouhodobý cíl:* Podpora vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu, spec. školy

7.1. *krátkodobý cíl:* Odborníci do škol (využívat prvky inkluz. vzdělávání ve školách - psycholog, logoped, asistent pedagoga, sociální pedagog; seminář k inkluzivnímu vzdělávání)

8. *Dlouhodobý cíl:* Služby pro rodiny, děti a mládež

8.1. *krátkodobý cíl:* Aktivizační programy pro rodiny s dětmi

8.2. *krátkodobý cíl:* Nízkoprahová zařízení, volnočasové aktivity, prevence kriminality (vybudování zařízení a zajištění sociální služby, podpora mimoškolního vzdělávání a volnočasových aktivit)

9. *Dlouhodobý cíl:* Středoškolské vzdělávání

9.1. *krátkodobý cíl:* Učební dvouleté obory (povinné dvouleté vzdělávání v učebních oborech – praktické – ve spolupráci se zaměstnavateli)

9.2. *krátkodobý cíl:* Dotace na dojíždění, dotace pro Romského žáka (podpora TP v rodinách k zajištění a udržení docházky, komunikace s KU o potřebách lokality)

10. *Dlouhodobý cíl:* Další vzdělávání, rekvalifikace

10.1. *krátkodobý cíl:* Rekvalifikace - aktivizace mladistvých a jejich zapojení do rekvalifikací a dalších aktivit

10.2. *krátkodobý cíl:* Další vzdělávání

11. *Dlouhodobý cíl:* Vzdělávání pracovníků služeb

Bydlení a služby

priority:

- **Protidluhové poradenství.**
- **Informace pro terénní pracovníky o vystěhování v dostatečném předstihu.**
- **Využívání zvláštních příjemců.**
- **Sociální bydlení a větší byty pro stabilizované rodiny.**
- **Systém prostupného bydlení.**
- **Provázanost se službami.**
- **Azylové bydlení - dostupnost i pro občany ze spádové oblasti.**
- **Podpora oprav bytů svépomocí – zapojení obyvatel do zlepšování kvality bydlení.**

12. Dlouhodobý cíl: Systém prostupného bydlení

12.1. *krátkodobý cíl:* Vzdělávání (seznámení se se systémy)

12.2. *krátkodobý cíl:* Bytový fond obce (zachování sociálních bytů pro řešení problémů v obci)

13. Dlouhodobý cíl: Terénní práce a poradenství

13.1. *krátkodobý cíl:* Terénní práce (zajištění TP a rozšíření do ostatních obcí)

13.2. *krátkodobý cíl:* Odborné sociální poradenství (zajištění dostupného bezplatného poradenství do lokality)

13.3. *krátkodobý cíl:* Protidluhové – finanční poradenství (zajištění)

14. Dlouhodobý cíl: Rekonstrukce objektů s pobytovými službami

14.1. *krátkodobý cíl:* Pobytové služby (udržitelnost azylového bydlení, zajištění dalšího stupně bydlení)

15. Dlouhodobý cíl: Rekonstrukce obydlí se zapojením obyvatel

15.1. *krátkodobý cíl:* Rekonstrukce

Sociální služby, bezpečnost a prevence kriminality

priority:

- **Protidluhové poradenství.**
- **Informace pro terénní pracovníky o vystěhování v dostatečném předstihu.**
- **Využívání zvláštních příjemců.**
- **Sociální bydlení a větší byty pro stabilizované rodiny.**
- **Systém prostupného bydlení.**
- **Provázanost se službami.**
- **Azylové bydlení - dostupnost i pro občany ze spádové oblasti.**
- **Podpora oprav bytů svépomocí – zapojení obyvatel do zlepšování kvality bydlení.**

16. Dlouhodobý cíl: Fundraising

16.1. krátkodobý cíl: Získání fundraisera pro LP a sociální služby

17. Dlouhodobý cíl: Komunitní plánování

17.1. krátkodobý cíl: PRSS (účast v pracovních skupinách KP, získání zdrojů)

Zdroj: Strategický plán Lokálního partnerství Šluknovsko

3.2. Návaznost priorit a cílů na potřeby lokality

Podívejme se nyní, jak jednotlivé cíle navazují na provedenou situační analýzu „Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit (GAC, 2009) a její doporučení.

3.2.1. Oblast vzdělávání

Řešená doporučení v oblasti „vzdělání“ v rámci Strategického plánu:

Motivace romských rodičů k umisťování dětí do předškolních zařízení je velmi nízká, přestože by mohlo sloužit dětem žijícím v sociálně vyloučených lokalitách k vyrovnání sociokulturního handicapu a tak jim usnadnit vstup na ZŠ. Doporučujeme proto pomocí terénních sociálních pracovníků motivovat sociálně vyloučené rodiny, aby tyto služby využívaly, tato motivace se efektivně daří v Krásné Lípě či Varnsdorfu.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 6 - Předškolní příprava (přípravné třídy, mateřská centra, kluby) příprava předškolních dětí i rodičů pro zařazení do hlavního vzdělávacího proudu v mimoškolních zařízeních.

Pro rodiny, jimž nevyhovuje pravidelný režim v mateřské škole, či pro děti ze sociálně vyloučeného prostředí, které nelze z kapacitních důvodů do mateřských škol umístit, se jeví jako vhodná alternativa nízkoprahové zařízení pro děti v předškolním věku, kam by mohly docházet i se svými rodiči.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 6 - Předškolní příprava (přípravné třídy, mateřská centra, kluby) příprava předškolních dětí i rodičů pro zařazení do hlavního vzdělávacího proudu v mimoškolních zařízeních.

S pomocí terénních sociálních pracovníků působit na rodiny v rámci prevence započetí školní docházky dětí ve škole mimo hlavní vzdělávací proud.

- Částečně řešeno v rámci dlouhodobého cíle 6 - Předškolní příprava (přípravné třídy, mateřská centra, kluby) příprava předškolních dětí i rodičů pro zařazení do hlavního vzdělávacího proudu v mimoškolních zařízeních.
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 7: Podpora vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu, spec. školy, krátkodobý cíl 7.1. - Odborníci do škol (využívat prvky inkluz. vzdělávání ve školách - psycholog, logoped, asistent pedagoga, sociální pedagog; seminář k inkluzivnímu vzdělávání).

Doporučujeme navýšit počet subjektů věnujících se doučování dětí mimo školu. V současné době na Šluknovsku nepůsobí žádný subjekt, jenž by nabízel doučování přímo v rodinách. Tato služba dává možnost pracovat s celými rodinami, aby i rodiče byli motivováni své děti při studiu podporovat a vnímat a hodnotit jejich školní úspěchy.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 8 - Služby pro rodiny, děti a mládež, krátkodobý cíl 8.1. - Aktivizační programy pro rodiny s dětmi.
- Částečně řešeno v rámci krátkodobého cíle 8.2. - *krátkodobý cíl*: Nízkoprahová zařízení, volnočasové aktivity, prevence kriminality (vybudování zařízení a zajištění sociální služby, podpora mimoškolního vzdělávání a volnočasových aktivit).

Doporučujeme také navýšit počet odborných pracovníků - asistentů pedagoga, školních psychologů či asistentů pedagogů – bude však obtížné takto vzdělané lidi do regionu přitáhnout.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 7: Podpora vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu, spec. školy, krátkodobý cíl 7.1. - Odborníci do škol (využívat prvky inkluze. vzdělávání ve školách - psycholog, logoped, asistent pedagoga, sociální pedagog; seminář k inkluzivnímu vzdělávání).

S výjimkou České Kamenice jsou ve zkoumaných městech Šluknovska provozována nízkoprahová zařízení, která často zajišťují i doučování žáků škol v případě jejich zájmu. Problémem těchto zařízení je ovšem jejich krátkodobé financování, které znemožňuje rozvoj dlouhodobých, koncepčních a systematických aktivit, a často i nedostatečná podpora těchto zařízení ze strany vedení měst.

- Řešeno v rámci Dlouhodobého cíle 16: Fundraising

V současné nabídce mimoškolních aktivit chybějí v současnosti takové, které by vytipovávaly, připravovaly a motivovaly žáky základních škol ze sociálně vyloučeného prostředí ke studiu na střední škole – pracovní motivace formou návštěv podniků a středních škol, besedy se zástupci různých profesí a „role models“ (setkání s Romy, kteří se uplatnili na trhu práce), informační aktivity představující blíže konkrétní obor či danou školu, specifické doučování vybraných žáků s ohledem na případné přijímací zkoušky či zvládání učiva bezprostředně po vstupu na SŠ.

- Řešeno v rámci krátkodobého cíle 9.2. Dotace na dojíždění, dotace pro Romského žáka (podpora TP v rodinách k zajištění a udržení docházky, komunikace s KU o potřebách lokality).

V současné chvíli také na Šluknovsku chybí subjekty, které by zajišťovaly sociálně vyloučeným žákům podporu během studia na střední škole. Žáci, kteří studiem prochází, by měli mít možnost neformálního setkávání ve volnočasovém klubu, kde budou mít příležitost pro výměnu zkušeností, příp. neformální besedy s úspěšnými Romy – bude zde docházet k dalšímu násobení průběžných motivačních aktivit a k přípravě na vyučování včetně doučování. Nutná je jejich provázanost se Střední školou služeb a cestovního ruchu ve Varnsdorfu.

- Částečně řešeno v rámci krátkodobého cíle 9.2. Dotace na dojíždění, dotace pro Romského žáka (podpora TP v rodinách k zajištění a udržení docházky, komunikace s KU o potřebách lokality).
- Částečně řešeno v rámci krátkodobého cíle 8.2. - *krátkodobý cíl*: Nízkoprahová zařízení, volnočasové aktivity, prevence kriminality (vybudování zařízení a zajištění sociální služby, podpora mimoškolního vzdělávání a volnočasových aktivit).

Jako nedostatečné se projevuje pokrytí motivačních programů pro mladistvé starší 15-ti let, kteří již ukončili povinnou školní docházku a pocházejí-li ze sociálně vyloučených lokalit, velmi často nepokračují v dalším vzdělávání a evidují se na úřad práce. Ovšem tato skupina je institucionálně zcela opomíjena a je také jen velmi obtížně motivovatelná do těchto služeb docházet.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 9 - Středoškolské vzdělávání - Učební dvouleté obory, Dotace na dojíždění, dotace pro Romského žáka (podpora TP v rodinách k zajištění a udržení docházky, komunikace s KU o potřebách lokality).
- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 10 - Další vzdělávání, rekvalifikace (aktivizace mladistvých a jejich zapojení do rekvalifikací a dalších aktivit, další vzdělávání).

Neřešená doporučení v oblasti „vzdělání“ v rámci Strategického plánu:

Platby v mateřských školách by měly být bezhotovostní a mateřské školy by měly připouštět mírnější startovací režim, kdy by si všechny zúčastněné strany zvykaly na pobyt dítěte v mateřské škole.

Prostorová dostupnost by měla být využita k navázání užší spolupráce mezi základními školami a gymnáziem, aby žáci základních škol byli v užším kontaktu s možností dalšího studia na této vzdělávací instituci. Mezi studenty gymnázia lze rovněž rekrutovat dobrovolníky pro doučování sociálně vyloučených dětí.

3.2.2. Oblast bydlení

Řešená doporučení v oblasti „Bydlení“ v rámci Strategického plánu:

Bylo by vhodné, aby jednotlivá města a obce spravující svůj bytový fond vytvořily programy sociálního bydlení, popřípadě palety prostupného bydlení, v rámci nichž by došlo k diferenciaci bytů a vzniku databáze bytů, klientů a vlastníků s cílem klienty účinně motivovat, kontrolovat a případně sankcionovat. Tento plán by měl vyústit v koncepci sociálního bydlení a bytové politiky vzhledem k sociálně vyloučeným obyvatelům měst.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 12: Systém prostupného bydlení.

Absence dostatečného počtu krizového bydlení pro matky či otce (eventuálně rodiny) s dětmi.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 14: Rekonstrukce objektů s pobytovými službami, krátkodobý cíl 14.1. - Pobytové služby (udržitelnost azylového bydlení, zajištění dalšího stupně bydlení).

Zvážit možnost větší podpory služby dluhového poradenství vzhledem k dynamice zadlužování sociálně vyloučených domácností. Dosud se podle aktérů zcela neosvědčily splátkové kalendáře.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 13 - Terénní práce a poradenství, krátkodobý cíl 13.1. - Protidluhové – finanční poradenství (zajištění).

Neřešená doporučení v oblasti „Bydlení“ v rámci Strategického plánu:

Usilovat o zavedení vodoměrů přímo v sociálně vyloučených domácnostech (za zničený vodoměr v bytě pak nesou odpovědnost přímo osoby v domácnosti).

Ve Varnsdorfu se zaměřit na dodržování hygienických a ubytovacích standardů v ubytovně Sport.

3.2.3. Oblast zaměstnávání

Řešená doporučení v oblasti „Zaměstnávání“ v rámci Strategického plánu:

Sledovat strukturu nabízených rekvalifikací a návazných pracovních míst a snažit se zajistit maximální provázanost (jako neefektivní hodnotí respondenti spolupráci Úřadu práce Děčín pouze s jednou rekvalifikační agenturou). Další možností je zajistit dlouhodobě nezaměstnaným s nízkou kvalifikací programy, které by jim umožnily doplnit si základní vzdělání či vyučení.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 3 - Rekvalifikace – vzdělávání, krátkodobého cíle 3.1. - Rekvalifikace (využití nástrojů ÚP, získávání praxe a kompetencí uchazečů).

Na Šluknovsku v současné chvíli chybí pracovníci terénního pracovního poradenství, kteří by mohli vytipovávat motivované uchazeče o zaměstnání, doprovázeli je při jednání o zaměstnání, uzavírání smluv a poskytovali podporu v prvních dnech zaměstnání.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 2 – Pracovní poradenství.

Vzhledem k velkému počtu dětí ze sociálně vyloučených rodin, jež nedokončí střední školu, doporučujeme rozvoj programů usilujících o návrat dětí ke studiu - v rámci těchto programů by se seznámili s obory, jež se mohou vyučit, vedle toho by projekt posiloval i jejich motivaci k dokončení středního vzdělání.

- Částečně řešeno v rámci dlouhodobého cíle 9 – středoškolské vzdělání, krátkodobý cíl 9.2. - Dotace na dojíždění, dotace pro Romského žáka (podpora terénní práce v rodinách k zajištění a udržení docházky, komunikace s KU o potřebách lokality).

Vzhledem k nízkému počtu volných pracovních míst, doporučujeme soustředit se na i poptávkou stranu trhu pracovních sil. Vytipovat vhodné subjekty, jež by se věnovaly sociálnímu podnikání, a podporovat jejich činnost.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 1 – sociální podnikání.

Na poptávkové straně trhu pracovních sil rovněž doporučujeme spolupráci neziskových organizací, obcí, úřadu práce a firem při vytváření pracovních míst.

- Řešeno částečně v rámci dlouhodobého cíle 5 – spolupráce při organizaci veřejné služby.

Zkušenosti s nově vzniklým instituty veřejně prospěšných prací a veřejné služby jsou na Šluknovsku nejednoznačné. Klienti jsou motivováni, ale vzniklých míst není dostatek, zaznívají rovněž stížnosti na bezkonceptnost při výběru prací zařazených do těchto programů.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 5 - Pracovní rehabilitace – praxe, krátkodobý cíl 5.1. - Veřejně prospěšné práce a 5.2. - Veřejná služba (vytváření míst a spolupráce s NNO, smlouvy o poskytování veřejné služby jinými subjekty; vytvářet místa pro dobrovolnickou službu).

Neřešená doporučení v oblasti „Zaměstnávání“ v rámci Strategického plánu:

Zvýšení atraktivity pro investory a zvýšení mobility zaměstnanců či uchazečů o zaměstnání skrývá umístění regionu možnost zaměřit se na cestovní ruch z důvodu přírodního bohatství Šluknovského výběžku, zároveň díky blízkosti se Spolkovou republikou Německo otevírá možnost navázání bližší spolupráce mimo jiné i v cestovním ruchu.

Zvážit při vyhlásování výběrových řízení zařadit do podmínek bodové zvýhodnění firem, které zaměstnávají sociálně vyloučené osoby.

3.2.4. Oblast sociálních služeb

Řešená doporučení v oblasti „Sociálních služeb“ v rámci Strategického plánu:

Jako hlavní problém oblasti poskytování sociálních služeb a služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením byl jmenován nedostatek financí na rozvoj sociálních služeb; nevyhovující zázemí a infrastruktura dané krátkodobým financováním, které podobně jako

v případě zařízení organizujících volnočasové aktivity dětí a mládeže znemožňuje rozvoj dlouhodobých, koncepčních a systematických aktivit. V případě dostatku financí a jejich dlouhodobého zajištění by se otevřela možnost NNO, církevním a jiným organizacím navázat na úspěšné, ale již ukončené projekty.

- Řešeno v rámci Dlouhodobého cíle 16 – Fundraising.

Krásná Lípa, Rumburk a Varnsdorf zaměstnávají terénní pracovníky. Menší obce Šluknovska terénní pracovníky v současné době nezaměstnávají, ale jejich absence ve městě je pociťována a jejich přítomnost se ukazuje jako žádoucí. Podobně jako v případě specialistů v oblasti školství je i v oblasti sociálních služeb nedostatek vysokoškolsky vzdělaných sociálních pracovníků.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 13 - Terénní práce a poradenství, krátkodobý cíl 13.1. Terénní práce (zajištění TP a rozšíření do ostatních obcí).

Za příklad dobré praxe považujeme úzké provázání procesu komunitního plánování a lokální partnerství, včetně informování o této činnosti na internetových stránkách Komunitního centra Kostka Krásná Lípa.

- Tato praxe pokračuje.

Neřešená doporučení v oblasti „Sociálních služeb“ v rámci Strategického plánu:

Strategický plán se zabývá všemi doporučeními v oblasti sociálních služeb.

3.2.5. Oblast zdravotní péče

V oblasti zdravotní péče nebyla v rámci provedené situační analýzy navržena žádná doporučení.

3.2.6. Oblast bezpečí

Neřešená doporučení v oblasti „Kriminalita a rizikové formy chování“ v rámci Strategického plánu:

Na Šluknovsku chybí odborné a právní, dluhové poradenství a informovanost o tom, jakým způsobem se dluhům vyhnout. Města by dále měla usilovat o vytvoření záchranné sociální sítě (azyly, noclehárny) a sociální rehabilitace pro osoby po výkonu trestu a propuštění z

ústavní výchovy či o zavedení protidrogových programů a programů prevence kriminality zaměřených především na děti a mládež v jednotlivých městech bez nutnosti dojíždět.

- Řešeno v rámci dlouhodobého cíle 13 - Terénní práce a poradenství, krátkodobý cíl 13.2. Odborné sociální poradenství (zajištění dostupného bezplatného poradenství do lokality a krátkodobý cíl 13.3. Protidrogové – finanční poradenství (zajištění).

Neřešená doporučení v oblasti „Kriminalita a rizikové formy chování“ v rámci Strategického plánu:

Doporučujeme zaměřit se na informování o sociálním vyloučení a rizicích pravicového extremismu v rámci kampaní a zapojení problematiky sociálního vyloučení, pravicového extremismu a rasismu do projektové výuky na školách.

Zvážit založení místa romských asistentů policie.

Doporučujeme regulaci výherních automatů. Jsme si však vědomi faktu, že vzhledem k existenci videoterminálů regulovaných Ministerstvem financí ČR je regulace tohoto rizikového jevu ze strany obcí jen obtížně realizovatelná.

Závěr:

Strategický plán se snaží reagovat na většinu doporučení. Vzhledem k velikosti lokality (10 obcí) se však nedozvídáme, kterých obcí se cíle obsažené ve Strategickém plánu dotknou. Stejně tak se však nedozvídáme, zda všechna doporučení uvedená ve zprávě GAC (2009) je potřeba realizovat v celé lokalitě Šluknovsko.

Obecně lze říci, že cíle, které jsou ve Strategickém plánu obsaženy, jsou velmi stručné a v některých případech je třetí straně těžko srozumitelné, co je jejich obsahem (např. u dlouhodobého cíle Středoškolské vzdělávání, krátkodobý cíl: Učební dvouleté obory).

4. Politika obce

4.1. Bytová politika

V Monitoringu romských lokalit (GAC,2009) je uvedeno, že všechny zkoumané obce v době výzkumu již téměř ukončili privatizaci svého bytového fondu – všechny byty určené k prodeji již byly prodány. Tři nebo čtyři roky se byty nabízely do rukou nájemníků, ale pokud o ně nejevili zájem, byly následně prodány jinému subjektu. Každé město mělo jiný klíč, podle kterého se rozhodovalo, které byty si ponechá – Česká Kamenice si ponechala malometrážní byty, Krásná Lípa domy v centru obce a v Rumburku prodávaly pouze celé domy. V žádném z měst nebyla vypracována koncepce sociálního bydlení a ani města nedeklarovala snahu o řešení tohoto stavu (ačkoliv se v městech daly najít dílčí prvky).

Ve Varnsdorfu nechalo město postavit dvě ubytovny pro sociálně slabé obyvatele a neplatiče, kam přestěhovali obyvatele z prodávaného bytového fondu na okraji města (vesměs Romové). Výsledkem však byla koncentrace původně rozprostraněných sociálně vyloučených obyvatel do několika málo lokalit.

Proti neplatičství se města chrání prostřednictvím uzavírání nájemních smluv na dobu určitou, a to od šesti do dvanácti měsíců. Města ke splácení dluhů využívají splátkové kalendáře a institut zvláštního příjemce.

Město Česká Kamenice má Fond rozvoje bydlení, ze kterého poskytuje úvěry na opravy bytů. U těchto úvěrů je nízká úroková sazba.

Město Varnsdorf podnítilo výstavbu 100 nových městských bytů. Z části jsou tyto byty určeny pro občany s příjmem nižším než průměrná mzda.

4.2. Politika zaměstnanosti

Všechna města využívají veřejnou službu a veřejně prospěšné práce a dále se snaží rozvíjet možnosti v této oblasti. Na Šluknovsku je velmi vysoká míra nezaměstnanosti a využití VS a VPP vnímají města velmi pozitivně.

4.3. Vzdělávací politika

Ve Varnsdorfu navštěvuje větší procento romských dětí MŠ Nezvalovu. Jedná se o MŠ, která má dvě běžné třídy a dvě třídy speciální – logopedickou (max. 14 dětí) a pro děti s více handicapem (max. 6 dětí). Při zápisu do mateřské školy se zjišťuje anamnéza dětí, díky které existuje přehled o sociálním zázemí dětí. Dítě, které zprvu navštěvuje speciální třídu má v případě zlepšení jeho „situace“ možnost přejít do běžné třídy. Ve Varnsdorfu jsou rodiče sociálně znevýhodněných dětí informováni terénním pracovníkem o datu konání zápisu.

Romové ve Varnsdorfu navštěvují Základní speciální školu ve Varnsdorfu, ZŠ Bratislavská, ZŠ Karlova a ZŠ Seifertova. Při ZŠ Karlova a Základní speciální škole jsou zřízeny přípravné ročníky.

V Rumburku nejsou romské děti „kumulovány“ do jedné mateřské či základní školy. Mateřské školy příliš děti nenavštěvují. V Rumburku je zřízena také základní speciální škola.

Ve zprávě GAC (2009) je jako příkladná škola jmenována ZŠ v Krásné Lípě. Škola se snaží o individuální přístup dle potřeb žáků. Škola má v plánu vytvořit individuální integrační učební plány pro děti, které jsou ohodnoceny nedostatečně, tak, aby mohly zůstat ve svých dosavadních třídách.

Přípravná třída byla zřízena také v rámci základní školy v České Kamenici.

Ve všech dotazovaných školách v rámci Monitoringu GAC (2009) s výjimkou školy v Krásné Lípě působili asistenti pedagogů.

4.4. Sociální politika, podpora sociálních a návazných služeb

Město Varnsdorf má své Centrum sociálních služeb a Nízkoprahové zařízení. Provozuje ubytovnu a noclehárnu. Město má také své terénní pracovníky, kteří působí v sociálně vyloučených lokalitách a poskytují poradenství. Také obec Krásná Lípa vykonává prostřednictvím svého pracovníka terénní práci.

Město Rumburk v roce 2009 vypracovalo Koncepti prevence sociálního vyloučení (GAC, 2009), ve které navrhovalo:

- individuální zavedení poukázkového systému v hmotné nouzi,
- zavést terénního sociálního pracovníka,
- provést analýzu počtu rizikově žijících domácností a nájemních vztahů těchto domácností,
- zájem realizovat projekt noclehárny a azylového bydlení.

Ve Varnsdorfu je problematika sociálně vyloučených obyvatel města řešena v rámci prioritní osy č. 3 „Sociální integrace a rovné příležitosti“ prioritní oblasti Rozvoje lidských zdrojů Strategického plánu rozvoje města Varnsdorf na období 2007-2013.

V České Kamenici město úzce spolupracuje s dětskými lékaři a ÚP, což zabezpečuje zpětnou kontrolu při zanedbání péče ve výchově.(GAC, 2009)

Vyplácení dávek v hmotné nouzi

V České Kamenici i v Rumburku vyplácejí část dávek v hmotné nouzi ve formě stravenek. Tato praxe je aplikována individuálně – jen v odůvodněných případech (zneužití dávek např. na nákup alkoholu, hry na automatech). V České Kamenici dokonce v některých případech zneužívání dávek chodí rodinám nakupovat úřednice.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb

V lokalitě Šluknovsko jsou zpracovány dva Komunitní plány. Jeden komunitní plán je zpracován pro celý Šluknovský výběžek pro léta 2009 – 2013. Svůj Komunitní plán má město Česká Kamenice - Komunitní plán rozvoje sociálních služeb města Česká Kamenice v letech 2010 – 2015.

Tvorba Plánu rozvoje sociálních služeb pro Šluknovský výběžek je úzce spojena se strategickým plánováním Agentury pro sociální začleňování osobou lokální konzultantky, která řídí oba tyto procesy.

Priority rozvoje sociálních služeb byly stanoveny pro tyto cílové skupiny:

- Služby pro děti a mládež.
- Senioři.
- Nouze, krize, poradenství - Cílovou skupinou jsou osoby ohrožené sociálním vyloučením a osoby sociálně vyloučené.
- Služby uživatelům drog.
- Služby občanům se zdravotním postižením.
- Etnika (cíle nedostupné).

Předkládáme cíle a některá opatření stanovené pracovní skupinou pro cílovou skupinu osoby ohrožené sociálním vyloučením a osoby sociálně vyloučené:

- Cíl 1 – Zajistit ekonomickou stabilitu existujících služeb – víceleté financování

- **opatření 1.1 - Zajištění neinvestičních nákladů na provoz stávajících služeb**

stručný popis opatření	- zajištění neinvestičních nákladů na provoz existujících služeb, - udržitelnost ambulantních a terénních služeb stávajících – odborné sociální poradenství, terénní programy, noclehárny, azylové domy, sociálně aktivizační služby
-------------------------------	---

- Cíl 2 – Zvyšovat kvalitu stávajících služeb

- Cíl 3 – Podporovat vznik a rozvoj nových služeb

- **opatření 3.1 - Vznik a rozvoj nových sociálních služeb**

stručný popis opatření	- vznik či zajištěná dostupnost krizové linky, - vznik a rozvoj azylových domů v jednotlivých částech regionu, - vznik terénní specializované poradenské služby pro krizi, terénní odborné sociální poradenství, - zajištění krizové non-stop služby „sociální pohotovost“ se zajištěným SOS lůžkem, - vznik dostatečného počtu míst v noclehárnách, - vznik centra pro krizovou pomoc a pro pomoc obětem domácího násilí, - zvýšení počtu terénních pracovníků v lokalitě
-------------------------------	--

- Cíl 4 – Zajistit lepší propagaci sociálních služeb

- Cíl 5 - Zlepšit návaznost a provázanost služeb, vytváření neformálních sítí

4.5. Bezpečnostní politika

Všechna města, ve kterých proběhl výzkum GAC (2009), měla nainstalovaný kamerový systém. Překvapivě ho však v mnoha případech shledávali jako neefektivní. Jeho přínos je spatřován v prevenci (odradí případného pachatele), nikoliv v následné možnosti pachatele usvědčit.

Varnsdorf a Česká Kamenice regulují výskyt hracích automatů.

V České Kamenici a v Rumburku kontrolují herny, z důvodu hraní mladistvých a příjemců dávek v hmotné nouzi na hracích automatech. Pokud je někdo takový zjištěn, je mu část dávky vyplácena formou stravenek.

5. Výsledky evaluace

5.1. Vstupní informace

V rámci prvotních rozhovorů jsme nemohli nepostřehnout, že na Šluknovsku je velmi různorodá situace podle té které obce, každá si podle slov jednoho z konverzačních partnerů „řešila svůj problém po svém“. Nejdříve se poohlédneme po základních informacích o působení Agentury v této lokalitě. Lokální partnerství vzniklo na Šluknovsku 23. července roku 2008. *Zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách za období 1/2008-6/2009* uvádí, že v původním složení byly přítomno 6 členů samosprávy, 6 z NNO, po jednom z církevní a vzdělávací instituce. Lokální partnerství zde vzniklo tzv. na zelené louce, založené na rovnosti partnerů a složené z pracovních skupin. Ale v první polovině roku fakticky není vyvíjena činnost, chybí zde lokální konzultant. Nastupuje až 1. července a tak vlastně po celý rok není v lokalitě realizována žádná činnost. Úkolem konzultantky je zahájit proces strategického plánování, spolupracovat při přípravě investičních projektů do IOP 3.1b (zejména Varnsdorf – středisko sociálních služeb a Česká Kamenice – NZDM) a také při přípravě individuálního projektu pro města. V roce 2009 vzniká situační analýza a je připravováno 14 projektů.

Zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách v roce 2009 (březen 2010) informuje o stanovených prioritách lokálního partnerství, k nimž patří oblasti bydlení, zaměstnanost, vzdělávání a mimoškolní činnost. Lokální partnerství ustavilo tři pracovní skupiny. V roce 2009 byl dokončen Strategický plán pro sociální integraci, byl předložen ke schválení zastupitelstvy obcí v regionu. V roce 2009 byl firmou GaC zpracován *Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit* v místě. Na konci roku 2009 požádaly o přistoupení do partnerství obce Šluknov a Jiříkov.

V roce 2009 se lokální partnerství schází čtyřikrát a pracovní skupiny jedenáctkrát. Při zpracování strategického plánu byla připravena analytická část. Organizace spolupracovaly na s firmou GaC na monitoringu romských lokalit. Pracovní skupiny se věnovaly oblastem bydlení, zaměstnanosti a vzdělávání (školní a mimoškolní). Strategický plán byl dokončen a v lednu 2010 schválen Sdružením pro rozvoj Šluknovska. Šluknovsko je první lokalitou působení Agentury, kde byl již v roce 2009 dokončen strategický plán.

V hodnocení působení Agentury za rok 2009 ze dne 17. 3. 2010 nalézáme následující komentáře. Pozitivně je hodnoceno zlepšení komunikace, přenášení informací od Agentury, prezentace činnosti v médiích, přístup Agentury k řešení, dokončení strategického plánu, setkávání aktérů, zahájení spolupráce, projektové poradenství, účast zástupců Agentury na

jednáních, monitoring lokalit (vlastní výzkum a předložená pracovní zpráva byla rozčarováním oproti očekávání), aktivní působení konzultantky.

Naopak negativně byla hodnocena nedostatečná informovanost při hodnocení projektových záměrů, nedostatečná aplikace potřeb města Varnsdorf při spolupráci Agentury s MPSV na vyhlášení dotačních programů, nepřesné a neúplné informace v situační analýze, nepřipravenost systému dlouhodobého financování opatření a neúspěšné začátky fungování Agentury.

Výroční zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách 2010 (březen 2011) uvádí, že v roce 2010 byl od ledna 2010 Strategický plán a pracovalo se na jeho plnění. Z důvodu připojení dvou obcí, byly zahájeny práce na aktualizaci strategického plánu. Lokální partnerství se sešlo za rok čtyřikrát. Další jednání probíhají v pracovních skupinách nebo s jednotlivými organizacemi. Byly podány dva investiční projekty do IOP 3. 1.b, jeden je schválen k realizaci. Další 4 investiční projekty jsou rozpracované. Na projekty mají navazovat žádosti o dotaci na provoz služeb z programu OP LZZ výzva č. 55. Dále bylo podáno 8 neinvestičních projektů, z nich byly schváleny k realizaci 4. Pro partnery v lokalitě byly připraveny semináře o dluhové problematice a o sociálním podnikání. Partneři se účastnili také výjezdové akce Sociální podnikání v praxi. Agentura podpořila několik dalších akcí (uspořádání Dne sociálních služeb, panelové diskuze k rozvoji služeb na Šluknovsku, vydání katalogu sociálních služeb). V červnu 2010 jsou představeny výsledky situační analýzy.

Ve zprávě se píše, že se zvýšila spolupráce a komunikace organizací, institucí a NNO v lokalitě a bylo zajištěno vzdělávání pro partnery. Lokálního partnerství se účastní více zástupci z obecních úřadů pověřeni agendou, vybrané body byly přenášeny na jednání SPRŠ (starostové 18 obcí), prioritami obcí jsou jiné záměry a sociální integrace není vnímána jako priorita. Zejména ve Varnsdorfu se začal měnit přístup k sociální integraci, v Rumburku je zájem pouze dílčí (iniciativa musí přijít z venku, řešení jsou pomalá a málo účinná, Rumburk podepsal memorandum o spolupráci s Agenturou až v říjnu 2010). Neziskové organizace více vnímají potřebu společných jednání k problematice, nezájem ze strany vedení obcí je nemotivuje a v obcích chybí zkušenost s neinvestičními projekty a zkušený zpracovatel žádostí o neinvestiční dotace.

Termíny podání projektů se posouvaly z důvodu kapacity, zkušeností, chyb při přípravě projektů a změn ve vedení obcí. Přesto obce mají zájem všechny projekty připravit k podání, pouze Česká Kamenice z kapacitních důvodů projekt NZDM odkládá. Probíhají konzultace k jednotlivým projektům, přičemž je zapotřebí vyvíjet značnou iniciativu ze strany konzultantky, je zřejmá mimořádná náročnost projektů IOP a IPO, obce na přípravu často nemají kapacitu a zkušenosti s neinvesticemi, pokud ještě nezajišťují sociální služby, připojuje se neznalost zákona o sociálních službách.

V rámci evaluačního sezení k ukončení působení Agentury partneři odsouhlasili zájem o působení Agentury, její působení je přínosem, bez ASZ si nedovedou představit, kdo by řídil společná setkání. Díky Agentuře vznikla na Šluknovsku řada dobrých projektů. Oceňují regionální rozsah. Rozhodnutí Monitorovacího výboru z února 2011 bylo prodloužit činnost Agentury do konce roku 2012.

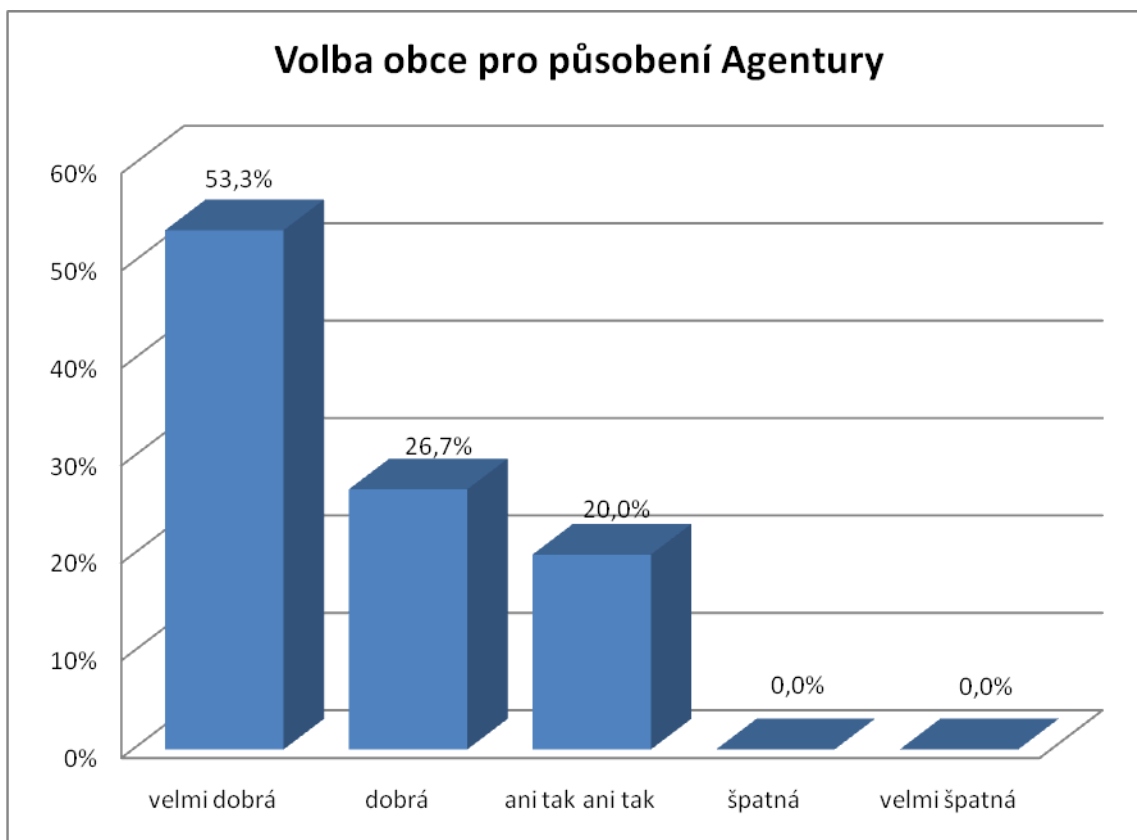
Časový snímek působení Agentury

Agentura začala v lokalitě působit od července 2008. Téměř rok není obsazeno místo lokálního konzultanta, Agentura dojíždí zvenčí, (externí) konzultanti se střídají, našli jsme v zápisech tři jména. V červenci 2009 nastupuje „stabilní“ lokální konzultantka. Po celý rok není v lokalitě realizována žádná zřejmá systematická činnost. V roce 2009 byl dokončen Strategický plán pro sociální integraci, byl předložen ke schválení zastupitelstvy obcí v regionu. V roce 2009 probíhá situační analýza. Na konci roku 2009 požádaly o přistoupení do partnerství obce Šluknov a Jiříkov. Strategický plán byl dokončen a v lednu 2010 schválen Sdružením pro rozvoj Šluknovska. Rumburk podepsal memorandum o spolupráci s Agenturou až v říjnu 2010. V únoru 2010 se rozhoduje o pokračování působení Agentury do roku 2012.

5.2. Počátky intervence do lokality

Důležité je, jakým způsobem se Agentura na Šluknovsku vedla a etablovala. Dále také okolnost, zdali byla v obcích chtěná a žádaná.

Samotný **výběr Šluknovska pro spolupráci s Agenturou** považují místní aktéři spíše za dobrou volbu. Za velmi dobrou volbu ji pokládá více než polovina dotázaných (53,3%) a za dobrou volbu další více než čtvrtina aktérů (26,7%). Neutrální postoj k rozhodnutí pro spolupráci zaujímá pětina dotázaných (20%). Za špatnou volbu ji nepokládá nikdo. Celkově jsou tedy s výběrem pro spolupráci s Agenturou spokojeny čtyři pětiny aktérů (80%), což je ve srovnání s ostatními lokalitami nadprůměrné.

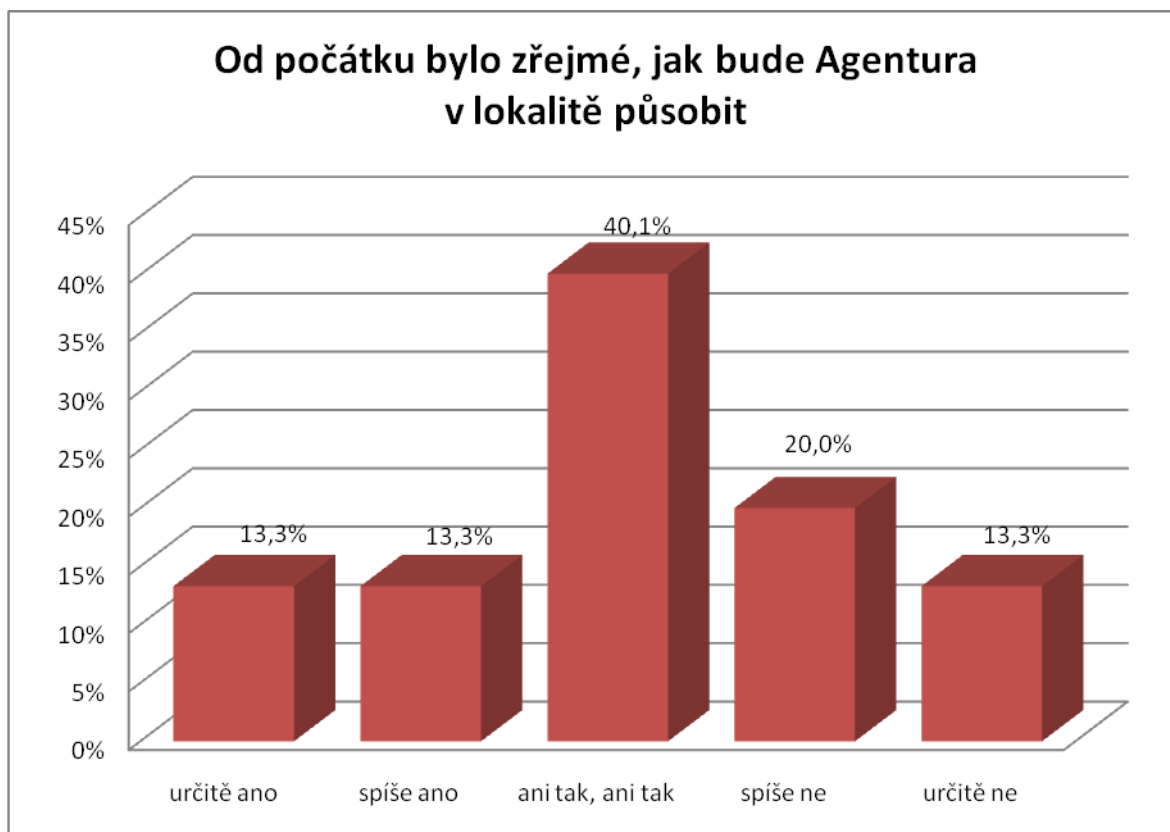

V rozhovorech aktéři uvedli, že výběr Šluknovska byl dobrou **volbou**, protože aktéři získali informace o „*příkladech dobré praxe z jiných měst, které jsou ve stejné nebo obdobné situaci*“. V obcích „*tento problém existuje*“ a Agentura pomáhá „*v oblasti sociálního začleňování*“. Volba byla dobrá, protože se v oblasti „*něco začíná dít*“. Ale ne moc dobré bylo označení obcí za „*romské*“. Přínosem je odborná pomoc, „*máme tu problémy, které doufám, že nám Agentura pomůže řešit*“.

Očekávání byla zpočátku velká. Na **počátky působení Agentury** si mnozí vzpomínají a vůbec je nehodnotí dobře. „*Do Agentury jsme vstupovali s velkým očekáváním. Na počátku docházelo pouze k mapování situace v jednotlivých městech a větší posun v činnosti agentury jsme zaznamenali až v roce 2009.*“ Počátek působení byl „*zmatený*“, poznamenán „*vysokou fluktuací*“, „*problematický, měnili se zde neustále lidi*“, „*chaotický*“. „*Oni tu moc nepůsobili, spíš my jsme se na ně obraceli, začali jsme být zváni na akce*“. Na začátku proběhlo setkání starostů v Krásné Lípě. Představy na začátku byly jiné a týkaly se zejména financování. Počáteční problémy se daří překonat a hodnocení v současnosti jsou již jiná. Začátek vyvolal u obcí „*nejistoty, ale dnes museli dát za pravdu, že je to přínos*“.

Jak vidíme z dalších údajů, Agentura dokázala na Šluknovsku aktérům sdělit, **jak bude v obcích působit a jakým způsobem bude pracovat** tak napůl. Určitě nebylo zřejmé její působení více než desetině aktérů (13,3%) a spíše nebylo zřejmé další pětina aktérů (20%).

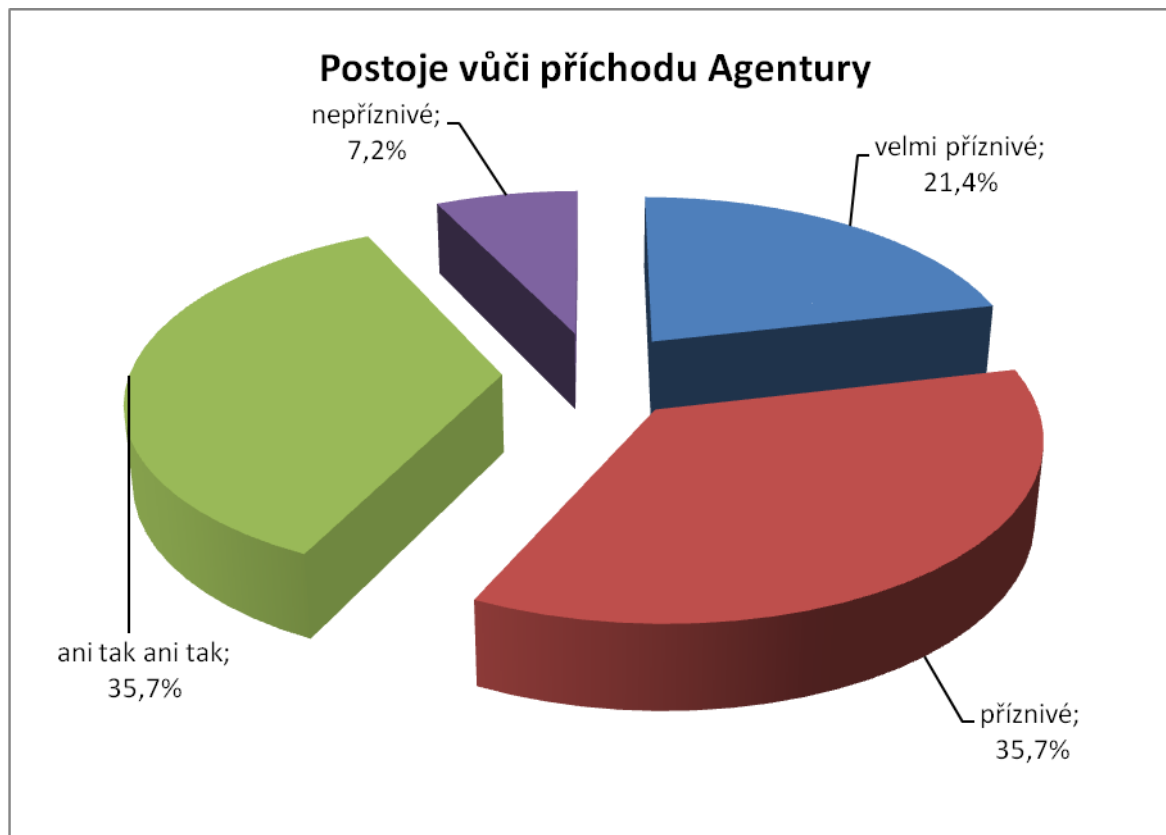
Neutrální stanovisko zaujaly k této netransparentnosti přibližně dvě pětiny dotázaných (40,1%). Celkem tedy nebylo od počátku zřejmé, jak bude Agentura v místě působit třetině aktérů (33,3%). Naopak určitě srozumitelné bylo pro více než desetinu dotázaných (13,3%) a spíše srozumitelné pro více než desetinu respondentů (13,3%).

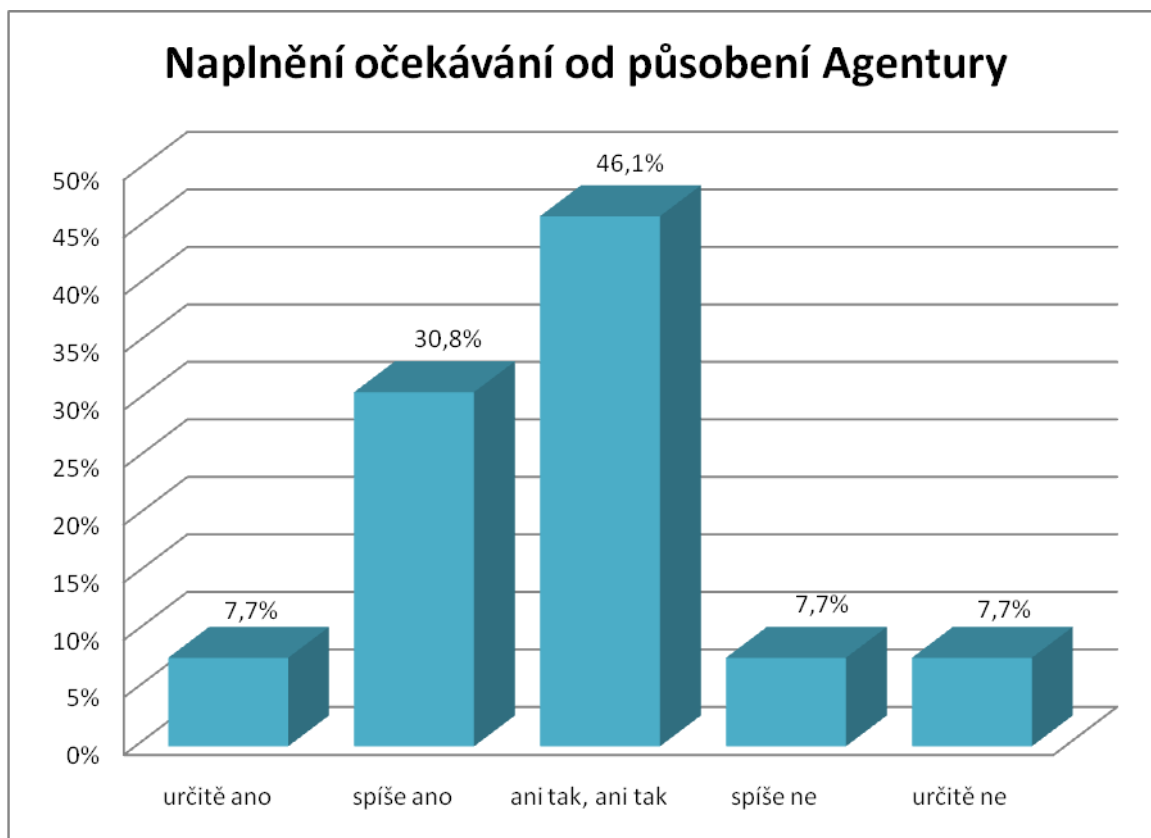
Celková **atmosféra v obci ve vztahu k příchodu Agentury** se dá charakterizovat jako přívětivá a plná očekávání. Aktéři v rozhovorech uváděli, že zpočátku toho hodně čekali, ale „neměli jsme podrobné informace o působení Agentury“. Atmosféra byla „velmi dobrá“, „plná očekávání“, protože se konečně objevil někdo, kdo bude řešit problémy. Jedni říkali, „aby se něco začalo něco dělat a druzí říkali, že je to vyhazování peněz“. Očekávání se ale vytrácelo, „chvílemi bylo zklamání díky tomu chaosu“. Byly obavy, „jestli to není zbytečná akce, ze které nic nebude, byla velká fluktuace v Agentuře, ale až se to ustálilo, tak to bylo optimální“.

Data vypovídají o tom, že **postoje obcí jako celku vůči příchodu Agentury** byly víceméně příznivé. Za velmi příznivé označila postoje obce vůči příchodu Agentury více než pětina dotázaných (21,4%) a za příznivé více než třetina dotázaných (35,7%). Neutrální postoje chovala více než třetina obcí (35,7%). Nepříznivé postoje zaujímala obec vůči příchodu

Agentury podle názoru přibližně desetiny aktérů (7,2%). Celkově tedy nalézáme příznivé postoje obce vůči příchodu Agentury u téměř tří pětin aktérů (57,1%). Agentura byla obcemi přijímána příznivě.

A do jaké míry se očekávání aktérů naplnily? Názory aktérů vypovídají o vcelku průměrném naplnění očekávání. Očekávání se určitě naplnily u méně než desetiny aktérů (7,7%) a spíše naplnily u více než čtvrtiny aktérů (30,8%). Neutrální hodnocení nalézáme u téměř poloviny dotázaných (46,1%). Naopak spíše se očekávání nenaplnilo u téměř desetiny dotázaných (7,7%) a určitě nenaplnily u stejného počtu respondentů (7,7%). Oněch rozčarovaných aktérů zase není tolik (15,4%).

Vysvětlení, proč tomu tak je, nalézáme v rozhovorech s aktéry. Ti očekávali, že Agentura přijde se zkušenostmi a zajistí „získávání poznatků z jiných měst, nabídne možnost spolupodílet se na tvorbě vyhlášených výzev“. Očekávání se soustředila do oblasti zpracovávání a chystání projektů. „Původní nabídka byla velice široká a zároveň konkrétní, tak jsme si mysleli, že něco vyřešíme“. Na obcích nejsou ani experti, ani terénní pracovníci, „nemáme na to lidi“. Také se čekaly finance „na stávající i nové služby“. „Očekávali jsme větší pomoc v oblasti zaměstnanosti a více osobního kontaktu, ne elektronického“. Očekávaly se „finanční prostředky z Agentury, které by financovaly služby v lokalitách“. Problematika se měla uchopit více regionálně a plošně, „aby to působilo“. A finanční očekávání se nenaplnily vůbec. V obcích bylo třeba více „konkrétní péče“.

5.3. Dosahování cílů, poslání Agentury a jejich vnímání aktéry

Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech definuje hlavní poslání Agentury následovně: „Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Agentura pro sociální začleňování podporuje obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Agentura podporuje taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování. Agentura podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru.“

Zejména se pak jedná o podporu v oblasti:

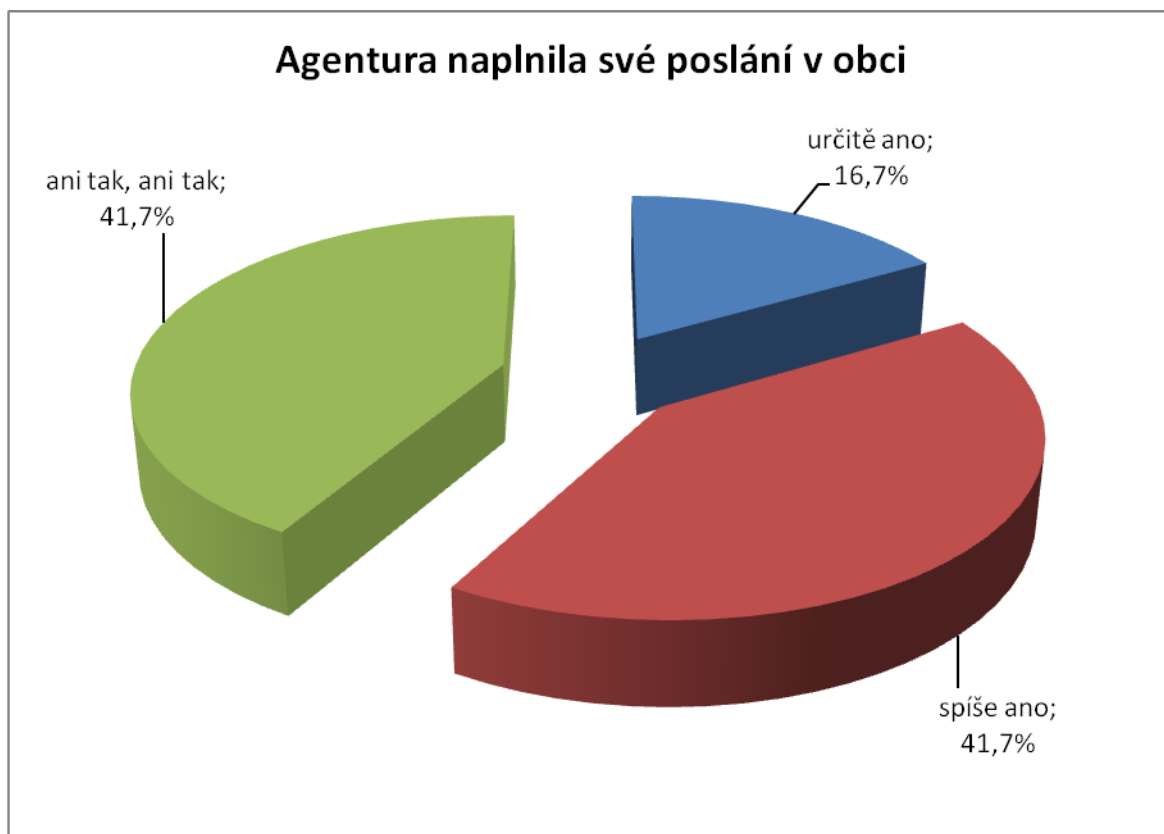
- v zajištění služeb na podporu vzdělání, podporu zaměstnanosti, sociálních služeb a sociálního bydlení, a zajištění infrastruktury pro tyto služby;
- v čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů, státního rozpočtu, krajských dotačních programů a dalších zdrojů;
- v komunikaci s ústředními orgány státní správy, zejména resorty, které mají sociální začleňování v gesci; z podnětů při práci v lokalitách Agentura formuluje návrhy v oblasti legislativy, dotačních titulů, sociálních politik, apod.

Aktéři za **poslání Agentury** považovali především projektové poradenství a poradenství vůbec. „Poradenství v oblasti sociálního začleňování, konzultace v oblasti sociálního začleňování, granty a dotace“. „Předkládání projektů“. „V podstatě poradenství, při přípravě projektů, a posílení prevence kriminality“. „Poradenství pro poskytovatele sociálních služeb“.

Agentura má „zmapovat největší problémy, udělat projektové záměry a ty mají být nějakým způsobem realizovány“. Dále pomáhat sociálně vyloučeným osobám, „začlenit ty lidi nejenom do práce, ale hlavně do společnosti“, pomoci při „zaměstnávání sociálně slabých občanů“.

Dále má Agentura podporovat a motivovat místní subjekty, „co se rozhodly něco dělat“.

Podívejme se dále, jak bylo **poslání Agentury, které aktéři vnímali dosti jednoznačně, podle jejich názoru naplňováno v obci**. Určitě bylo naplněno podle méně než pětiny dotázaných (16,7%) a spíše bylo naplněno podle více než dvou pětiny dotázaných (41,7%). Neutrálně hodnotí dosažení poslání Agentury více než dvě pětiny respondentů (41,7%). Nikdo neuvedl, že by Agentura své poslání nenaplnila. Celkově tedy Agentura naplnila své poslání v očích téměř tří pětiny aktérů (58,4%).

V *Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech* je uvedeno, že hlavním posláním Agentury je podpořit obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Právě na toto jsme se dotazovali aktérů v dotazníku a požádali jsme je, aby posoudili, **do jaké míry podpořila Agentura obec, aby byl zajištěn rovný přístup ve jmenovaných oblastech**.

V oblasti vzdělávání se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup ke vzdělávání byl zajištěn podle 33,3% dotázaných, nebyl zajištěn podle 44,5% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 22,2% dotázaných.

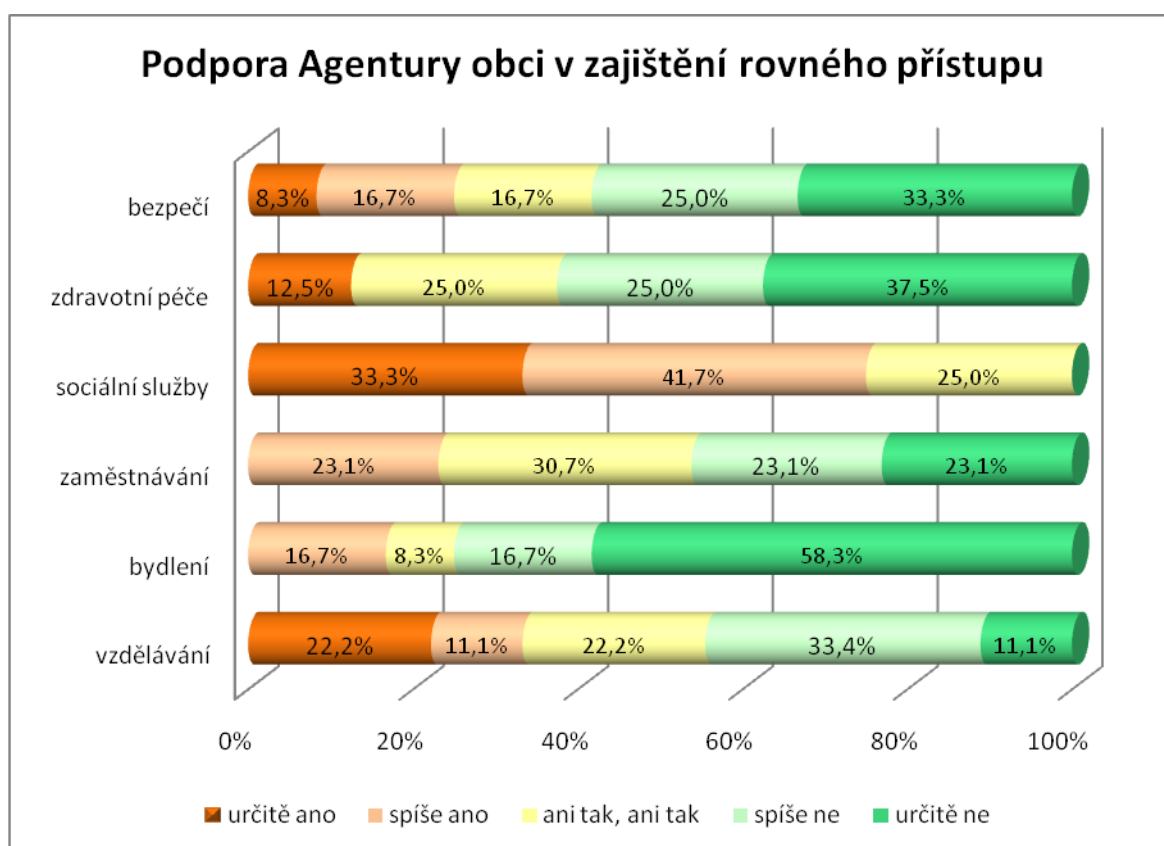
V oblasti bydlení se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k bydlení byl zajištěn podle 16,7% dotázaných, nebyl zajištěn podle 75% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 8,3% dotázaných.

V oblasti zaměstnávání se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k zaměstnání byl zajištěn podle 23,1% dotázaných, nebyl zajištěn podle 46,2% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 30,7% dotázaných.

V oblasti sociálních služeb se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k sociálním službám byl zajištěn podle 75% dotázaných, nebyl zajištěn podle nikoho z dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 25% dotázaných.

V oblasti zdravotní péče se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup ke zdravotní péči byl zajištěn podle 12,5% dotázaných, nebyl zajištěn podle 62,5% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 25% dotázaných.

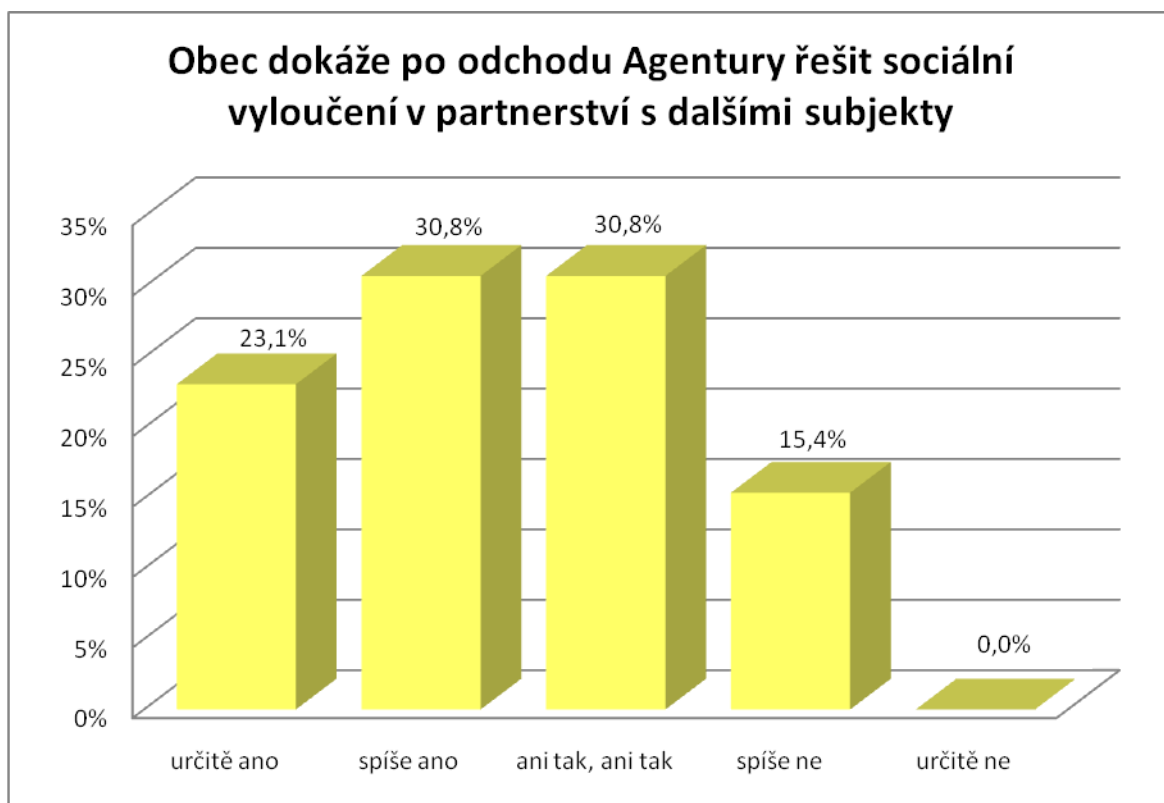
V oblasti bezpečí se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k bezpečí byl zajištěn podle 25% dotázaných, nebyl zajištěn podle 58,3% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 16,7% dotázaných.

Jak z uvedeného grafu vidíme, tak podpora Agentury k zajištění rovného přístupu mířila především do oblasti sociálních služeb (75%). Mnohem méně i do oblasti vzdělávání (33,3%), bezpečí (25%) a zaměstnávání (23,1%). Okrajově potom do oblasti bydlení (16,7%) a zdravotní péče (12,5%).

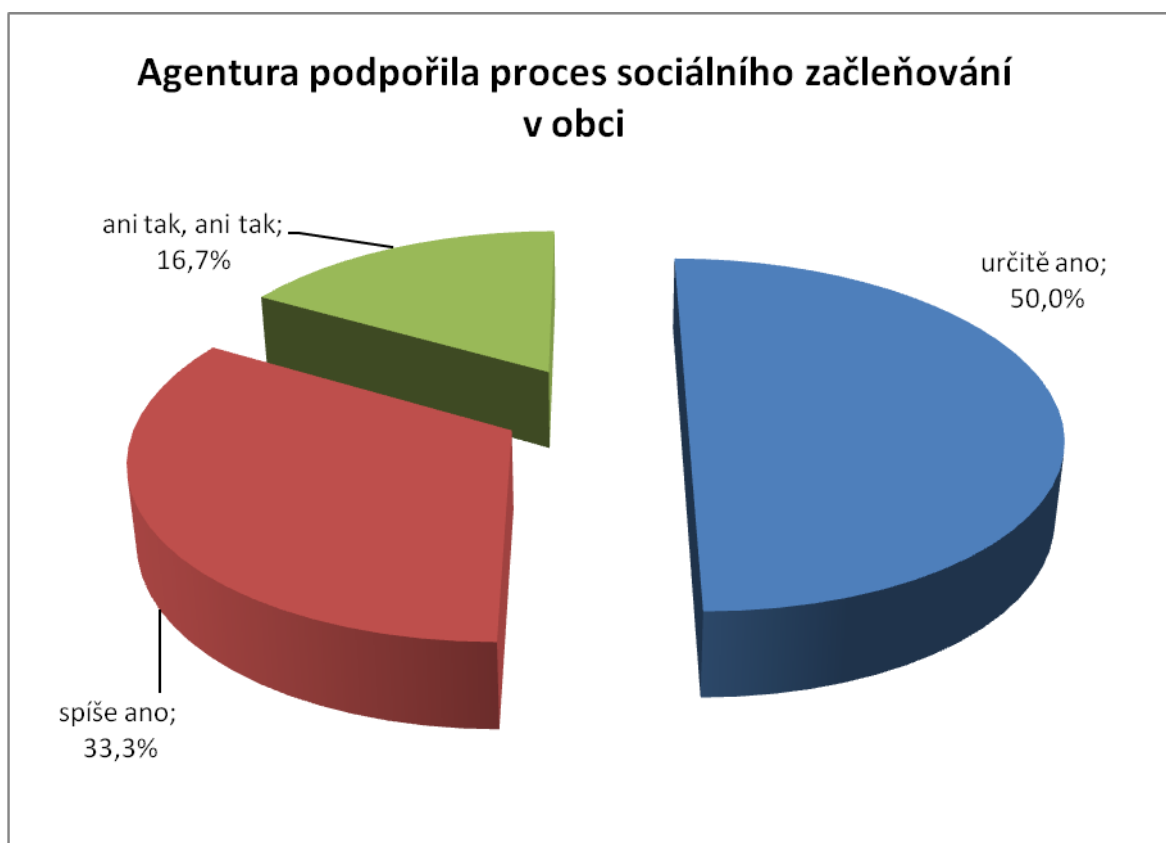
Další hodnocení se rovněž týká sféry naplnění poslání Agentury, kterým měla být podpora obce. **Dokáže obec po ukončení pilotního působení Agentury funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s dalšími subjekty v místě?**

Určitě to obec dokáže podle téměř čtvrtiny dotázaných (23,1%) a spíše to obec dokáže podle méně než třetiny dotázaných (30,8%). Neutrální hodnocení v tomto bodě vystavila téměř třetina aktérů (30,8%). Naopak obec problematiku spíše neumí řešit podle více než desetiny dotázaných (15,4%) a určitě neumí řešit podle nikoho z dotázaných. Jak vidíme, tak se hlavní poslání Agentury naplnilo podle více než poloviny aktérů (53,9%) a nenaplnilo podle více než desetiny aktérů (15,4%).

A jak aktéři hodnotí skutečnost, zda **Agentura podpořila nebo nepodpořila proces sociálního začleňování v obcích**? Jak ukazují kvantitativní údaje, tak Agentura určitě podpořila proces sociálního začleňování v místě podle poloviny dotázaných (50%) a spíše podpořila podle třetiny dotázaných (33,3%).

Téměř pětina respondentů označila možnost ani tak, ani tak (16,7%). Tedy celkem více než čtyři pětiny aktérů uvedly, že Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila (83,3%). Což lze pokládat za dobrý výsledek.

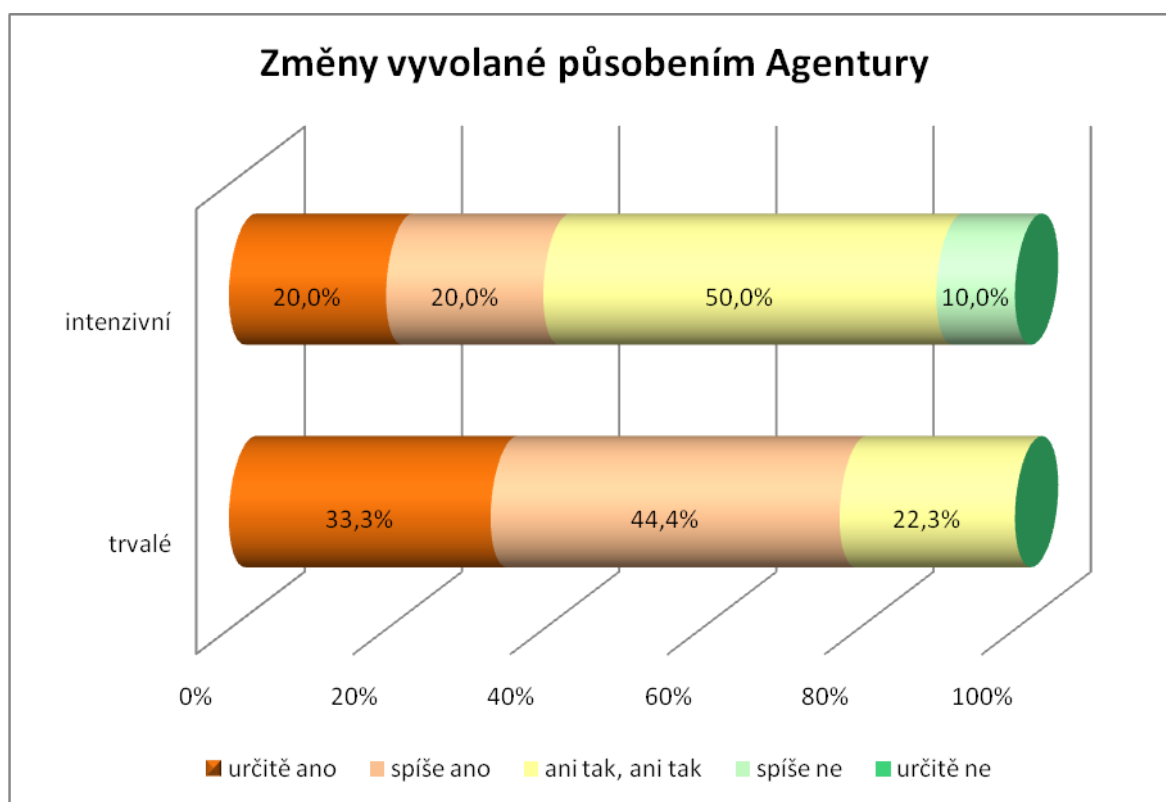

Čím nejvíce Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila? Podle odpovědí aktérů se ukazuje, že především jiným způsobem přemýšlení a „*náhledem na problematiku sociálního začleňování v celorepublikovém kontextu*“. Velká podpora se týkala projektového poradenství a zajištění koordinace. Došlo k „*navázání vztahů*“, „*zprostředkování kontaktů*“. Přibyli terénní sociální pracovníci a také informace, byl zřízen azylový dům. Zvýšila se podpora bydlení.

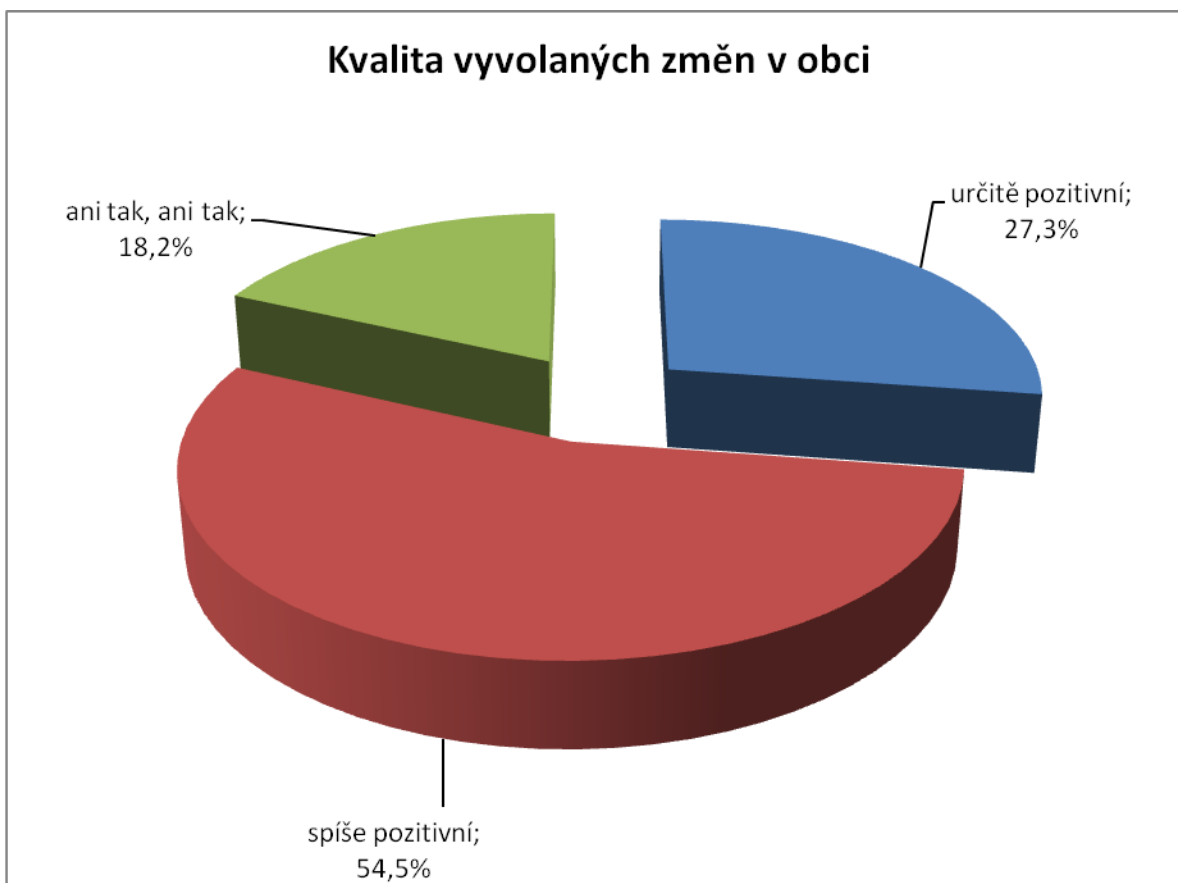
Jakou mají povahu změny, které Agentura do obce přinesla? Jsou změny trvalé nebo krátkodobé? Jak intenzivní změny jsou? A lze je považovat za pozitivní nebo negativní?

Změny považuje za zcela **intenzivní** pětina dotázaných (20%), další pětina aktérů považuje změny za spíše intenzivní (20%). Neutrální hodnocení vystavila intenzitě změn polovina dotázaných (50%). Za spíše neintenzivní změny pokládá desetina dotázaných (10%) a za zcela neintenzivní nikdo.

Změny považuje za určitě **trvalé** třetina dotázaných (33,3%) a za spíše trvalé více než dvě pětiny z nich (44,4%). Za ani trvalé, ani krátkodobé je považuje více než pětina aktérů (22,3%). Nikdo je nepovažuje za krátkodobé. Projektovou řečí tedy můžeme hovořit o více než tříčtvrtinovém očekávání udržitelnosti změn (77,7%).

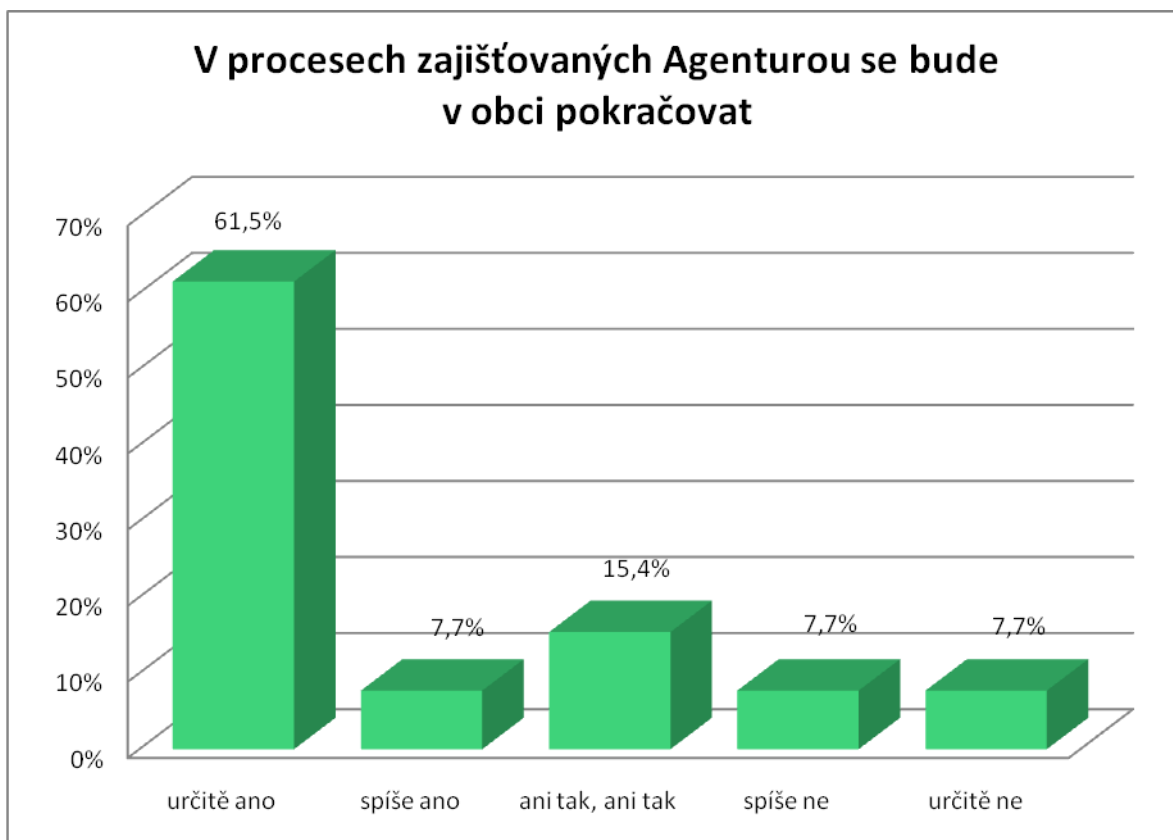

Z hlediska **kvality změny** hodnotí více než čtvrtina dotázaných změny jako určitě pozitivní (27,3%) a více než polovina dotázaných jako spíše pozitivní (54,5%). Za ani pozitivní, ani negativní změny pokládá téměř pětina aktérů (18,2%) a za negativní je neoznačil nikdo. Změny jsou tedy poměrně pozitivní.

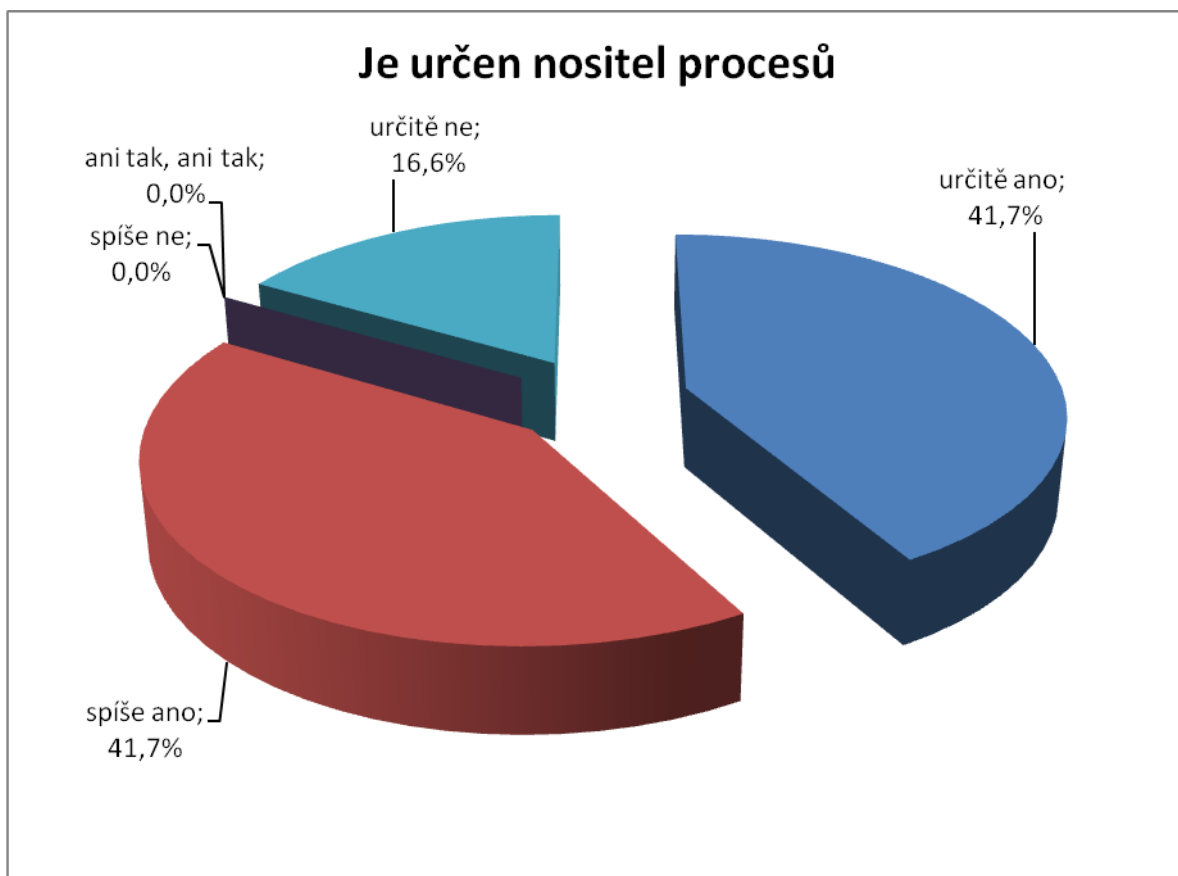

Ke zmiňovaným změnám aktéři dodávali, že je určitě registrují. „*Nějaké tu jsou.*“ Nastala větší komunikace, projekty se realizují, „*obce se probudily z letargie*“, je tady „*možnost obrátit se na terénního pracovníka*“. Nepřehlédnutelné je „*zviditelnění toho problému, hovoří se o něm*“, „*otevřela se diskuze o zamlčovaných tématech*“.

Agentura na Šluknovsku působí dále. Nicméně **budou procesy doposud zajišťované Agenturou v obci dále pokračovat?** Na tuto otázku odpověděly více než tři pětiny dotázaných (61,5%), že procesy budou určitě pokračovat a méně než desetina dotázaných (7,7%), že budou spíše pokračovat. Nerozhodnuta je více než desetina respondentů (15,4%). To, že procesy nebudou určitě pokračovat, se domnívá méně než desetina dotázaných (7,7%) a to, že nebudou spíše pokračovat, si myslí méně než desetina dotázaných (7,7%). Jak vidíme, více než dvě třetiny aktérů jsou přesvědčeny o pokračování procesů (69,2%) a více než desetina je vůči pokračování skeptická (15,4%).

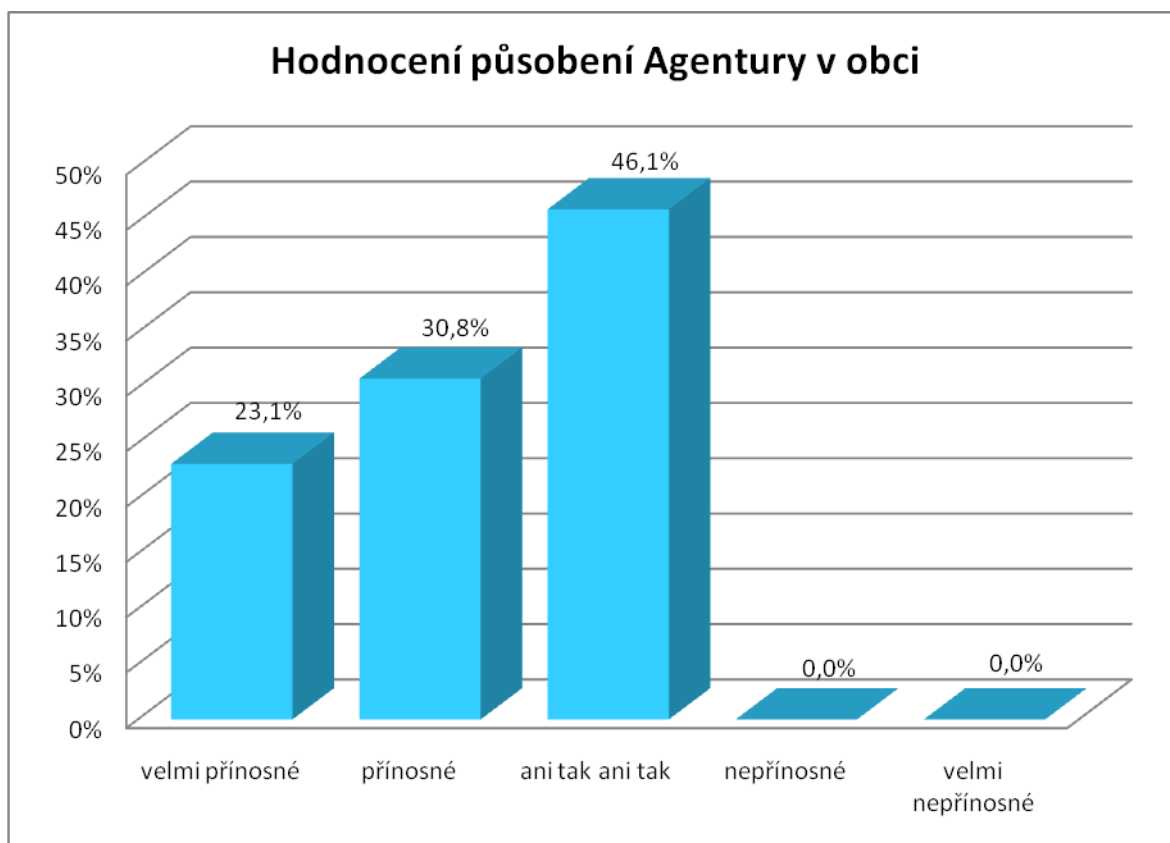

Více než dvě pětiny aktérů uvedly (41,7%), že je určitě **určen „nástupce“, nositel procesů, který převeze úlohu Agentury po jejím odchodu**, a další dvě pětiny uvedly, že je spíše určen (41,7%). Nepochybuje o tom nikdo a podle méně než pětiny dotázaných určen určitě není (16,6%). O udržitelnost procesu se v současné chvíli asi obávat nemusíme.

Tímto **nositelem** má být obec, sociální pracovníci městského úřadu, vedoucí sociálního odboru, poskytovatelé sociálních služeb, stále ještě Agentura, místostarosta obce atd. Vidíme, že alternativ se v každé obci nabízí poměrně dost, ale postrádáme zde jasnou představu o hlavním koordinátorovi.

Jaké je tedy **celkové vyhodnocení působení Agentury na Šluknovsku**? Téměř čtvrtina aktérů pokládá působení Agentury v obci za velmi přínosné (23,1%) a téměř třetina ho pokládá za přínosné (30,8%). Za ani přínosné, ani nepřínosné považuje působení Agentury méně než polovina dotázaných (46,1%). Za nepřínosné působení Agentury neoznačil nikdo z dotázaných. Celkem tedy přínos Agentury spatřuje v místě více než polovina aktérů (53,9%), což je ve srovnání s ostatními lokalitami mírně podprůměrné hodnocení.

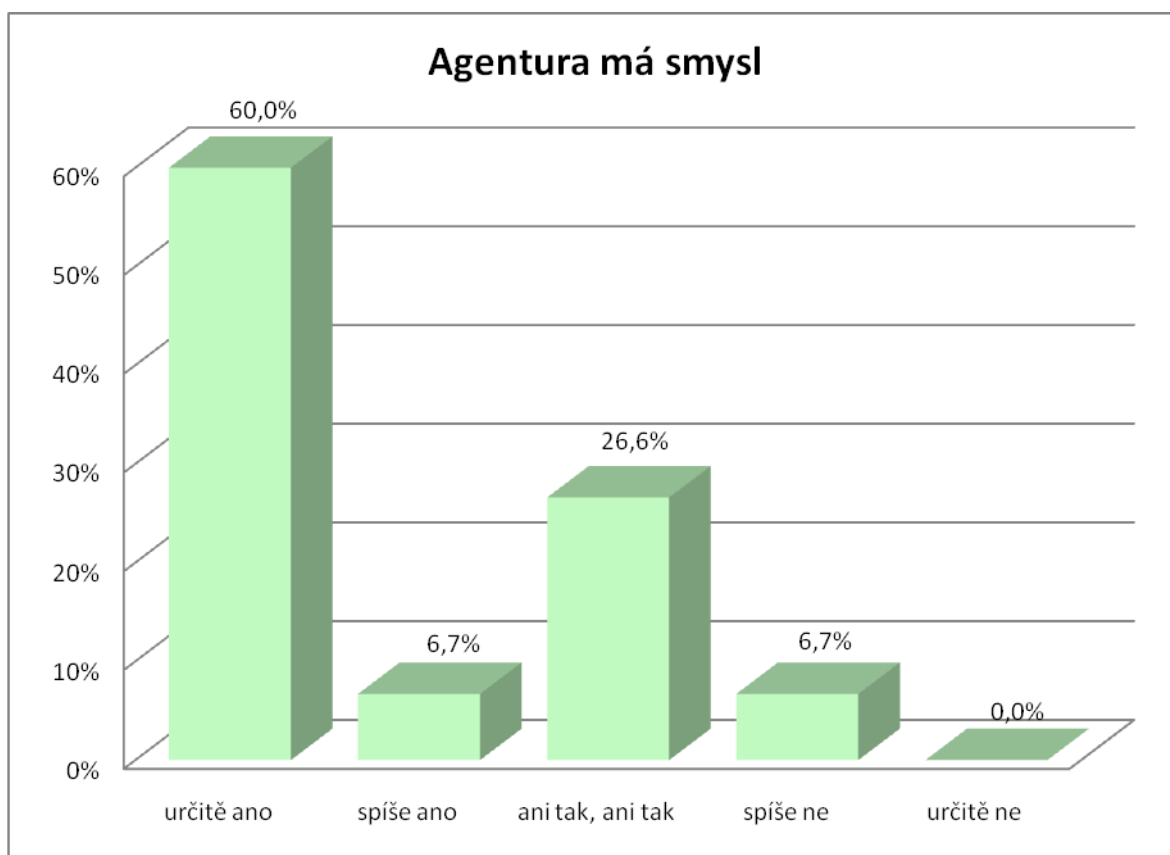

Co je příčinou takového hodnocení? Z výpovědí aktérů vyvozujeme, že na jednu stranu je dobré mít někoho takového jako Agenturu po ruce, někoho, „*kdo pomůže*“ a vůbec „*napomáhá začleňování sociálně slabých občanů*“. Případně poskytuje podporu integračním procesům, „*otevřené diskuzi, výměně zkušeností, informovanosti*“. Zejména pokud se setkává se zájmem problémy řešit.

Na druhé straně aktéři očekávali více přínosů. Takto vznikl jen strategický plán a hmatatelné výsledky z různých důvodů nejsou vidět. „*Nejdřív jsme měli nedůvěru, hodně povídali a málo konali, ale ono ani nebylo moc, co uskutečňovat*“. „*Byli jsme opakovaně přesvědčováni o realizaci některých nových produktů, které však ani v rámci dlouhodobého horizontu nebylo možné vzhledem k ekonomické situaci města zrealizovat*“.

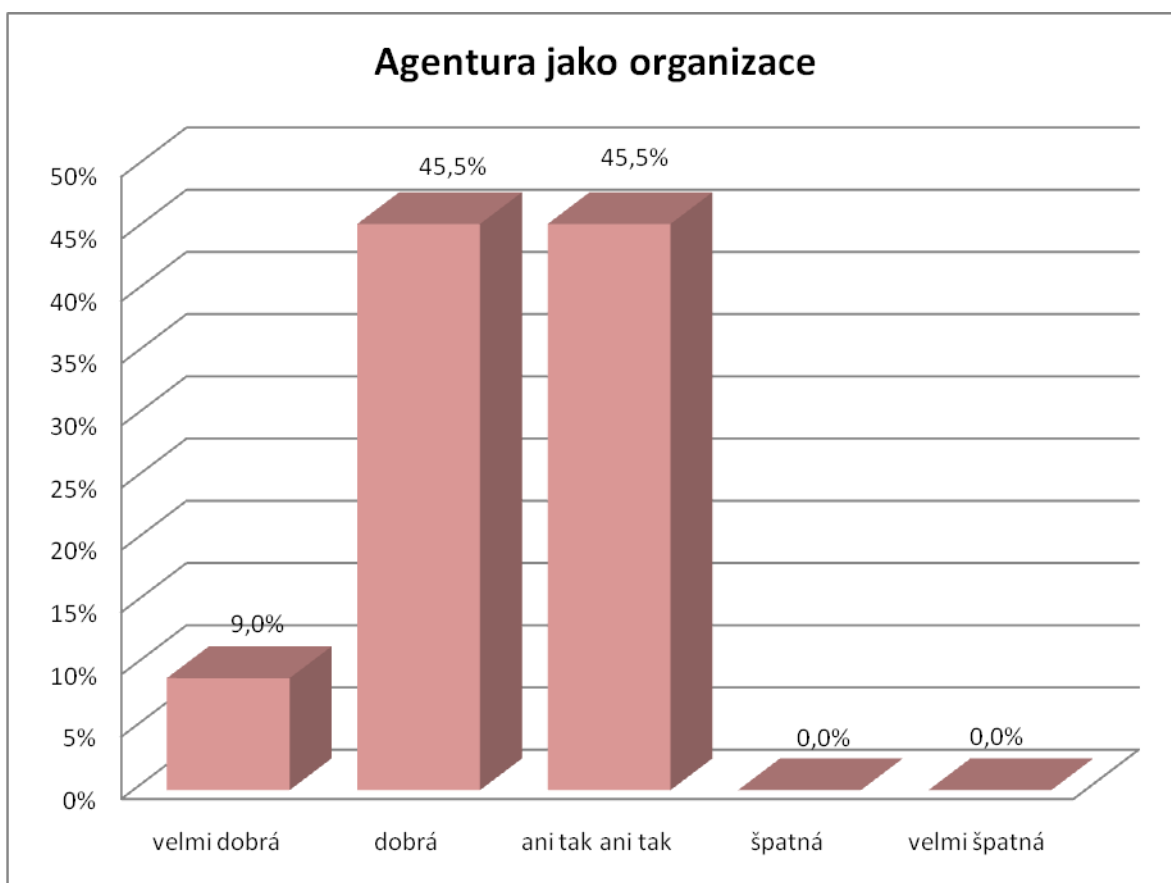
Co by se mělo stát, aby bylo působení Agentury přínosnější než doposud? Agentura by měla zlepšit informovanost obcí, „více upozorňovat na výzvy, dávat příklady dobré praxe“. Na místě by bylo vyvíjet „větší aktivitu, nejen posílání mailů a hodnocení, ale i více práce v terénu“. Aktéři na Šluknovsku postrádají osobní kontakt, chtějí více pomáhat při zaměstnávání a vzdělávání. Ideální by bylo vidět „dopady na ty nepříznupůsobivé občany, zatím je to vše v podhoubí“. Zmiňovány jsou i legislativní změny a obecně „větší kompetence Agentury v legislativě“. Aktéři si uvědomují, že jejich nároky jsou velké a v možnostech Agentury není změnit všechny oblasti hned k lepšímu.

Jaký má Agentura jako organizace svého zaměření smysl? Podle tří pětín dotázaných má určitě smysl (60%) a podle méně než desetiny respondentů má spíše smysl (6,7%). Více než čtvrtina se svým hodnocením váhá (26,6%). Méně než desetina aktérů uvedla, že spíše smysl nemá (6,7%). Celkem zhruba dvě třetiny aktérů nalézají v tomto počínání smysl (66,7%).

Smysl má Agentura v oblasti eliminace sociálního vyloučení. Působení značně limituje vývoj v sociálně vyloučených místech, kde se „situace zhoršuje a s plánovanou sociální reformou můžeme předpokládat zhoršení již stávající situace a nárůst osob sociálně vyloučených. Je potřeba s touto otázkou intenzivně pracovat již nyní.“ Smysl by byl větší, kdyby „byla více praktická“. Nicméně řeší problémy, je aktivní, nabízí příležitosti. Sama ale také spotřebovává prostředky, které by se hodily přímo do terénu.

Agentura jako organizace (ve smyslu instituce) působila na aktéry spíše dobrým dojmem. Za velmi dobrou ji označila necelá desetina respondentů (9%), za dobrou pak téměř polovina dotázaných (45,5%). Méně než polovina dotázaných Agenturu jako organizaci neshledala za ani dobrou, ani za špatnou (45,5%). Za špatnou organizaci ji neoznačil nikdo z dotázaných.

Někteří aktéři organizaci shledávají hlavně ze začátku za problémovou. „Myslím, že neměla vyjasněné kompetence“. „Ze začátku to vázlo, než se něco začalo dít“. Pak ale nastává znatelná změna. „Zpočátku působila zmateně, ale už si to sedlo“, „pracujou celkem slušně“.

Jak nahlíží aktéři na cíl Agentury? *Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech* definuje cíl následovně. „Cíle Agentury je dosaženo, pokud obec dokáže funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s úřady, školami, neziskovým sektorem, policií, podnikateli a dalšími subjekty a při zapojení občanů. Dílčím způsobem může být cíle dosaženo i tehdy, pokud Agentura podpoří procesy sociálního začleňování v obcích, ovšem komplexní řešení není možné např. z politických důvodů.“

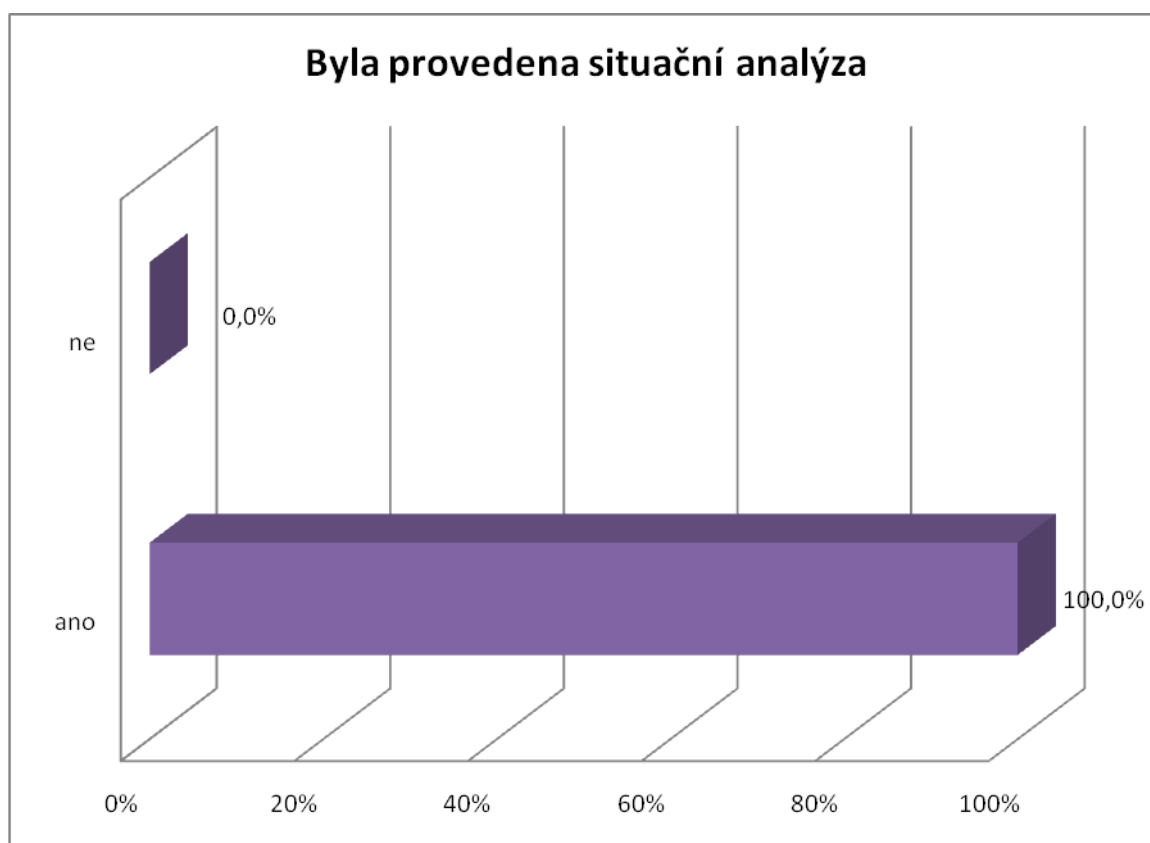
Aktéři vnímají cíl následovně a nutno opět říci, že různorodě. Agentura je „*nástrojem sociálního začleňování na lokální úrovni*“. Cílem je podporovat projekty a záměry aktérů. Má je vybízet k činnosti. Také má koordinovat aktéry a „*zlepšit soužití vyloučených a ostatních lidí*“. Má „*zmírňovat dopady sociálního vyloučení a hlavně vzdělání dětí*“. Má poskytovat přímo pomoc „*při zaměstnávání sociálně slabých občanů a vzdělanosti*“. Také má sloužit jako kompas, směrovník a „*upozornit na negativa, které se týkají sociálního vyloučení*“. Má dbát na zlepšování kvality života v lokalitách a na „*pomoc sociálně slabým občanům*“.

Existuje mnoho **okolností, které mohly ovlivnit působení Agentury v obcích**. Co ovlivňovalo podle aktérů působení Agentury na Šluknovsku? Jednalo se o několik vlivů. Izolovanost regionu, rozprostřenou obcí, podpora či nepodpora obce, zájem samotných sociálně vyloučených, nezaměstnanost, otevřenost a snaha řešit problémy, odlišný přístup obcí (zmiňován rozdíl mezi Krásnou Lípou a Rumburkem), motivace aktérů a zhoršující se sociální situace.

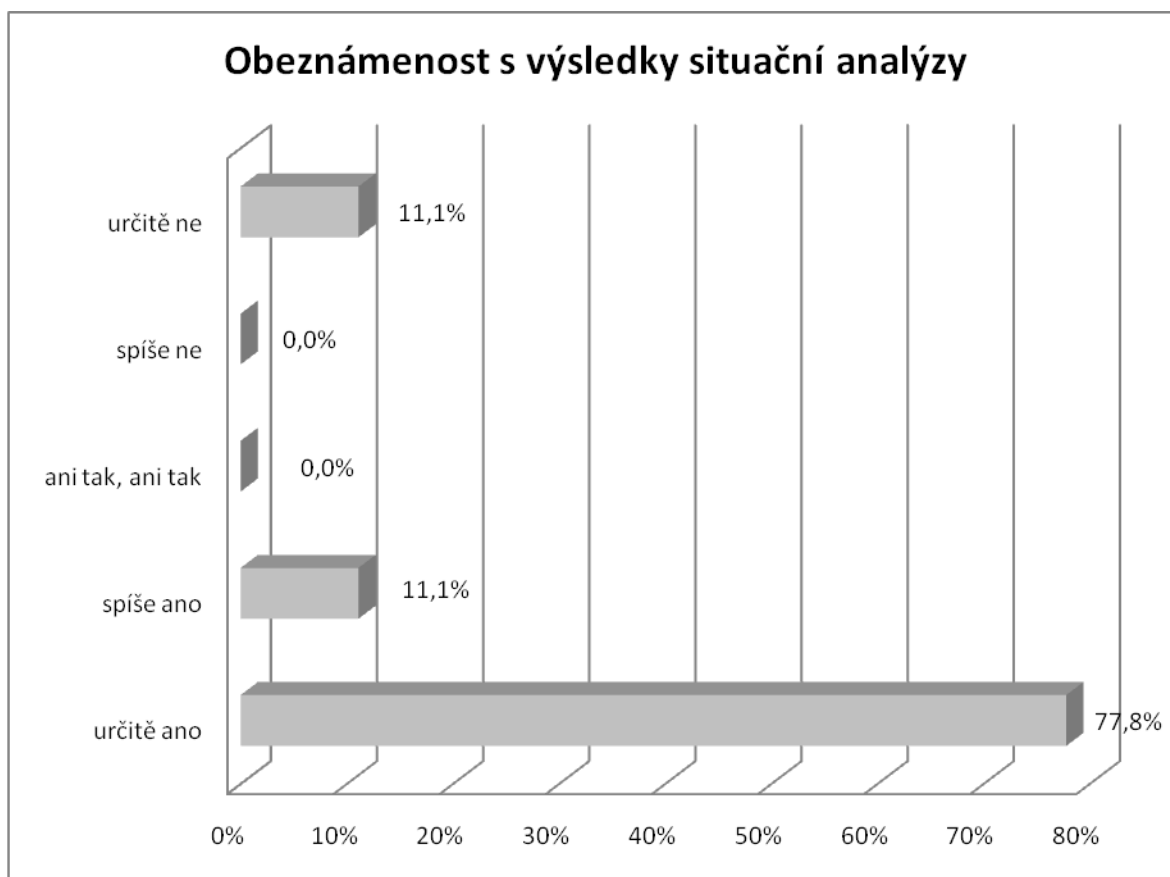
5.4. Situační analýza

Za standardní součást působení Agentury v lokalitě bylo zajištění **provedení situační analýzy**. Ta si kladla za úkol přinést data o obyvatelích lokality, hlubší porozumění dění v lokalitě a celkové situaci a pochopení příčin problémů a souvislostí, které jsou překážkami v řešení. Takováto analýza je *nezbytným předpokladem pro kvalitní strategické plánování, a stanovení jednotlivých kroků proti sociálnímu vyloučení* (Příručka pro sociální integraci).

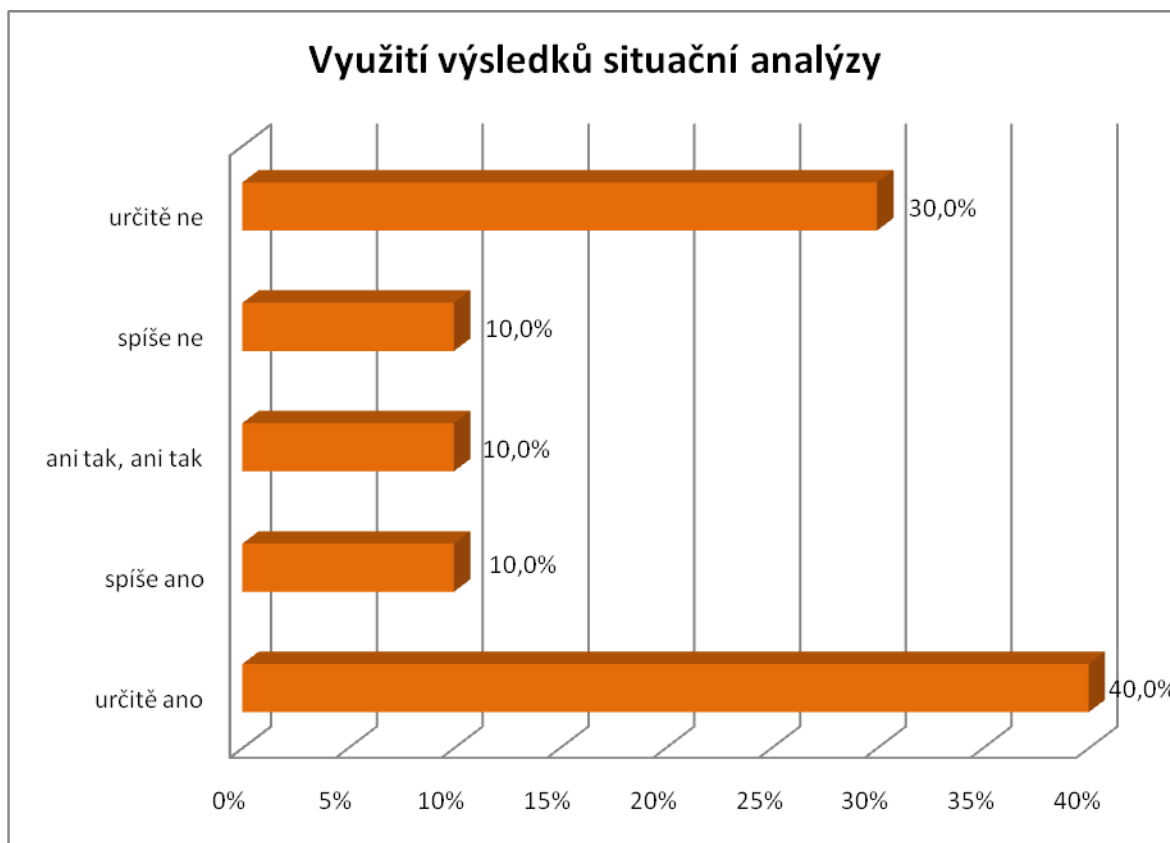
Prověřovali jsme, **zdali byla situační analýza provedena** a jak ji místní aktéři přijali. Na Šluknovsku odpověděli všichni dotázaní, že analýza vznikla (100%).

S výsledky situační analýzy se zcela určitě obeznámily více než tři čtvrtiny aktérů (77,8%) a další přibližně desetina se s nimi spíše obeznámila (11,1%). Více než desetina aktérů uvedla, že se s analýzou spíše neobeznámila (11,1%).

Výsledky situační analýzy určitě využily dvě pětiny dotázaných (40%) a spíše využila desetina dotázaných (10%). Celkově je využila polovina aktérů (50%). S odpovědí váhala desetina dotázaných (10%). Naopak určitě výsledky nevyužila téměř třetina respondentů (30%) a spíše je nevyužila desetina respondentů (10%).

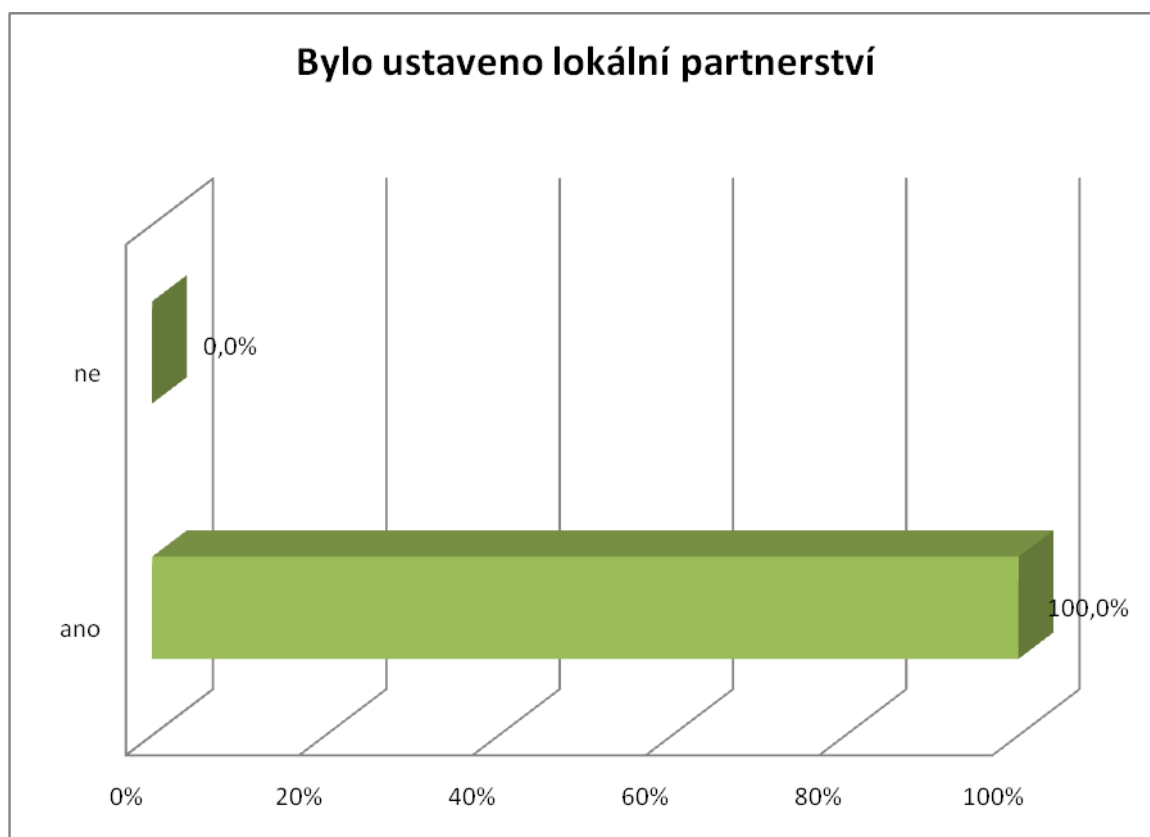

Analýza byla využívána jako podklad pro projektovou žádost. Také byla korigovaná. „Byla nepravdivá a my jsme se vůči ní ohrazovali, nakonec ji opravili, nebylo nám nabídnuto, abychom ji konzultovali“. Jiní zase uvádějí, že tuto příležitost měli.

5.5. Vyhodnocení metod – lokální partnerství a spolupráce s aktéry

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že lokální partnerství je základem činnosti Agentury v lokalitách. Lokální partnerství je platforma, na které dochází k pravidelnému setkávání zástupců obce a dalších aktérů, kteří jsou nebo mohou být angažováni v procesu sociálního začleňování. V rámci této platformy dochází k aktivizaci/síťování, jehož smyslem je aktivizace místních kapacit, podpora místních organizací, maximální využití dostupných místních zdrojů, dále poskytování know-how ve všech klíčových oblastech, jež mají vliv na sociální začleňování, prostředkovat nejlepší praxe z dalších obcí.

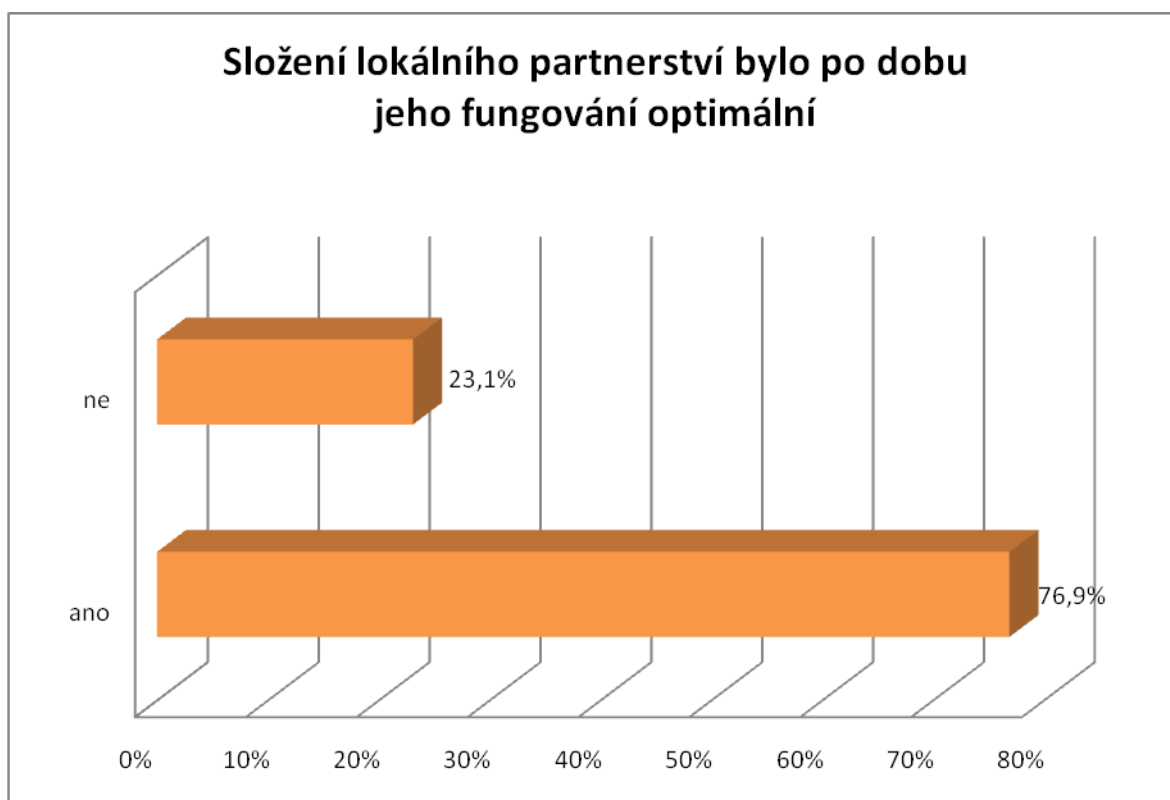
Prověřovali jsme, zdali bylo **lokální partnerství ustaveno**. Na Šluknovsku skutečně vzniklo, jak potvrzují všichni dotázaní.

Do Lokálního partnerství Šluknovsko byli podle hodnocení aktérů **osloveni vhodní partneři**, o tom jsou přesvědčeni všichni respondenti.

Ke **složení lokálního partnerství** se aktéři vyslovovali celkem příznivě. Ale „*někteří lidé, o kterých vím, že se hodně angažují, byli vynecháni. Farář co se velice angažuje především v nízkoprazích*“. V partnerství se objevily „*obce z okolí, které mají snahu něco řešit*“.

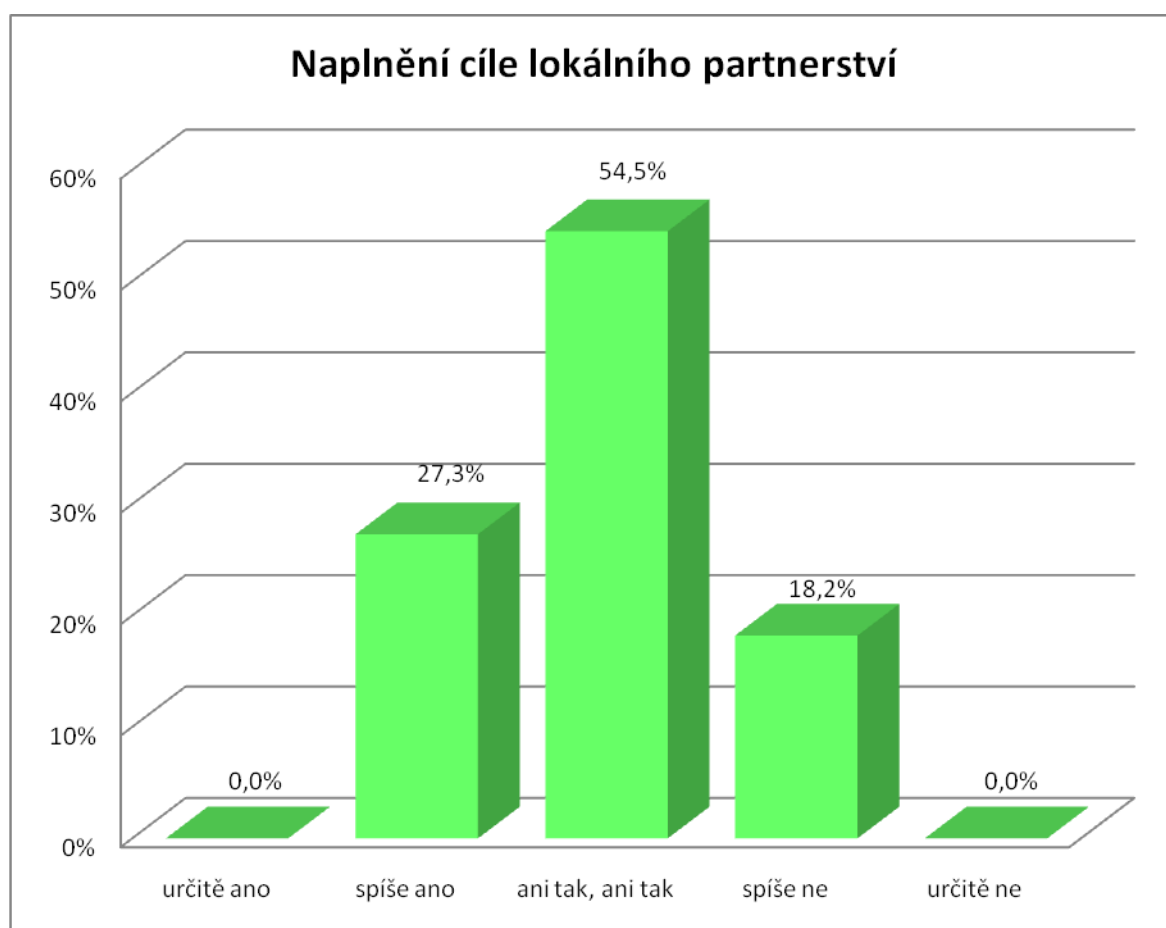
Ne všichni aktéři pokládají **složení lokálního partnerství po dobu jeho fungování** za optimální. Více než tři čtvrtiny uvedly, že složení bylo po dobu fungování optimální (76,9%), téměř čtvrtina, že optimální nebylo. .

Lokální partnerství se v čase ještě dále utvářelo, byli do něj přijati noví členové. Nesetkávalo se s žádnými mimořádnými událostmi. *„Všichni se pravidelně účastnili a chtěli přijít, každého ten problém tížil.“* Partnerství bylo možné formovat dle vlastních představ a potřeb, *„měli jsme možnost v průběhu to upravovat, bylo nám to ušité na míru“*. Občas chyběli důležití aktéři z regionu. Problém partnerství spočíval v jeho různorodosti, tato *„lokalita je rozsáhlá, je lepší soustředit se na jednu obec“*.

Hlavním cílem lokálního partnerství bylo podle aktérů napomoci snižovat a eliminovat sociální vyloučení, dále *„definovat potřeby obyvatel, poradenská činnost, konzultace“*. Projekty i pozornost mířily do oblasti školství. Partnerství *„zmapovalo to území a konkretizovalo problémy a společně je mělo řešit plus zajistit předávání zkušeností mezi obcemi“*. Mělo řešit jednotlivé oblasti – vzdělávání, zaměstnávání, bydlení apod. Také nalézt slabá místa v poskytovaných sociálních službách a zaplnit mezery. Cílem bylo si předávat zkušenosti, koordinovat svou činnost, společně řešit problémy.

Podle hodnocení aktérů zatím nedošlo k výraznému **naplnění zmíněného cíle lokálního partnerství**. Podle více než čtvrtiny dotázaných bylo cíle lokálního partnerství spíše dosaženo (27,3%). To, že cíle nebylo ani dosaženo, ani nedosaženo, uvedla více než polovina respondentů (54,5%). Cíle spíše nebylo dosaženo podle názoru méně než pětiny aktérů (18,2%). To, že bylo dosaženo cíle lokálního partnerství, tedy celkem označila více než čtvrtina aktérů.

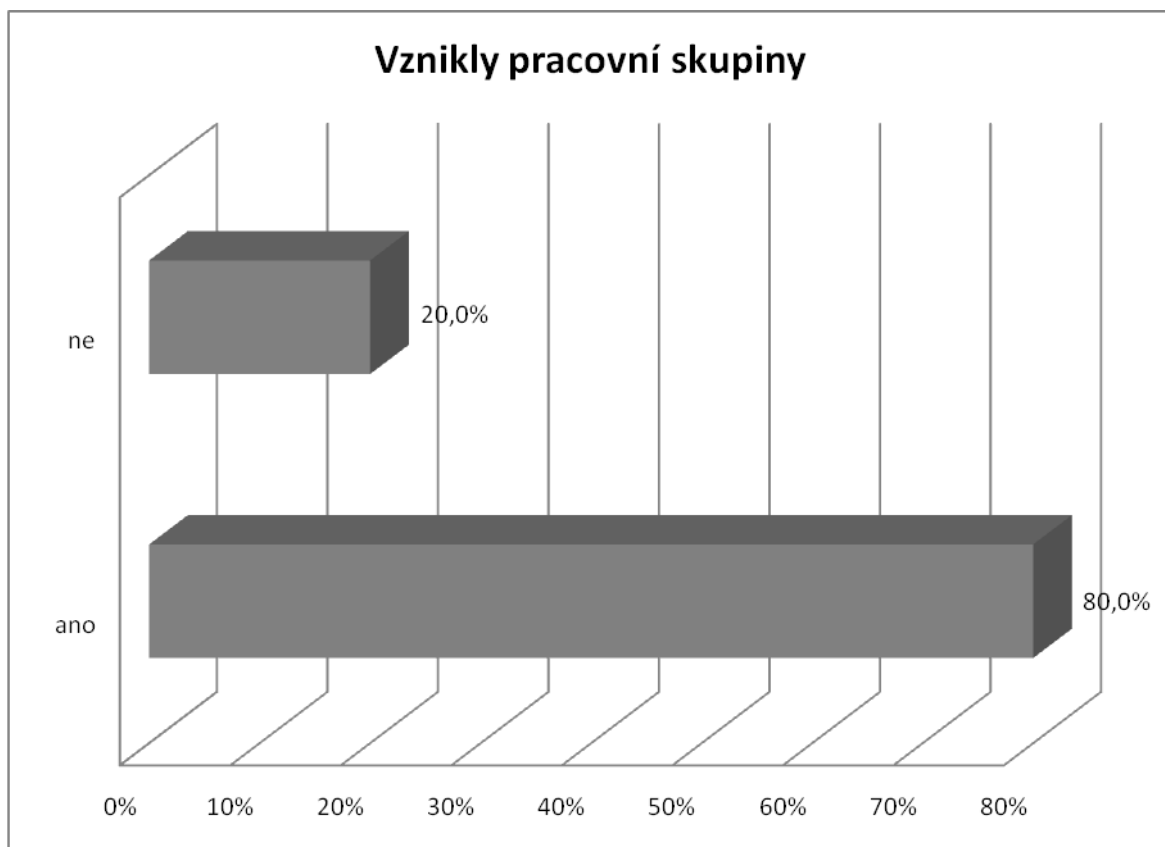

Aktéři mezi **pozitivity lokálního partnerství** uváděli především skutečnost, že práce vedla k výsledkům. „Podali jsme žádost na vybudování nízkoprahového centra do IOP 3.1, žádost je předána k další kontrole a je ve stavu projednávání“. „Podařilo se některé lidi zaměstnat, působit na nepřízpůsobivé.“

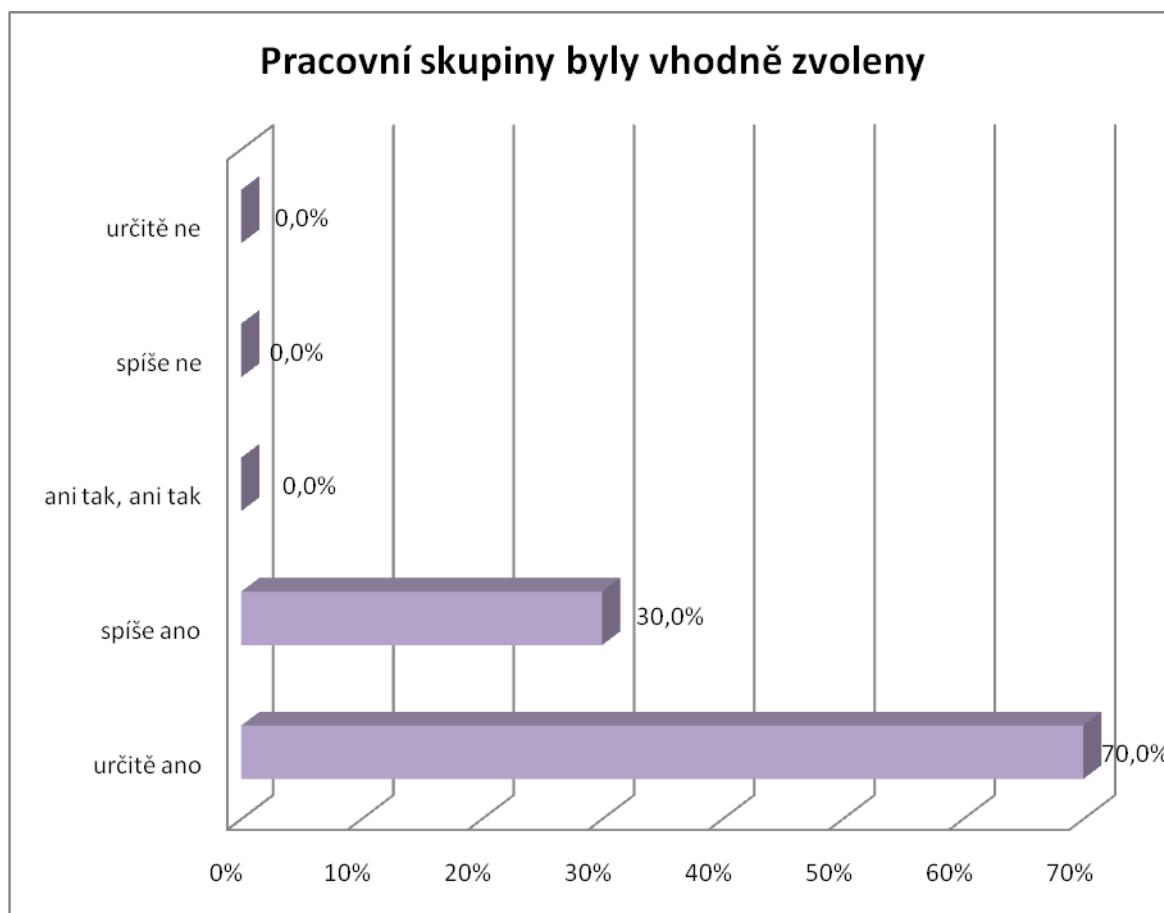
Patří sem přístup k informacím o projektech, iniciování tvorby komunitních plánů některých obcí, výměna zkušeností a motivace k tomu vůbec něco dělat. „U stolu se sešlo několik subjektů a jednalo o té problematice, což tu do té doby nebylo.“ Otevřelo se do té doby tabuizované a neřešené téma.

Objevovaly se také **negativa lokálního partnerství**. K nim patří malá frekvence setkávání, akcent pomoci výhradně Romům, nedostatek praktických aplikací, pasivita některých obcí.

V rámci lokálního partnerství vznikly **pracovní skupiny**. O tom je přesvědčena většina aktérů (80%).

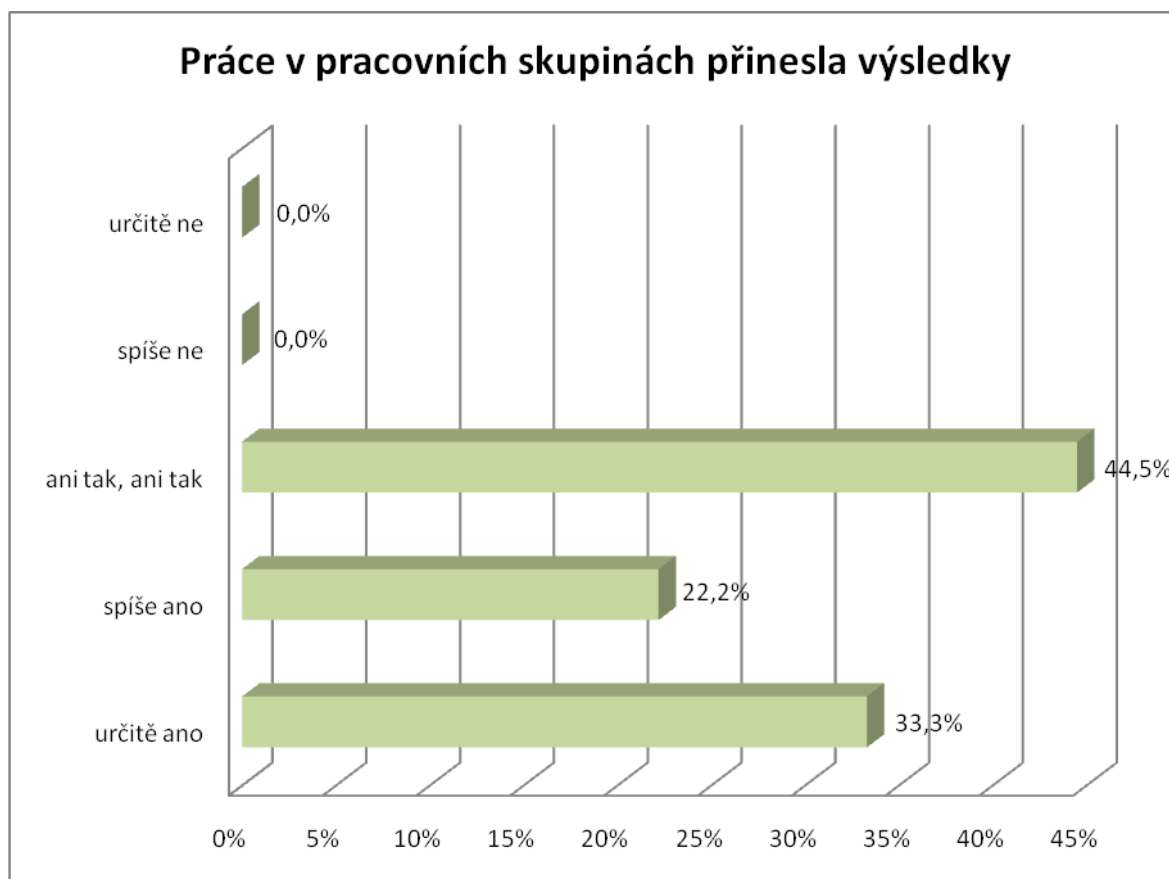

Podle více než dvou třetin aktérů byly pracovní skupiny určitě dobře **zvoleny** (70%) a podle méně než třetiny byly spíše dobře zvoleny (30%). Všichni dotázaní jsou tedy s nastavením skupin spokojeni.

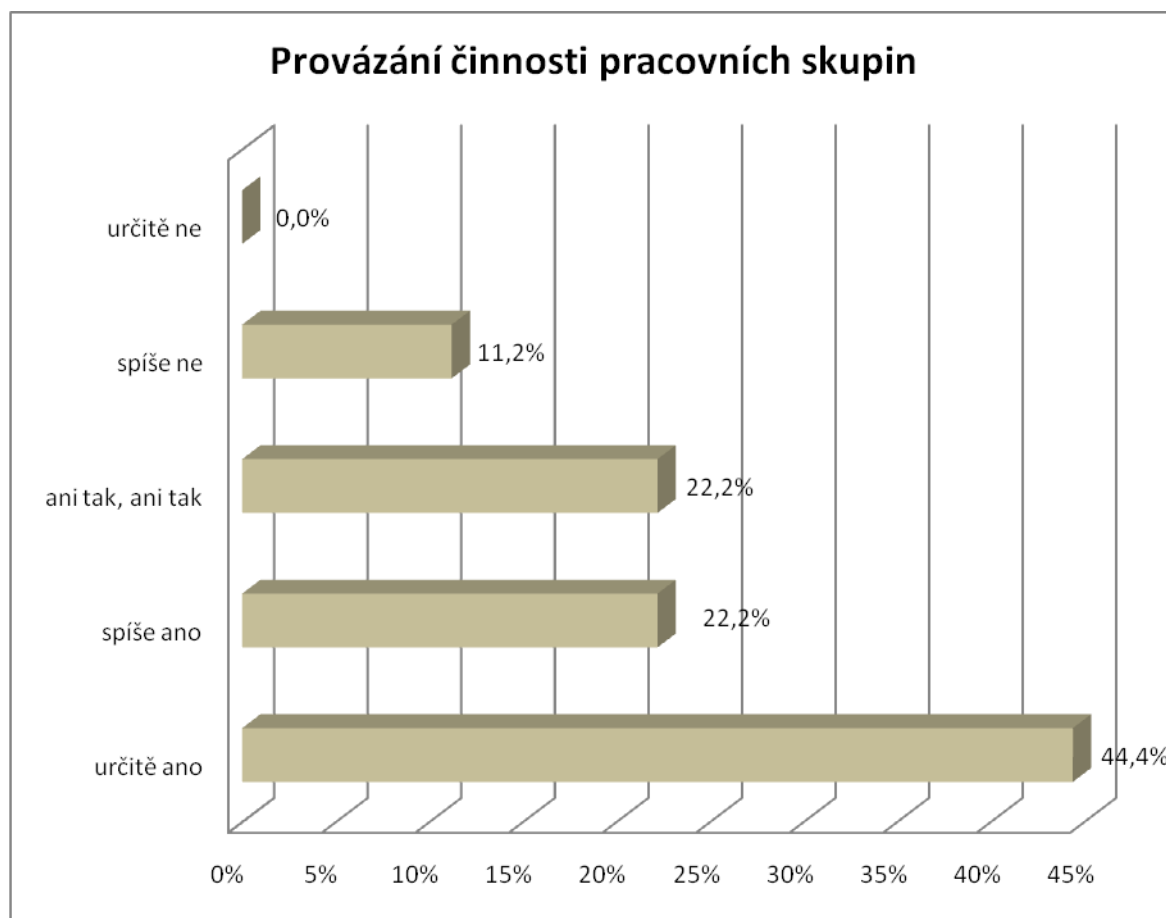
Náplně jednotlivých skupin se prolínaly a skupiny byly členěny podle oblastí a kompetencí. Byly strukturovány „*přesně podle problémů a vždy byl zástupce té skupiny z obce, kde ten problém byl největší*“. Některé skupiny bylo možné sloučit.

Přinesla práce v pracovních skupinách nějaké výsledky? Třetina dotázaných uvedla, že práce určitě výsledky přinesla (33,3%) a více než pětina uvedla, že práce výsledky spíše přinesla (22,2%). Neutrální hodnocení zaznamenáváme u více než dvou pětín respondentů (44,5%). Nikdo neuvedl, že by práce k žádným výsledkům nevedla. Celkově tak přínos práce vnímá více než polovina dotázaných (55,5%).

Práce v pracovních skupinách se týkala společného zpracovávání úkolů, byly vytvářeny konkrétní výstupy, vesměs pro projekty. Vznikl tak záměr „rozšíření azylového domu v Rumburku“.

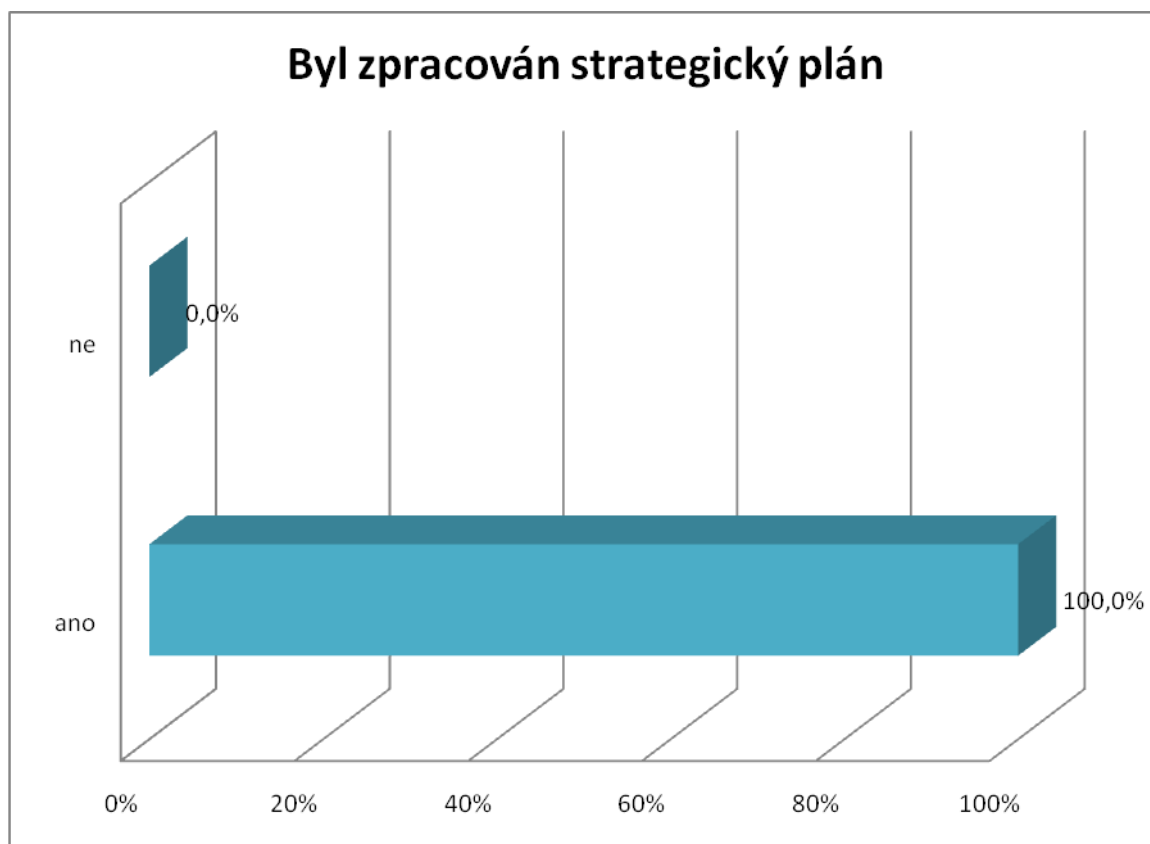
Důležité je, zdali došlo k **provázání pracovních skupin**. Skutečnost, že určitě došlo k provázání práce, potvrdily více než dvě pětiny dotázaných (44,4%). Podle více než pětiny k provázání práce spíše došlo (22,2%). Více než pětina respondentů s odpovědí váhala (22,2%) a odpověď spíše ne označila více než desetina z nich (11,2%).

5.6. Vyhodnocení metod – strategický plán

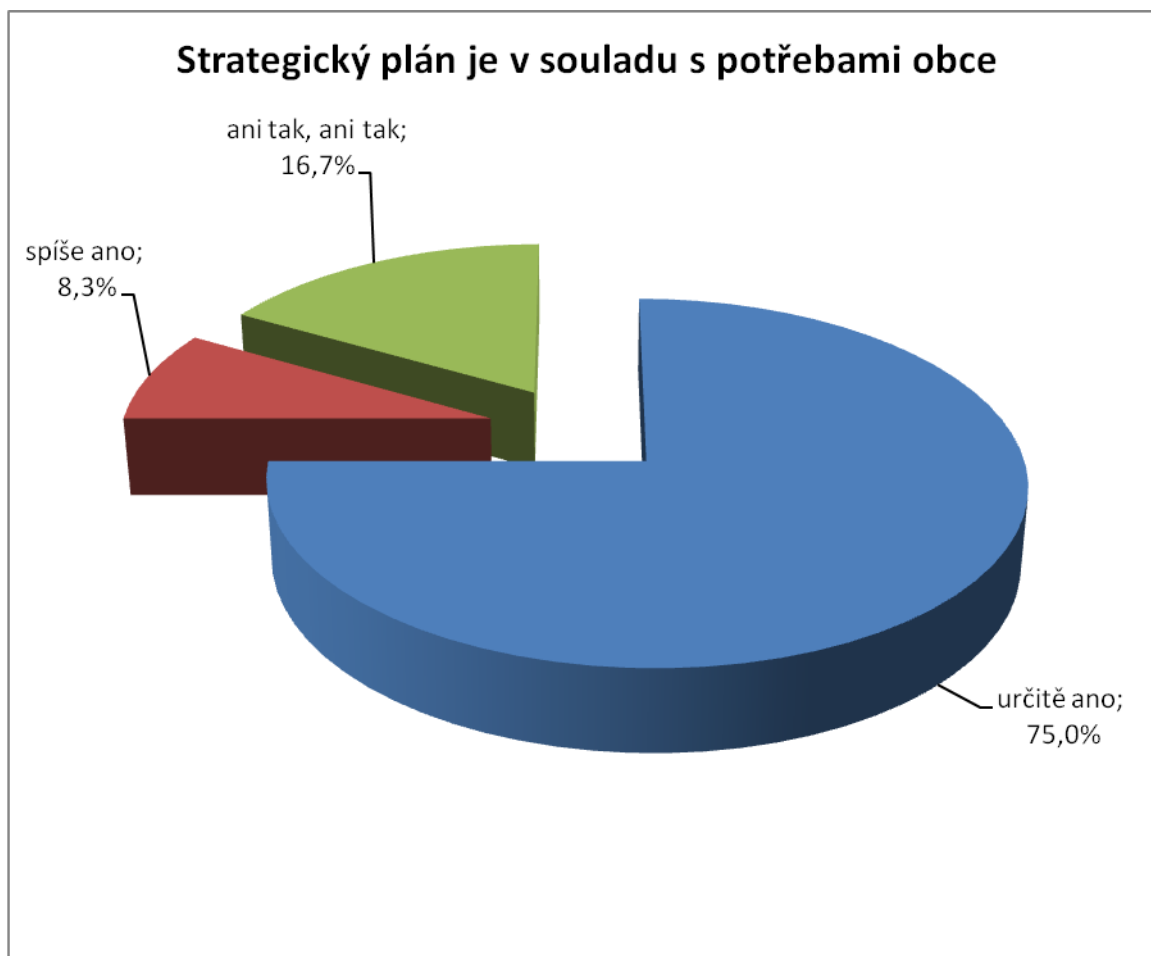
V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že v rámci lokálního partnerství se utváří strategický plán. Jedná se o metodu, která koordinuje vlastní tvorbu strategického plánu sociálního začleňování a zajišťuje podporu jeho přijetí radou a zastupitelstvem obce jako závazného rozvojového dokumentu. Na přípravě plánu se podílí všichni aktéři uvedení v cílové skupině Agentury. Činnost směřuje k podpoře realizace cílů a aktivit obsažených ve strategickém plánu, asistenci partnerům při přípravě jednotlivých projektových záměrů. Má docházet k monitorování naplňování strategického plánu, jeho aktualizaci a revizi, dopady integračních opatření mají podléhat evaluaci.

Na Šluknovsku byl **strategický plán** zpracován, to uvádí všichni dotázaní (100%).

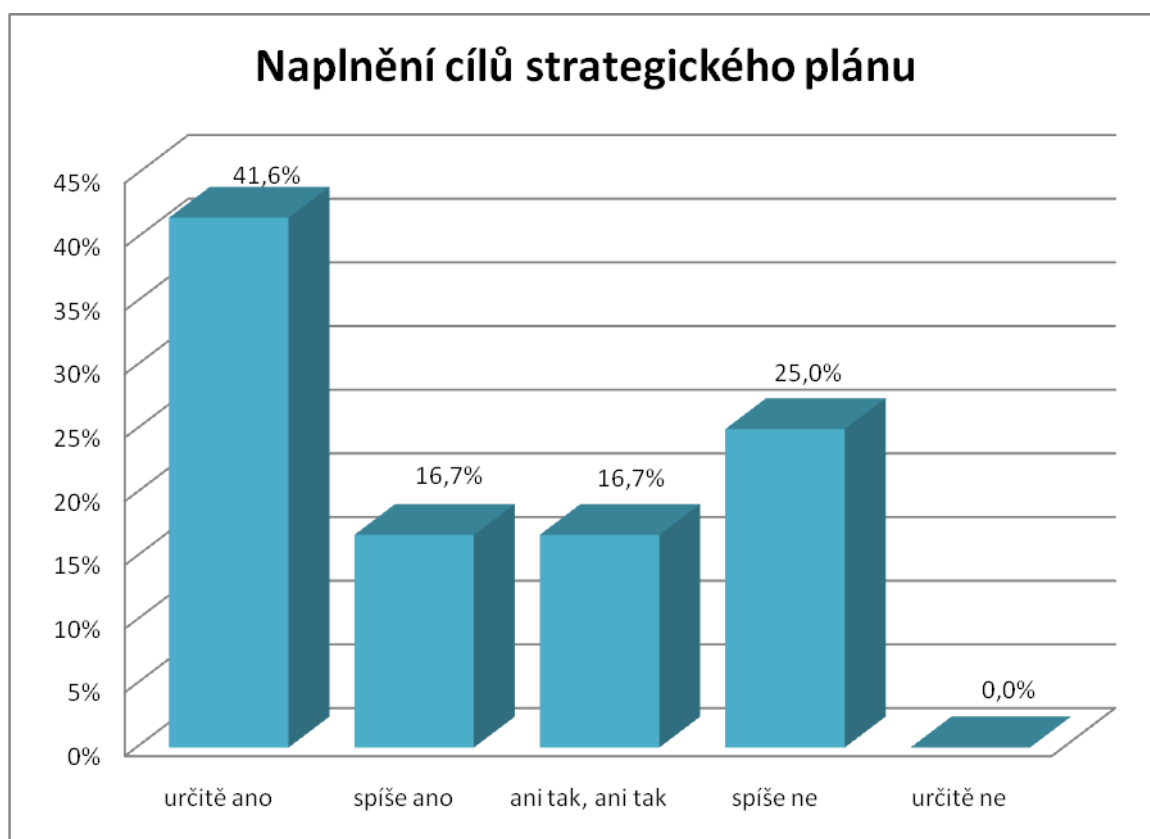
Strategický plán vznikl v rámci pracovních skupin za spolupráce členů. Poté ho „zpracovala vedoucí lokálního partnerství a to z podkladů skupin“. Plán vznikl „hladce“. Nejdříve proběhla příprava a teprve poté začala skutečná práce. V úvahu byly brány potřeby obce a jejich obyvatel“.

Je **strategický plán v souladu s potřebami obce**? Na tuto otázku existuje poměrně jednoznačná odpověď. Tři čtvrtiny aktérů odpověděly, že je plán určitě v souladu s potřebami obce (75%) a méně než desetina dotázaných odpověděla, že je spíše v souladu s těmito potřebami (8,3%). Méně než pětina aktérů s odpovědí váhá (16,7%). Podle nikoho není plán v nesouladu s potřebami obcí.

Byly **naplněny cíle strategického plánování**? Podle více než dvou pětín dotázaných byly cíle strategického plánu určitě naplněny (41,6%) a podle méně než pětiny byly spíše naplněny (16,7%). To, že nebyly ani naplněny, ani nenaplněny, označila méně než pětina aktérů (16,7%). Podle čtvrtiny respondentů byly cíle spíše nenaplněny (25%).

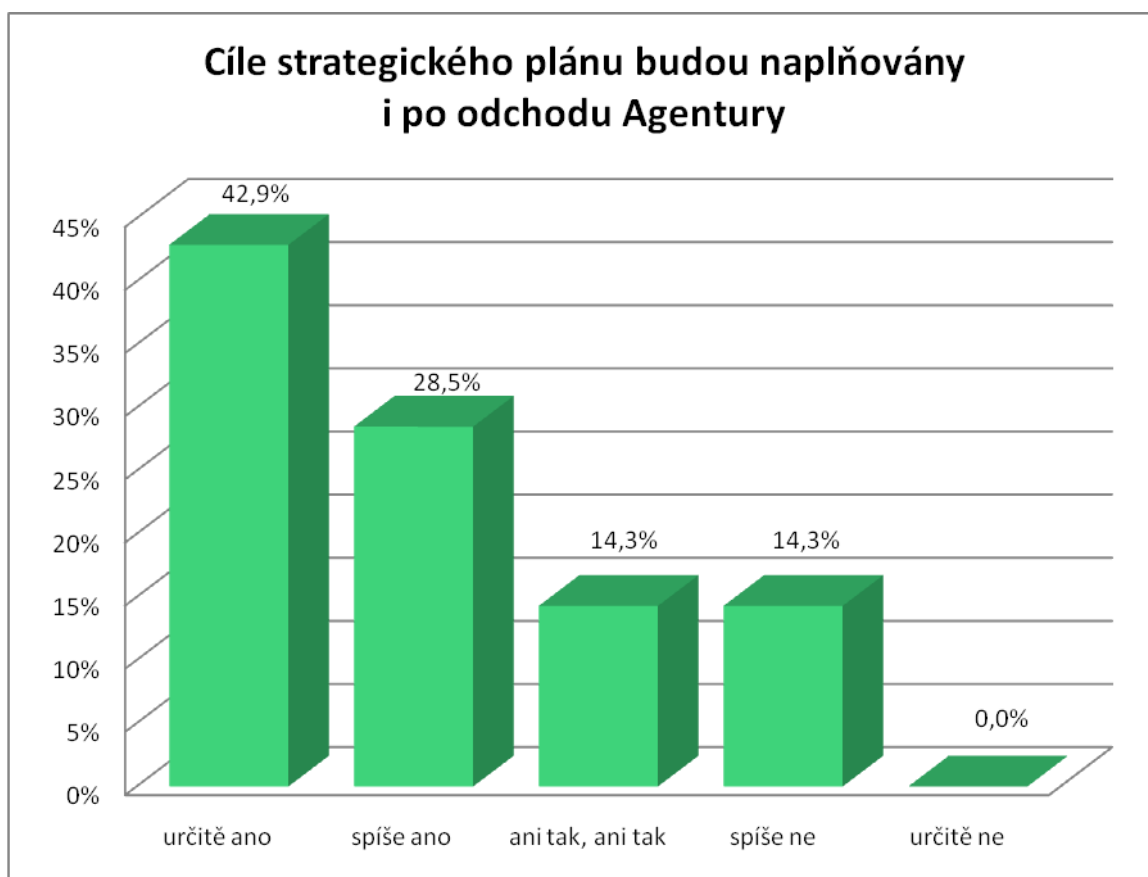
Celkově tedy dosažení cílů strategického plánování označily téměř tři pětiny aktérů (58,3%).

Komentář k naplňování strategického plánu se týkal především podání žádosti „na vybudování nízkoprahového centra do IOP 3.1, žádost je předána k další kontrole a je ve stavu projednávání.“ Na plánu by se mělo podílet mnohem širší fórum, je ještě „hodně subjektů, co se musí včlenit a zatím se tak neděje“. „Některé subjekty od naplňování ustoupily, třeba obce z pohledu finančních možností.“

Pro samotné hodnocení projektu je důležité, zdali **budou cíle strategického plánu naplňovány i po „odchodu“ Agentury** z lokality. Více než dvě pětiny dotázaných se domnívají, že cíle budou určitě naplňovány i po odchodu Agentury (42,9%) a více než čtvrtina si myslí, že budou spíše naplňovány (28,5%). Více než desetina respondentů s odpovědí váhá (14,3%). Podle více než desetiny respondentů k dosahování cílů spíše nedojde (14,3%).

Celkem jsou tedy o dlouhodobém dosahování cílů přesvědčeny více než dvě třetiny aktérů (71,4%).

Dosahování cílů předpokládá především dobrou další koordinaci práce, „*a tady mám obavy*“. Aktéři deklarují vůli dále v práci pokračovat, problémem může být „*neochota*“ některých organizací. Činnost aktérů a organizací je nevyvážená, liší se obec od obce. Motivací je i to, že když nezůstane Agentura, „*tak problémy ano*“.

Je podle aktérů vytvořený **strategický plán kvalitním dokumentem**? Určitě je kvalitní podle poloviny dotázaných (50%) a spíše kvalitní je podle více než dvou pětín dotázaných (41,7%). Za ani kvalitní, ani za nekvalitní ho považuje méně než desetina aktérů (8,3%). Nikdo neoznačil plán za nekvalitní.

O kvalitě plánu je přesvědčena převážná většina aktérů (91,7%).

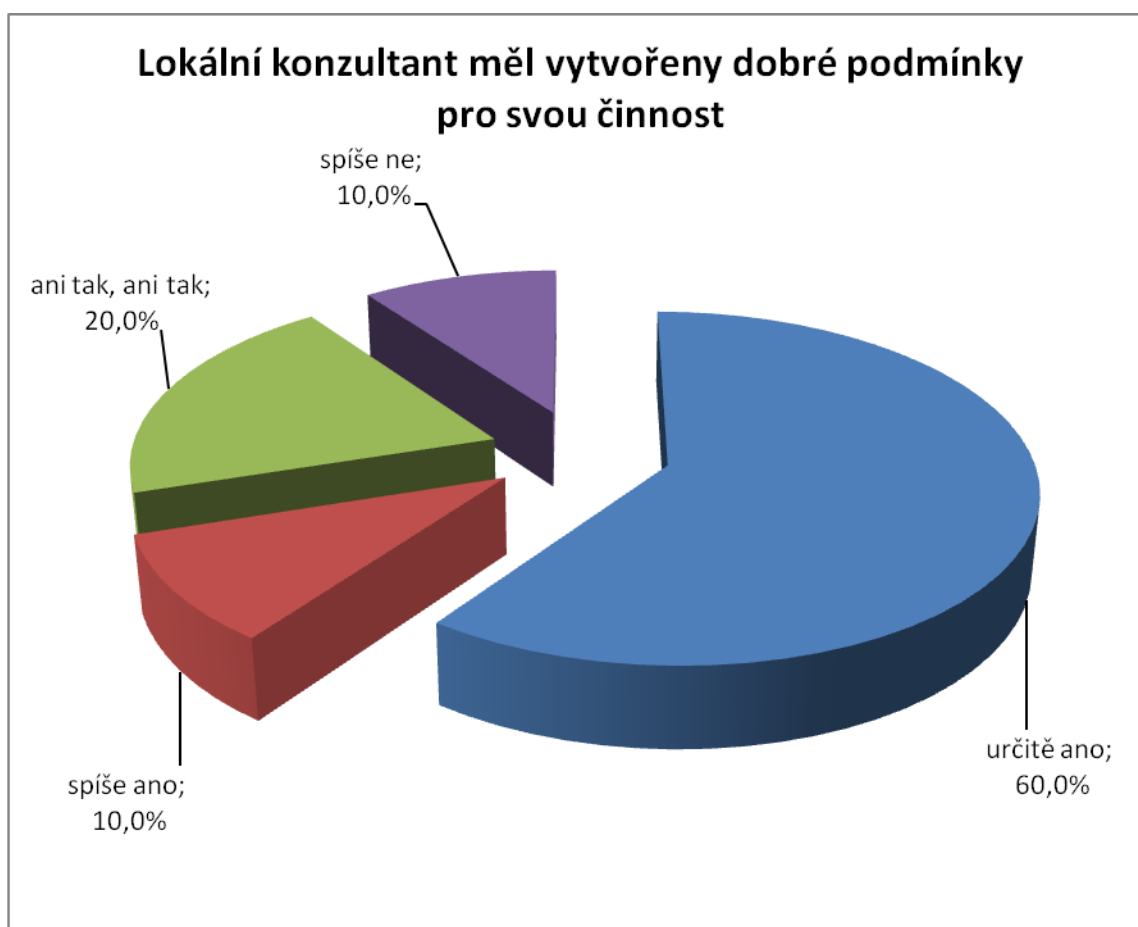
Názory na hodnocení plánu jsou v souladu s předchozími údaji. Aktéři v rozhovorech vyzdvihovali strategický plán a označovali ho za detailní, pravdivý a úplný.

5.7. Vyhodnocení metod – lokální konzultant

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se předpokládá, že metody Agentury budou naplňovány prostřednictvím lokálního konzultanta. Jedná se o významný prvek, který ovlivňuje implementaci integračních opatření, proto je třeba se věnovat i této konzultantské roli.

Podle aktérů se v lokalitě vystřídali pracovníci Agentury. Pozornost je ale upřena výhradně ke konzultantce, která začala působit v místě od poloviny roku 2009. Hodnocení konzultantky je pozitivní, objevují se hodnocení jako „velice dobrá“, „na jedničku“, „hodnotím kladně“, „snaží se“ apod. Aktéři oceňují předávání informací, byť by ocenili více osobního kontaktu.

Důležité je, zdali **měl lokální konzultant vytvořeny v lokalitě dobré podmínky pro svou činnost**. Z odpovědí aktérů vyčteme, že podmínky měl k práci příznivé. Určitě je měl dobré podle tří pětin dotázaných (60%) a spíše dobré podle desetiny dotázaných (10%). S odpovědí váhala pětina respondentů (20%). A desetina aktérů označuje podmínky za spíše nedobré (10%).

Aktéři mají problémy podmínky posoudit, neboť o nich mnoho neví. Na jednu stranu je reflektována podpora ze strany Agentury, na druhé straně vytvářely dobré podmínky některé obce, např. Krásná Lípa. Ne všechny obce jsou ale spolupracující a „*má to s nimi těžké*“.

Co se týká **hodnocení kompetencí lokálního konzultanta**, navrhli jsme celkem třináct klíčových kompetencí, které aktéři hodnotili jednu po druhé. Tyto kompetence jsme navrhli podle nároků kladených na práci lokálního konzultanta a vybrali jsme ty, které byly z oblasti sociálních kompetencí a kompetencí v oblasti metod (odborné). Čtenáře žádáme o opatrnost při interpretaci výsledků. Byť aktéři hodnotí kompetence lokálního konzultanta, tak si musíme být vědomi, že zvládnutí kompetencí souvisí s celkovou rolí Agentury a její pozicí v lokalitě – závisí na kultuře sociálního prostředí, na místním kontextu a situaci, který mohl dát některým kompetencím vyniknout, jiné mohly být zase potlačeny zájmy a potřebami aktérů situace. Kompetence jsou v tomto ohledu spoluvytvářeny.

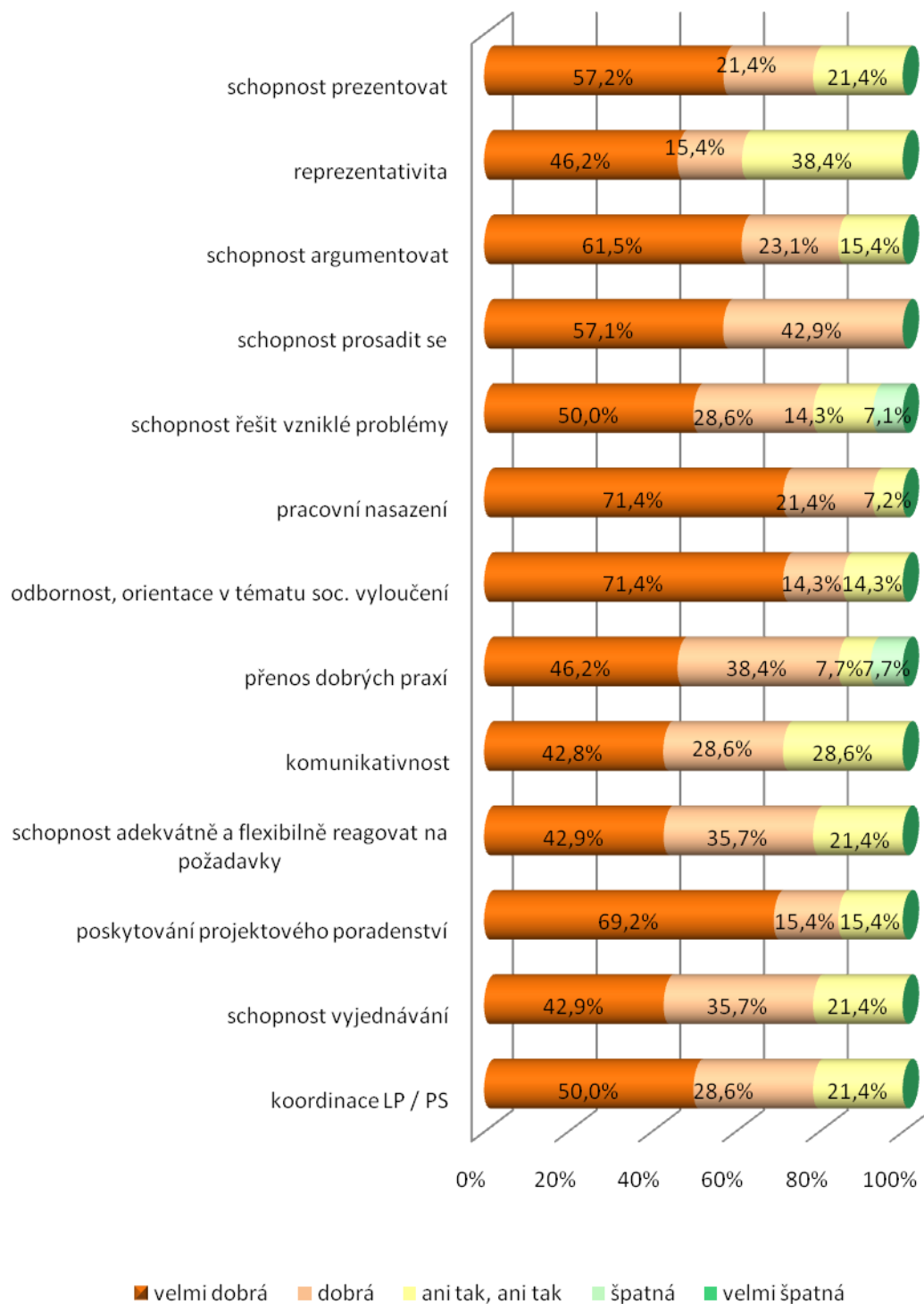
Jak dokládá následující graf, místní aktéři ocenili kompetence lokální konzultantky jako velmi dobré nebo dobré následovně.

Všichni aktéři ocenily konzultantčinu schopnost prosadit se (100%), více než čtyři pětiny pracovní nasazení (92,8%), odbornost a orientaci v tématu sociálního vyloučení (85,7%), poskytování projektového poradenství (84,6%), schopnost přenosu dobrých praxí (84,6%), schopnost argumentovat (84,6%).

Více než dvě třetiny dotázaných také ocenily schopnost vyjednávání (78,6%), schopnost adekvátně a flexibilně reagovat na požadavky (78,6%), schopnost prezentovat (78,6%), koordinaci lokálního partnerství / pracovních skupin (78,6%), schopnost řešit vzniklé problémy (78,6%) a komunikativnost (71,4%).

Více než polovina aktérů ocenila reprezentativitu (61,6%).

Hodnocení lokálního konzultanta

5.8. Vyhodnocení metod – projektové poradenství

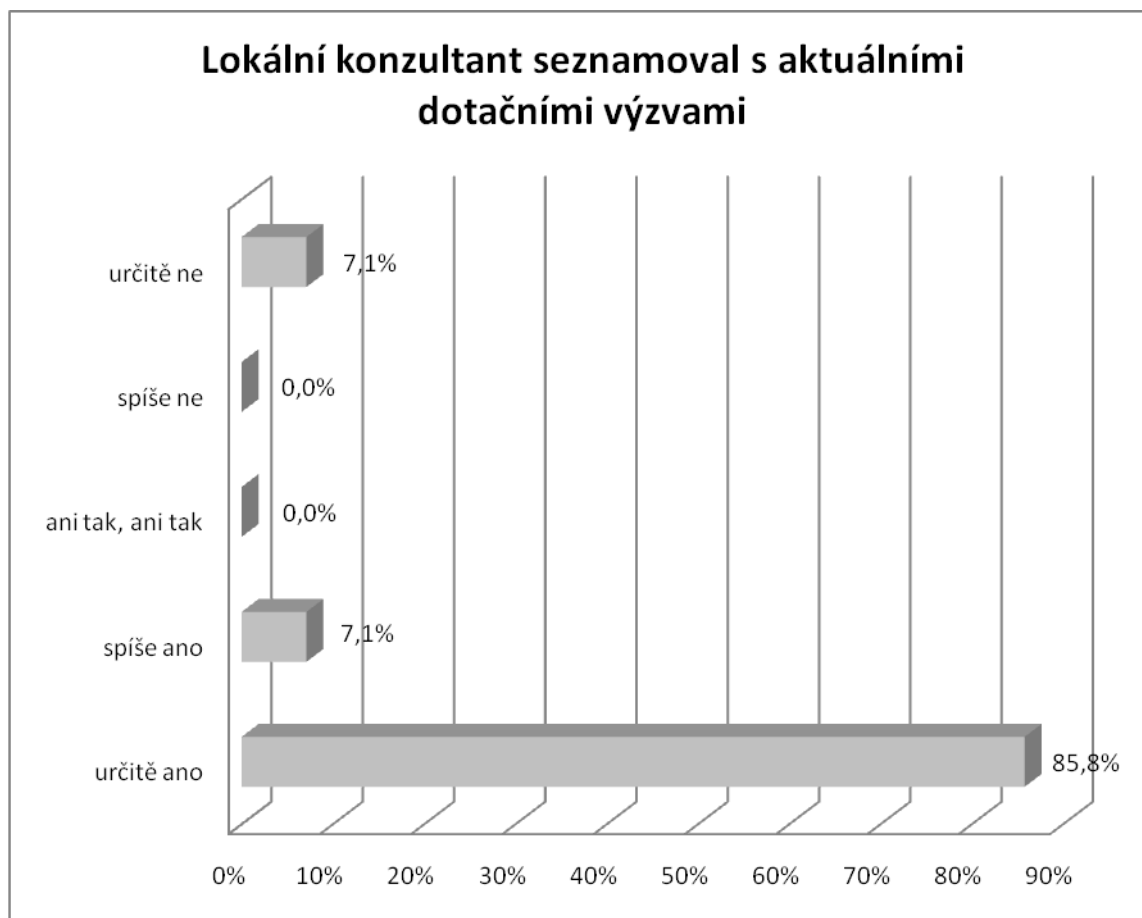
V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že další metodou působení Agentury je poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů. Agentura má poskytovat poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů všem partnerům v lokálním partnerství, přičemž se má zaměřovat na operační programy jako OP LZZ (zejména osa 3), OP VK (zejména osa 1.2), IOP (zejména 3.1b investice do infrastruktury sociálních služeb, 3.1c investice v oblasti sociální ekonomiky a 5.2c zlepšení prostředí v problémových sídlištích) a ROP. Agentura má poskytovat poradenství při administraci projektů a podporu při realizaci Integrovaných plánů rozvoje měst (IPRM).

Poskytoval lokální konzultant v lokalitě projektové poradenství? Více než tři čtvrtiny aktérů uvádí, že ano (78,6%). A více než pětina uvádí, že ne (21,4%).

Aktéři uvádí, že některým organizacím bylo poradenství poskytováno více, některým méně.

Úkolem lokálního konzultanta bylo **seznamovat aktéry s aktuálními dotačními výzvami**. Podle většiny odpovídajících byli aktéři seznamováni s dotačními výzvami (92,9%).

Dále jsme zjišťovali, jaké projekty byly v lokalitě zpracovány, v jaké jsou fázi realizace (schvalování) a jaký byl podíl projektového poradenství na jednotlivých projektech. Konfrontovali jsme tak podíl činností, které uvedl lokální konzultant a podíl činností, které označili ti partneři, kteří projekt připravovali. Reagovali jsme tak na vznášená podezření, že si pracovníci Agentury přisvojují práci aktérů.

PROGR AM	VÝZVA / ZDROJ	NÁZEV PROJEKT U	ŽADA TEL	cílová skupin a	finan ční částk a	AKTIVIT Y PROJEKT U	dob a realiz ace	STAV	Míra spolup ráce LK	Míra spoluprác e – hodnocen í aktérů	míra zapo jení pora dce ASZ
IOP	3.1b	Rekonstr ukce NZDM	Česká Kame nice	děti a mládež	5 000 000	rekonstr ukce a vybavení prostor	1 rok	podaná projekto vá žádost	1,2,9	1,3,5,9	ano
IOP	3.1b	Rekonstr ukce Centra sociálních služeb	Varns dorf	sociáln ě vylouče ní	20 000 000	rekonstr ukce zázemí NZDM, TP, AZYL	2 roky	příprava - odloženo	1,3	nezjištěno	ano
IOP	3.1b	Rekonstr ukce Centra sociální integrace	Krásná Lípa	sociáln ě vylouče ní	20 000 000	rekonstr ukce zázemí NZDM, SAS, TP, sport, KC	2 roky	podaná projekto vá žádost	2,7,9	12345678	ano
IOP	3.1b	Rekonstr ukce azylovéh o domu pro matky s dětmi	Rumb urk	osoby bez přístřeš í - matky s dětmi	15 000 000	rekonstr ukce AZYL	1 rok	projekto vý návrh	1,3	spoluprac ovala	ne
IOP	3.1b	Zakoupen í a rekonstr ukce Azylovéh o domu	Cedr, o.s.	osoby bez přístřeš í, sociáln ě vylouče ní	10 000 000	zakoupe ní a rekonstr ukce objektu AZYL,TP	2 roky	schválen ý projekt	2,3,5,8. 9	12359	ano
IOP	3.1b	Rekonstr ukce komunitn ího centra	Jiříkov	děti a mládež	10 000 000	rekonstr ukce zázemí pro NZDM	2 roky	projekto vý návrh	1,3	spoluprac ovala	ne
IOP	3.1b	Rekonstr ukce Sociální rehabilita ce	Agent ura Pondě lí, o.s.	ZTP sociáln ě vylouče ní	?	koupě a rekonstr ukce objektu pro sociální rehabilit aci	2 roky	projekto vý návrh	3	nezjištěn o	ano
IOP	3.1b	Rekonstr ukce azylovéh o domu pro matky s	Šlukno v	osoby bez přístřeš í - matky s dětmi	15 000 000	rekonstr ukce AZYL	2 roky	projekto vý návrh	1,3	spoluprac ovala	ne

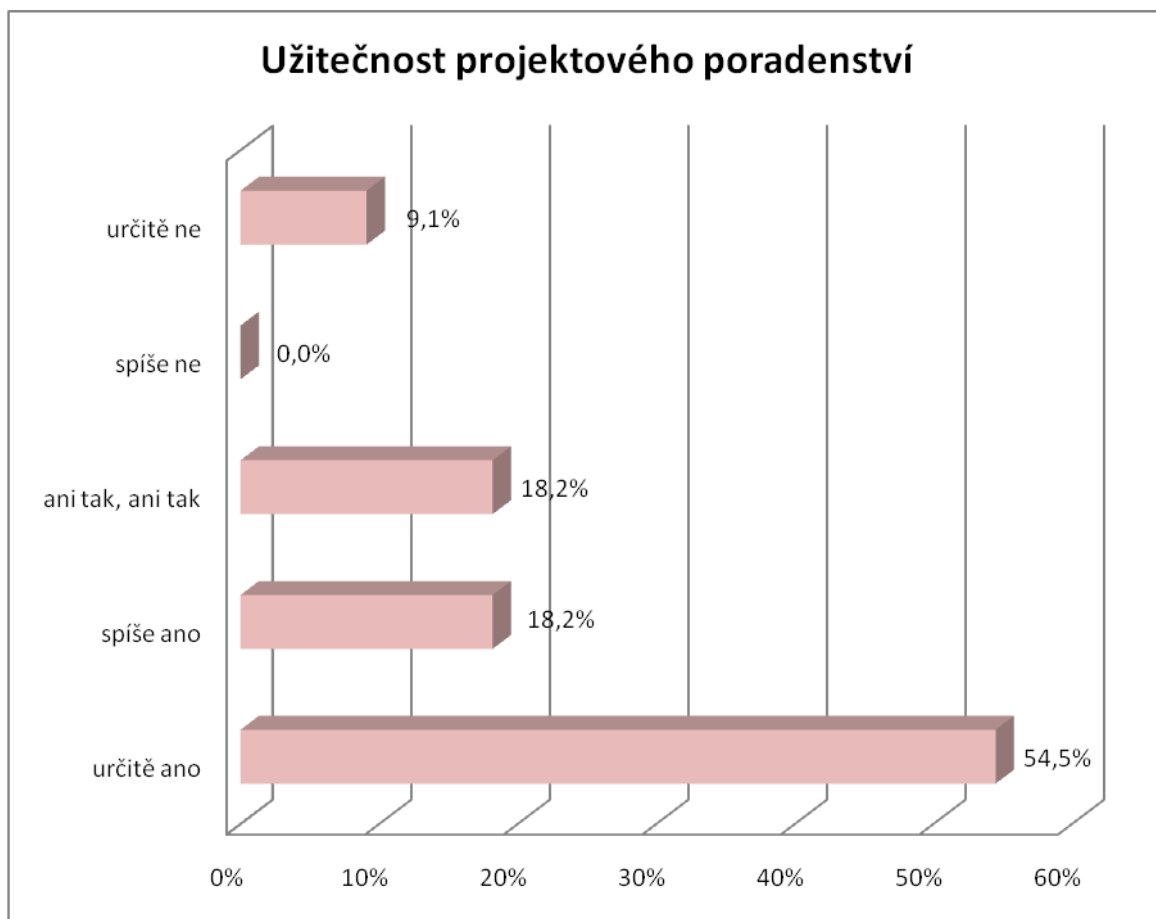
		děti									
OPLZZ	3.2. č.55 IPO	Centrum sociální integrace	Krásná Lípa	sociálně vyloučení	20 000 000	zajištění služeb SAS, NZDM, TP, sport a KC	2,5 roky	připravená projektová žádost	1,2,3,5	1,2,3,4,5, 6,7,8	ano
OPLZZ	3.2.	Terénní práce a odborné poradenství pro obec v regionu	Cedr o.s., Na křižovatce o.s.	sociálně vyloučení	8 500 000	TSP a OSP	3 roky	neschváleno	1,3,9	1,3,9	ne
OPLZZ	3.2.	Sociální firma - prádelna Kolíček	Kostka Krásná Lípa	sociálně vyloučení	9 000 000	sociální firma	3 roky	neschváleno	6,7	spolupracovala	ne
OPLZZ	4.3.	Mám práci	Cedr, o.s.	zájemci o zaměstnání	3 400 000	rekvalifikace, zaměstnání	2 roky	schváleno	2,5,8,9	1,2,3	ne
OPLZZ	4.3.	Prevence Šluknovsko	Kostka Krásná Lípa	sociálně vyloučení	6 000 000	poradenství	2 roky	neschváleno	6,7	spolupracovala	ne
OPLZZ	3.3.	Podpora zaměstnanosti	Šluknov	uchazeči o zaměstnání	6 000 000	motivace, rekvalifikace, práce	2 roky	projektový návrh	1,4	spolupracovala	ano
OPLZZ		Aktivizace rodin	Kostka Krásná Lípa	sociálně vyloučení	8 000 000	služby OSP,SAS, poradenství	3 roky	schváleno	6,7	spolupracovala	ano
drobné projekty	MŠMT, Euroregion Nisa	Volnočasové aktivity a romský festival	Čačipen o.s.	děti a mládež	250 000	volnočasové aktivity, oprava hřiště	1 rok	schváleno	2,9	1,2,4,5,8	ne
	RVRZ	Terénní práce pro ostatní obce 2010	Varnsdorf	sociálně vyloučení	200 000	TSP	1 rok	žádost schválena	9	nezjištěno	ne
	RVRZ	Terénní práce pro ostatní obce 2011	Varnsdorf	sociálně vyloučení	200 000	TSP	1 rok	podaná projektová žádost	2,9	nezjištěno	ne

	MŠMT	S rodiči do školky 2010	Kostka Krásná Lípa	děti	150 000	předškolní příprava, spolupráce rodin a školy	1 rok	schváleno	6,7	spolupracovala	ne
	MŠMT	S rodiči do školky 2011	Kostka Krásná Lípa	děti	200 000	předškolní příprava, spolupráce rodin a školy, 1. stupeň ZŠ	1 rok	schváleno	6,7	spolupracovala	ne
	MPSV - EY2010	Prevence na Šluknovsku	Kostka Krásná Lípa	sociálně vyloučení	350 000	protidluhová kampaň, sociální podnikání - seminář a dobré příklady	1 rok	schváleno	6,7	spolupracovala	ne
	RVRZ	TSP 2011	Šluknov	sociálně vyloučení	200 000	TSP	1 rok	podaná projektová žádost	2,9	1,2,3,9	ne
	RVRZ	TSP 2011	Rumburk	sociálně vyloučení	2 000 000	TSP	1 rok	podaná projektová žádost	2,9	spolupracovala	ne
OPLZZ	3.II	TSP v obcích na Šluknovsku	Cedr, o.s., Agentura Pondělí, o.s.	sociálně vyloučení	8 000 000	TSP	3 roky	podaná projektová žádost	1	1,2,3	ne
OPLZZ	4.III	Mám práci II. a III.	Cedr, o.s.	sociálně vyloučení	6 000 000	rekvalifikace, motivace, dotované podpořované zaměstnání	2 roky	připravovaná projektová žádost	1	1,3	ne
	?	CPIV	Základní škola a mateřská škola	?	?	inkluzivní vzdělávání			10 - zapojení školy do CPIV	nezjištěno	

			Krásná Lípa								
OPLZZ	3.3.	Podpora zaměstnanosti	Krásná Lípa	uchazeči o zaměstnání	6 000 000	motivace, rekvalifikace, práce	2 roky	projektový návrh	3		ne

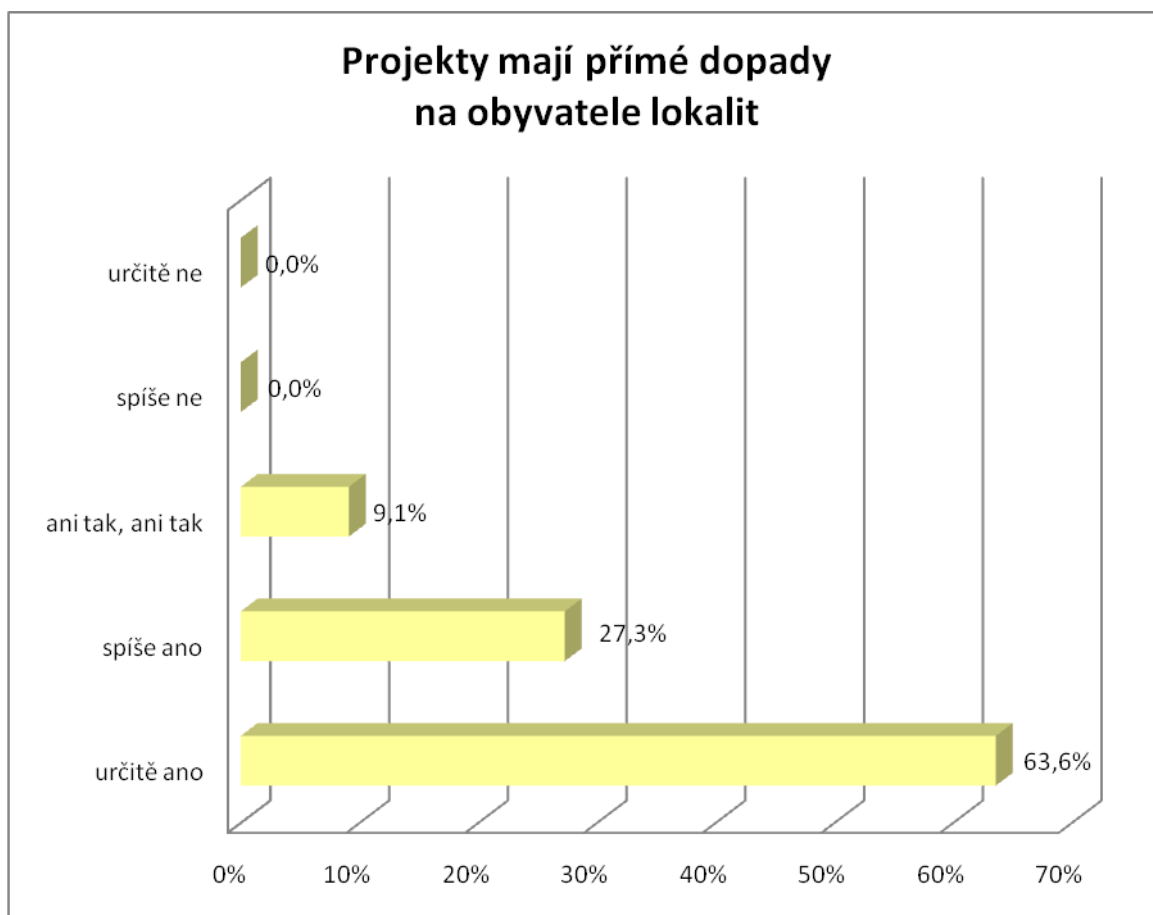
Jak z tabulky vidíme, v lokalitě bylo zpracováno množství projektů. Některé byly úspěšné, některé ne a další na schválení čekají. Lokální konzultantka se aktivně podílí a poskytuje projektové poradenství.

Jak hodnotí aktéři **užitečnost projektového poradenství**? Více než polovina dotázaných uvedla, že je poradenství určitě užitečné (54,5%) a další méně než pětina, že je spíše užitečné (18,2%). Téměř pětina respondentů s odpovědí váhá (18,2%). Méně než desetina aktérů považuje projektové poradenství za určitě neužitečné (9,1%).

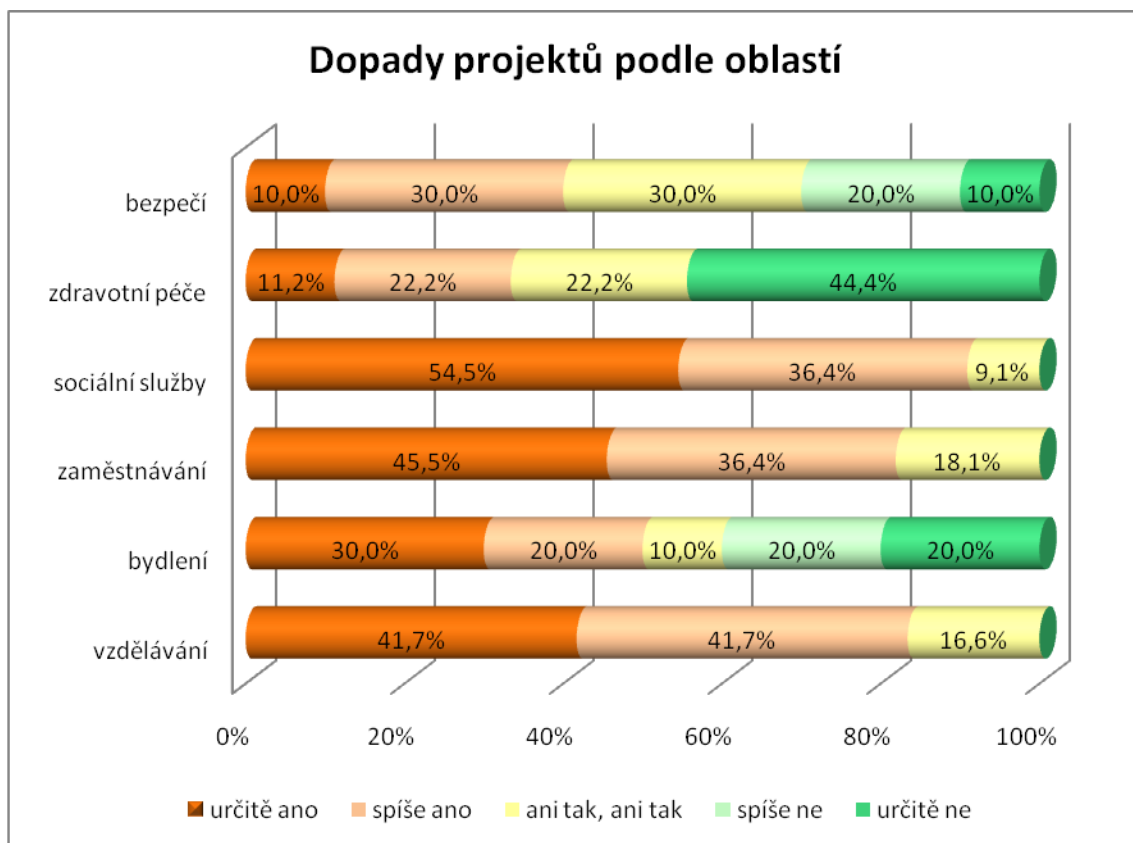

Užitečnost projektového poradenství spočívá v tom, že poskytuje informace, odborné rady, vysvětlení, celkové zorientování. Konzultant je „*zdroj informací, člověk co se v tom vyzná, nás hned informoval*“.

Důležité ale je, zdali **mají projekty přímé dopady na obyvatele sociálně vyloučených lokalit**. Více než tři pětiny dotázaných se domnívají (63,6%), že určitě mají projekty přímé dopady na obyvatele lokalit a více než čtvrtina dotázaných, že dopady spíše mají (27,3%). Přibližně desetina s odpovědí váhá (9,1%). Nikdo si nemyslí, že by projekty přímé dopady do lokalit nemají. O přímých dopadech je tak přesvědčena většina aktérů (90,9%).

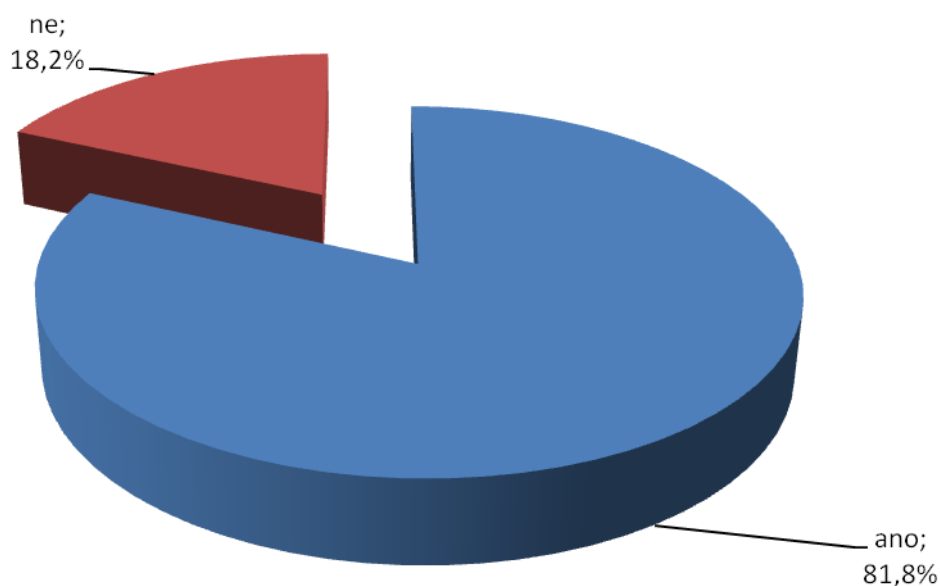
V jakých oblastech mají projekty podle aktérů dopady? Z následujícího srovnání je zřejmé, že dopady se v lokalitě týkají zejména sociálních služeb (90,9%), oblasti vzdělávání (83,4%) a zaměstnávání (81,9%). O něco méně pak oblasti bydlení (50%) a oblasti bezpečí (40%), nejméně v oblasti zdravotní péče (33,4%).

5.9. Dopady na místní sociální a integrační politiky

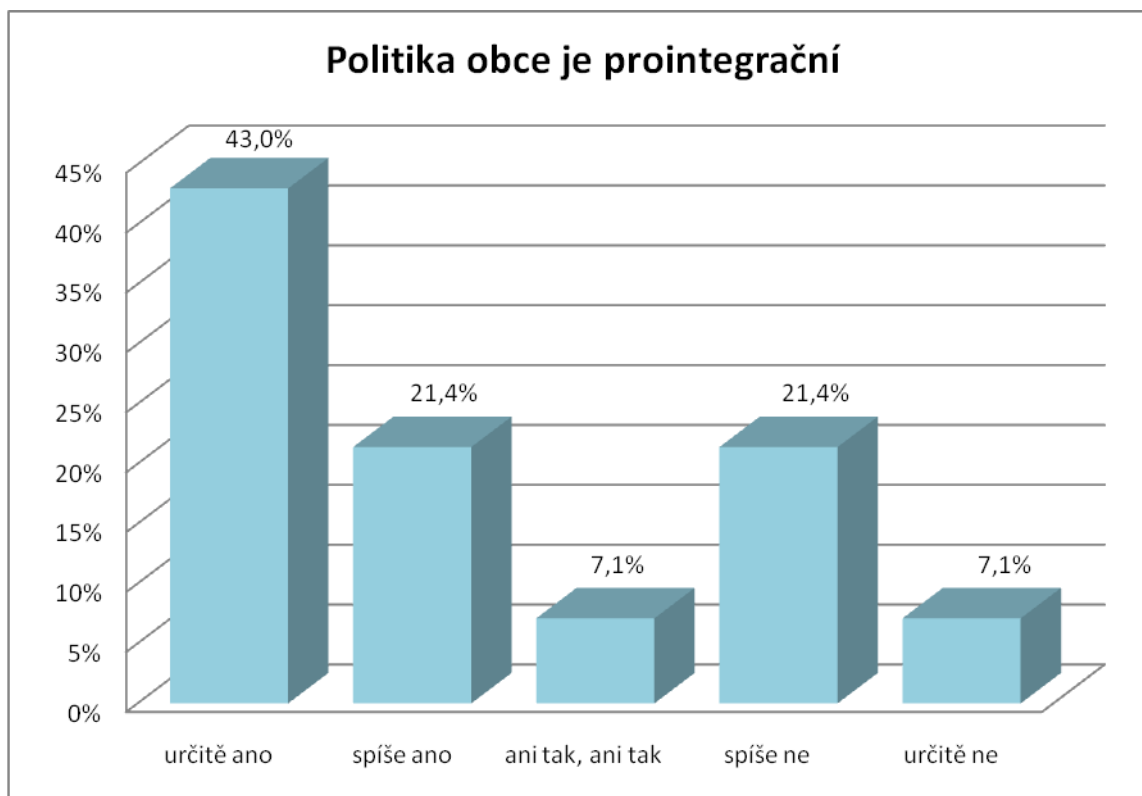
Podléhalo nějaké opatření navržené Agenturou či lokálním partnerstvím schvalování obcí?
 Více než čtyři pětiny dotázaných odpověděly, že ano (81,8%), méně než pětina že ne (18,2%).

Některé opatření navržené Agenturou či lokálním partnerstvím podléhalo schvalování obcí

Aktéři uváděli, že schvalování se týkalo projektových žádostí, vstupu do lokálního partnerství, veřejné služby a strategického plánu.

Působení Agentury do velké míry ovlivňuje politika obce. Považují aktéři **politiku své obce za podporující integraci (prointegrační)**? Za určitě prointegrační ji pokládají více než dvě pětiny dotázaných (43%) a za spíše prointegrační ji pokládá více než pětina dotázaných (21,4%). Celkem ji tedy za integrační považují více než dvě třetiny aktérů (64,4%). Méně než desetina neoznačila politiku za ani integrační, ani za neintegrační (7,1%). Za spíše neintegrační považuje politiku obce více než pětina dotázaných (21,4%) a za určitě neintegrační méně než desetina dotázaných (7,1%).

Aktéři uváděli, že existují velké rozdíly mezi jednotlivými obcemi. I z dat výše vidíme, že se obce dělí do dvou výrazných skupin, tedy podle jejich vztahu k řešení sociálního vyloučení. „Ani v těch aktivnějších obcích se mi nezdá úplně prointegrační.“ V některých obcích se setkáváme se snahou problémy řešit. „Snažíme se tyhle lidi zaměstnat, vštípit návyky, jsme integraci nakloněni.“ Jiní ale „to téma nevnímají jako téma, kterému by se měli věnovat“.

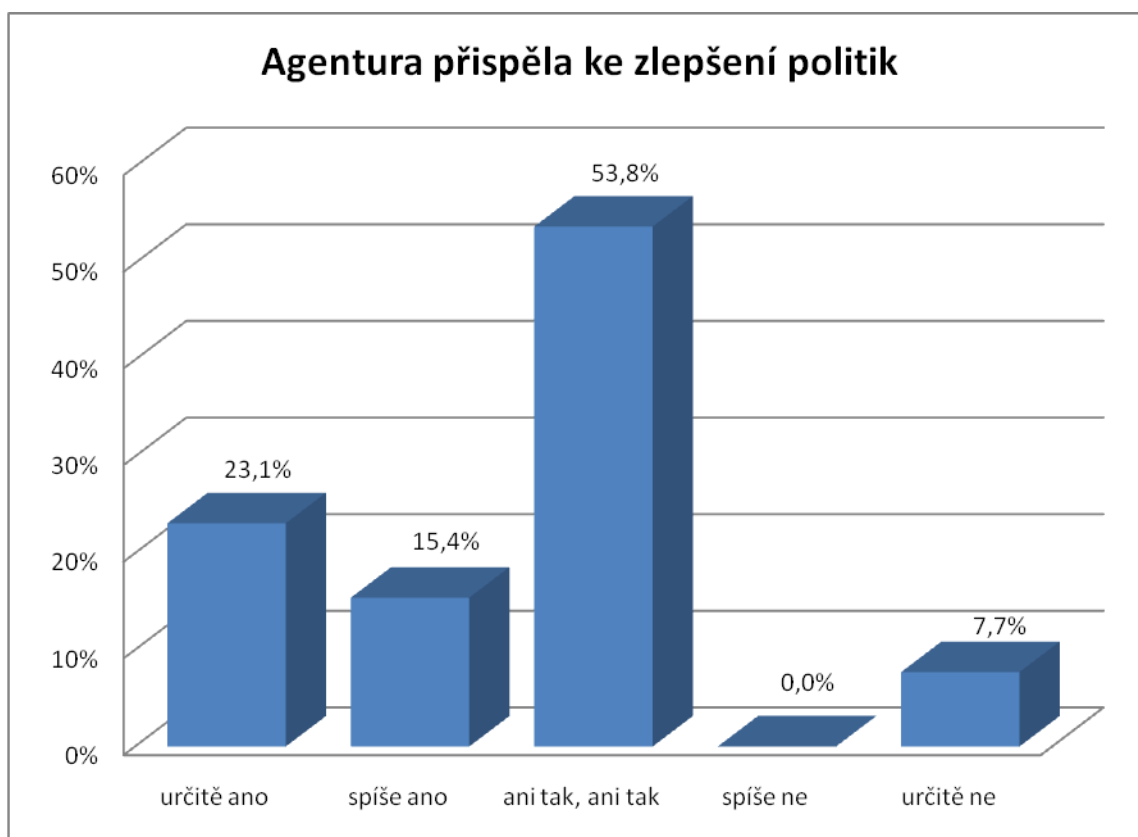
Došlo ke **změně politiky obce ve vztahu k sociálnímu začleňování v posledních třech letech?** Polovina dotázaných si myslí, že ano (50%). A další polovina aktérů se domnívá, že nikoliv (50%).

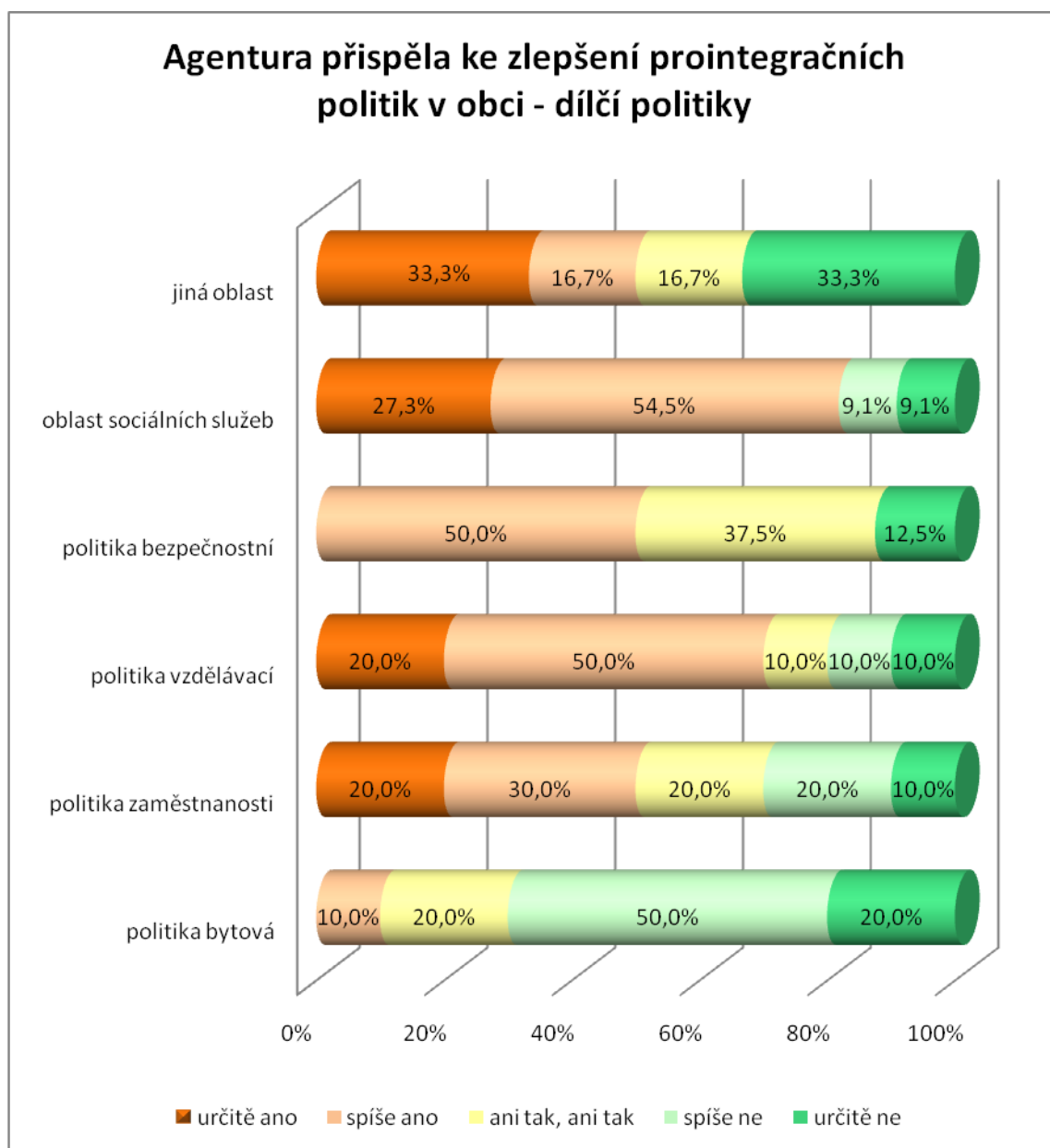
Ti, kteří uvedli, že se politika změnila, hovořili o změnách k lepšímu. Obce se více zajímají o problematiku. Z jedné slyšíme: „*nehrajeme mrtvého brouka, víme, že se něco děje*“. Z další: „*u nás se snažíme už od dříve, ale je to teď profesionálnější*“. Téma se „*otevřelo*“ a „*přiznání problému se začalo i řešit*“. K řešení obce vede i zhoršení situace v místě, např. „*nám ty problémy s kriminalitou nastaly až minulý rok, takže se to řešení zintenzivnělo, ale jde to ruku v ruce se zaměstnaností*“.

Přispěla Agentura svou přítomností ke zlepšení prointegračních politik v obci? Že určitě ano uvedla méně než čtvrtina dotázaných (23,1%) a že spíše ano uvedla téměř pětina dotázaných (15,4%). Přítomnost Agentury vedla ke zlepšení politik podle téměř dvou pětin aktérů (38,5%).

Více než polovina označila odpověď ani tak, ani tak (53,8%). Téměř desetina uvedla, že Agentura ke zlepšení určitě nepřispěla (7,7%). Příspěvek Agentury není nikterak oslnivý.

A v jakých oblastech politik zlepšení nastalo? Z následujícího grafu je patrné, že ke zlepšení podle názoru aktérů došlo zejména v oblasti sociálních služeb (81,8%) a v politice vzdělávací (70%). O něco méně v politice zaměstnanosti (50%) a v politice bezpečnostní (50%), Minimálně potom v politice bydlení (10%). Ke zlepšení došlo i v jiných oblastech.

Mezi zmiňovanými konkrétními příklady zlepšení nalézáme využívání VPP, OPP, SPP, zavedení veřejné služby, zahájení programů na zaměstnávání, vzdělávání negramotných dospělých, zřízení NZDM, podporu projektů NNO, zřízení sociálních služeb apod.

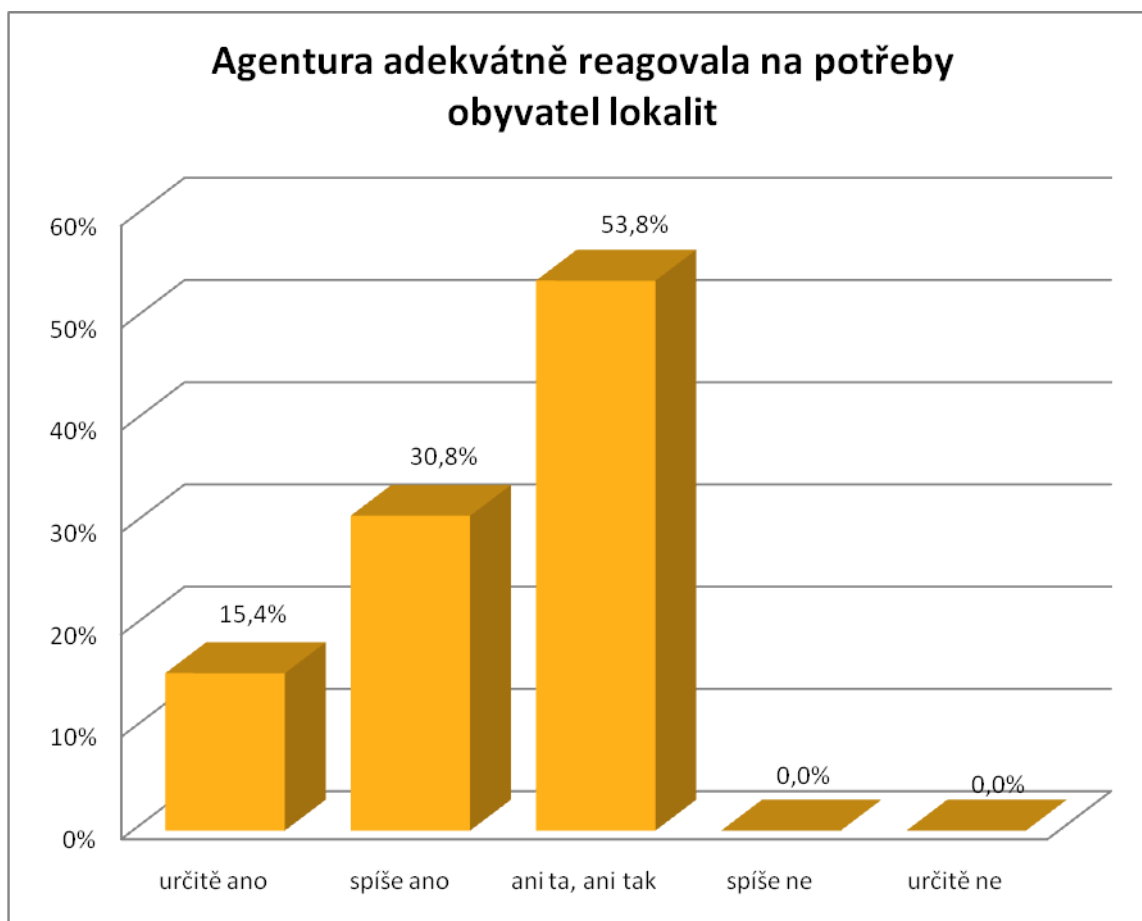
K **možnostem řešení problému sociálního vyloučení v obcích** se aktéři vyjadřovali následovně. Je zapotřebí podpořit integraci na trh práce a to za současné podpory sociálních a dalších služeb. Bez koordinace společného postupu se to ale nepodaří. Problém *„je řešitelný pokud všechny složky budou kooperovat (tzn. i politická) a potáhnou za jeden provaz“*. *„Možnosti tu jsou, ale nejsou využity, je tu prostor.“* Zapotřebí je komunikovat. *„Především je to postavené na možnosti bydlet a mít práci a vzdělání, tady by se mělo začít dotace na sociální bydlení.“* Další oblastí intervence by mělo být vzdělávání – *„především rekvalifikace a vzdělání“*. Vše se ale odvíjí od finanční podpory, které se nedostává. *„Máme naprosto mizivé možnosti, odráží se to od finančních prostředků ... a ty chybí“*.

Příčinou zdejších problémů je podle názoru aktérů zejména nezaměstnanost, nezájem ze strany sociálně vyloučených, neochota spolupracovat a hledat zaměstnání, nedostatečné zastoupení terénní sociální práce, sestěhování sociálně vyloučených do jedné lokality, neadekvátní politika státu, špatně nastavený sociální systém, nízké vzdělání, velká zadluženost, problémy s bydlením, nedostatečná komunikace odpovědných subjektů, neznalost a nekompetentnost aktérů.

5.10. Dopady v oblasti eliminace sociálního vyloučení

Dokázala Agentura v lokalitě **reagovat na potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit**? Určitě dokázala reagovat na potřeby podle méně než pětiny dotázaných (15,4%) a spíše dokázala reagovat podle méně než třetiny dotázaných (30,8%). Tedy méně než polovina aktérů se domnívá, že Agentura dokázala na potřeby obyvatel lokalit reagovat (46,2%).

Více než polovina s odpovědí váhá (53,8%). A nikdo si nemyslí, že Agentura na potřeby adekvátně nereagovala. Celkem tedy na potřeby obyvatel lokalit Agentura dokázala reagovat.

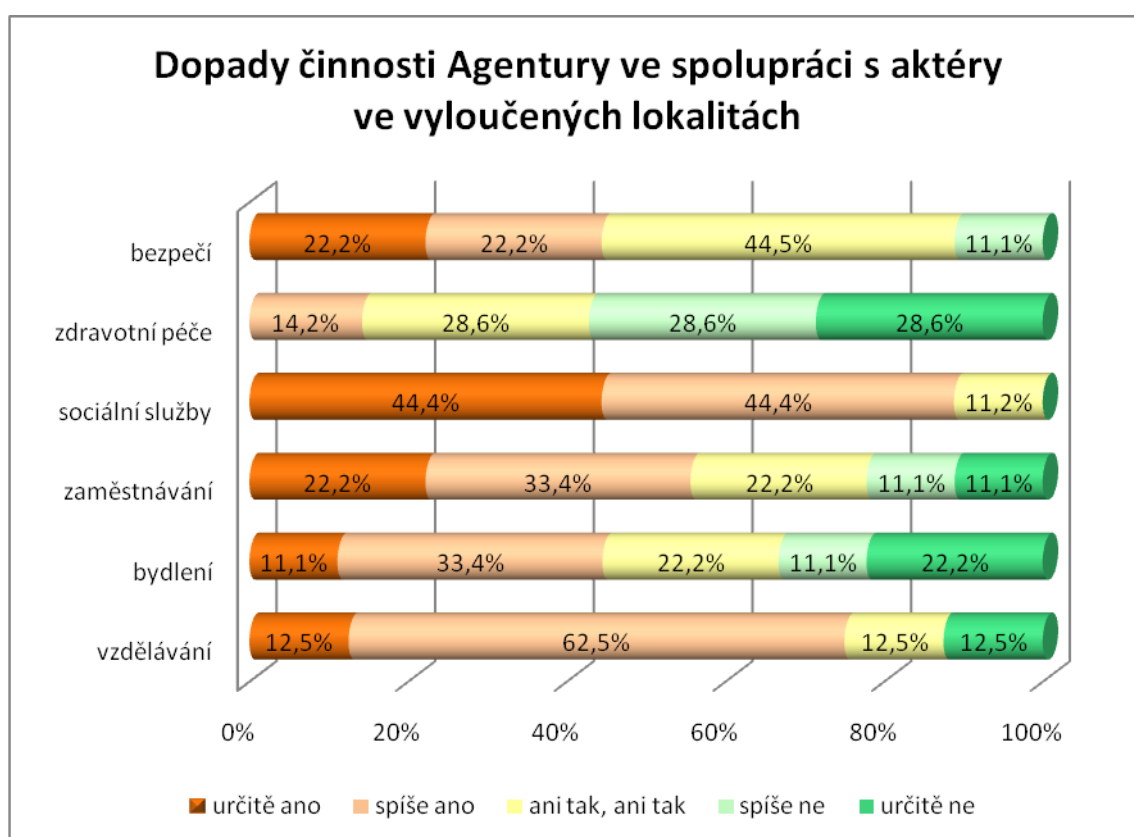

„Určitě se snažila“ a ne vždy se to dařilo, „pořád mi tam hapruje ta praxe, je jí tam málo, je to spíš úředničina“. Mnozí neumí odpovědět, „nedokážu to posoudit, Agentura řeší problémy s klienty sama“. Potřeby dokázala Agentura číst a „navrhovali adekvátní řešení ... ale jen navrhovali“.

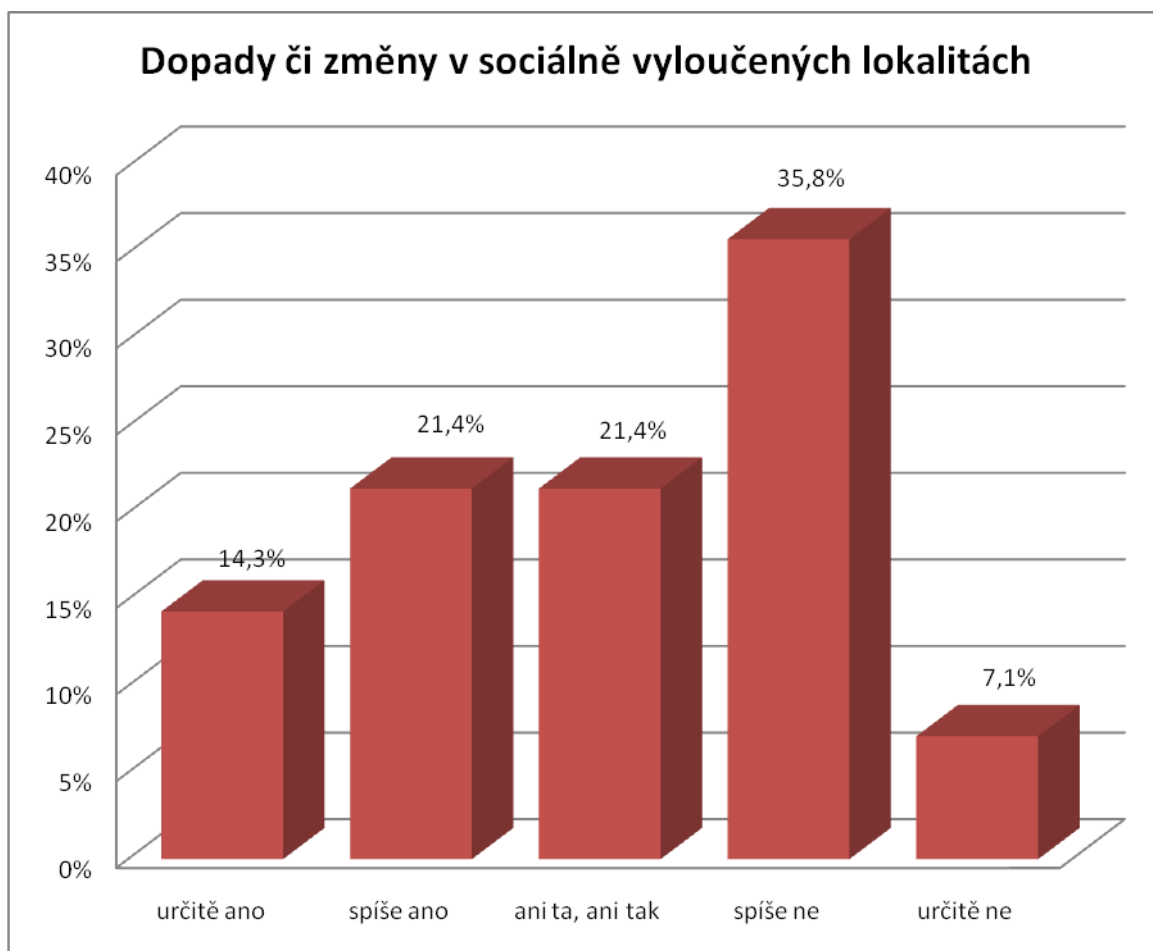
Jaké jsou **dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry**? Aktéři zmiňovali, že zatím ještě nejsou znatelné, protože *„projekt není zatím schválen“*. Jinde jsou ale pozorovatelné známky *„zmírnění sociální exkluze“*. Ale *„ještě se to nedá říct, až po realizaci projektů“*. Například v Krásné Lípě vznikly volnočasové aktivity, jinde byla zavedena terénní sociální práce. Problematicky působí zvýšení migrace obyvatel, na kterou se špatně reaguje. Zlepšila se *„dostupnost služeb, přístup k veřejné službě se také zlepšil“*. Evidentní je *„přínos finančního posílení sociálních služeb, výstavba azylového domu, problém byl uveden na světlo“*.

Jaké jsou **dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry**? Aktéři se neshodují v tom, že dopady jsou vidět - někdo je vidí, jiný zase ne. K tomu přispívá roztříštěnost regionu.

Z níže uvedeného grafu vyčteme, jak dopady do lokalit podle dílčích oblastí hodnotí aktéři. Největší jsou podle aktérů v oblasti sociálních služeb (88,8%) a vzdělávání (75%). Menší potom v oblasti zaměstnávání (55,6%), bydlení (44,5%), bezpečí (44,4%). Nejmenší v oblasti zdravotní péče (14,2%).

Existují podle aktérů známky dopadů či změn v sociálně vyloučených lokalitách? Vidíme, jak se názory na tuto oblast liší. Více než desetina dotázaných tvrdí, že dopady jsou určitě viditelné (14,3%) a více než pětina aktérů uvedla, že dopady spíše existují (21,4%). Celkem tedy nějaké dopady vidí více než třetina dotázaných (35,7%). Více než pětina s odpovědí váhá (21,4%). Více než třetina tvrdí, že k dopadům spíše nedošlo (35,8%) a méně než desetina dotázaných uvádí, že ke změnám vůbec nedošlo (7,1%).

Příčinou je skutečnost, že „zatím je realizace v průběhu“. Jeden z aktérů tvrdí, že „není potřeba dělat velké tlak, ale krůček po krůčku působit, jednorázové akce nemají moc smysl“. Aktéři vědí o různých aktivitách jen málo, protože je zajišťují různé organizace. *Byla zavedena VS, TP rozšířená do obcí, škola zapojena do CPIV, prošly projekty v sociálních službách.* Je to „těžká práce, běh na dlouhou trať, to prostě nebude hned“. Zasluhou Agentury je, že „pojmenovala problém a od toho se odvíjel další postup“.

6. Shrnutí výsledků

Výsledky za lokalitu Šluknovsko jsou ve srovnání s ostatními mírně pod průměrem. Podle našeho názoru se na tom podílel promarněný více než rok v počátcích působení Agentury a dále složitý prostor, ve kterém má Agentura působit, a který tvoří řada různě motivovaných obcí s různými náhledy na problematiku sociálního vyloučení.

V roce 2008 se připravují první drobné projekty, některé se ještě stihnou financovat, následně se pozastavuje jejich financování. Střídají se v lokalitě tři lokální konzultanti, než nastoupí v polovině roku 2009 konzultantka „stabilní“. Střídání má za následek rozčarování aktérů a s každým vystřídáním se jakoby začíná nanovo. Takže působení Agentury připomíná defilé pracovníků a řadu představování a seznamování. Vzhledem k tomu, že zorientovat se v takto členitém prostoru není jednoduché, nemůžeme se divit, že aktéři, stejně jako my, hodnotí toto období jako chaotické a promarněné. Místo toho, aby Agentura začala rozvíjet činnost, vyčerpává aktéry tím, že jen pořád představují svou činnost. Více než rok je ztracen a výhodou je, že se poslední lokální konzultantka rekrutuje z řad jednoho z partnerů a tudíž nemusí probíhat další kolo představování ...

Činnost Agentury tak de facto začíná od poloviny roku 2009 a začíná tím, co si následně aktéři pochvalují a to je „otevírání tématu“. Působení v tomto prostoru potřebuje přípravu a také čas. Analytická část strategického plánování je pro partnery náročná, ale nezbytná. Paradoxně dochází k situaci, kdy se Šluknovsko stává prvním místem, kde je strategický plán dokončen a prochází poněkud složitějším schvalovacím kolečkem (nejdříve SPRŠ a poté jednotlivé obce). Rok 2010 je tak vyhrazen na tvorbu plánu a na přípravu a podávání projektů. Přijetím plánu ale vše nekončí, s obcemi se vyjednávají další dílčí kroky.

Priority plánu se plní do jisté míry, terénní práce se rozšířila, Azylové bydlení v Rumburku funguje, IOP se ale stále vyřizuje (rekonstrukce), Česká Kamenice má podaný projekt na rekonstrukci NZDM, Krásná Lípa podávala opravenou žádost znovu, Rumburk zvažoval zřízení Azylového domu pro matky s dětmi, zatím je jeho osud nejasný (byly protesty obyvatel), projekt noclehárny Rumburk zaniknul, na SAS pro rodiny s dětmi v Krásné Lípě byl podán projekt, služby už fungují, běží jeden rekvalifikační program, další se chystají, byla zřízena přípravná třída, běží program pro předškoláky ...

Obce spolupracují různou mírou, mají různé kapacity a také přístup k řešení problémů. Agentura vynakládá úsilí, aby obce aktivizovala, a ne vždy se jí to daří. Obce mají různé potřeby, některé je dokážou formulovat zřetelně, jiné nic nepoptávají. Kapacita obcí je nízká, volby pozměnily jejich tvář. Vesměs nedokážou bez pomoci připravit projekty, pokud nemají v řadách personálu některé zkušenější osoby.

Lokální partnerství generuje nápady a iniciuje řadu návrhů, problematické je ale následně prosazení v jednotlivých obcích. Agentura působí v prostoru, který připomíná pestrou mozaiku a nemůže zde aplikovat postup jednání s centrálním patronem. Mocenská i rozhodovací síť je rozprostřena napříč menšími a samostatně jednajícími jednotkami. Obsáhnout takový prostor je poměrně náročným úkolem. Byť Agentura nahlíží na region jako na jednolitý celek, tak ve skutečnosti tomu tak není. Obce si hájí své.

Samotný výběr Šluknovska pro spolupráci s Agenturou považují místní aktéři spíše za dobrou volbu. S výběrem pro spolupráci s Agenturou jsou spokojeny čtyři pětiny aktérů, což je ve srovnání s ostatními lokalitami nadprůměrné. Očekávání byla zpočátku velká. Na počátky působení Agentury si mnozí vzpomínají a vůbec je nehodnotí dobře. Agentura dokázala na Šluknovsku aktérům sdělit, jak bude v obcích působit a jakým způsobem bude pracovat tak napůl. Celková atmosféra v obci ve vztahu k příchodu Agentury se dá charakterizovat jako přívětivá a plná očekávání. Také postoje obcí jako celku vůči příchodu Agentury byly víceméně příznivé. Agentura byla obcemi přijímána příznivě.

Názory aktérů vypovídají o vcelku průměrném naplnění očekávání. V Agentuře vnímali poměrně silného partnera, který může hodně nabídnout. Ale o tom, že budou muset svým velkým (po)dílem přispět i oni, se ze začátku nehovořilo.

Aktéři za posláním Agentury považovali především projektové poradenství a poradenství vůbec. Celkově Agentura naplnila své poslání v očích velké části aktérů. Podpora Agentury k zajištění rovného přístupu mířila především do oblasti sociálních služeb. Mnohem méně i do oblasti vzdělávání, bezpečí a zaměstnávání. Okrajově potom do oblasti bydlení a zdravotní péče. Obce po ukončení pilotního působení Agentury dokáží funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s dalšími subjekty v místě jen z části. Ukázalo se, že Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila a dosáhla v tomto směru dobrého výsledku. Přispěla především jiným způsobem přemýšlení nad problémy a aktivizací organizací. Vyvolané změny mají poměrně velkou trvalost a jsou pozitivní.

Co se týká zajištění pokračování procesů doposud zajišťovaných Agenturou po jejím odchodu, vládne poměrně velký optimismus, který ale s aktéry nesdílíme. Celkové vyhodnocení přínosu Agentury na Šluknovsku není úplně špatné, ale ve srovnání s ostatními lokalitami je mírně podprůměrné. Od Agentury se čekalo trochu víc. To ale nemění nic na její smysluplnosti. Agentura jako organizace (ve smyslu instituce) působila na aktéry spíše dobrým dojmem.

Do lokálního partnerství byli osloveni vhodní partneři, složení lokálního partnerství po dobu jeho fungování bylo optimální. Problematická je jeho velká pestrost, která vychází z charakteristik regionu. Zatím nedošlo k výraznému naplnění zmíněného cíle lokálního partnerství. Pracovní skupiny lokálního partnerství byly dobře zvoleny a práce v pracovních skupinách přinesla částečné výsledky.

Strategický plán je v souladu s potřebami obcí a jeho cíle byly z větší části naplněny a pravděpodobně budou naplňovány projektovou setrvačností i po odchodu Agentury. Strategický plán je kvalitním dokumentem.

Lokální konzultantka v lokalitě poskytovala projektové poradenství a seznamovala aktéry s aktuálními dotačními výzvami. V lokalitě bylo zpracováno množství projektů. Některé byly úspěšné, některé ne a další na schválení čekají. Projektové poradenství je pokládáno za užitečné. O přímých dopadech projektů na obyvatele sociálně vyloučených lokalit je přesvědčena většina aktérů. Dopady se v lokalitě týkají zejména sociálních služeb, oblasti vzdělávání a zaměstnávání. O něco méně pak oblasti bydlení a oblasti bezpečí, nejméně oblasti zdravotní péče.

Politika obcí je pokládána za převážně integrační. Existují ale velké rozdíly mezi jednotlivými obcemi. Obce dělí do dvou výrazných skupin, tedy podle jejich vztahu k řešení sociálního vyloučení. Agentura svou přítomností přispěla ke zlepšení prointegračních politik v obcích, ale příspěvek Agentury není nikterak oslnivý. Ke zlepšení podle názoru aktérů došlo zejména v oblasti sociálních služeb a v politice vzdělávací. O něco méně v politice zaměstnanosti a v politice bezpečnostní, minimálně potom v politice bydlení.

Agentura dokázala do jisté míry reagovat na potřeby obyvatel vyloučených lokalit. Dopady do lokalit podle dílčích oblastí jsou podle aktérů největší v oblasti sociálních služeb a vzdělávání. Menší potom v oblasti zaměstnávání, bydlení a bezpečí. Nejmenší jsou v oblasti zdravotní péče. Znamky dopadů či změn v sociálně vyloučených lokalitách existují, ale ještě nejsou zcela evidentní.

Co říci na závěr? Můžeme být spokojeni s tím, že Agentura aktivizovala některé obce a řadu dalších organizací. Na skutečné výsledky si ještě musíme počkat. Výhodou lokality je, že kromě negativních strukturálních charakteristik zde nejsou nějaké výrazné překážky, které by bránily implementaci integračních opatření. Významná odlišnost obcí, jejich problémů a možností řešení na jejich teritoriích ale výrazně limitují práci a působení Agentury, které se více rozměšňuje do dílčích a separátních jednání a aktivit. Agentura nemůže očekávat, že v místě vytvoří nějakou silnou nadregionální akční platformu. Spíše se zde nabízí trpělivá cesta více individualizované odstupňované práce přizpůsobené konkrétním prostředím obcí, která může vést k hmatatelným výsledkům.